

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 783. Kiadóhivatal 706.

Nehéz küzdelem.

Irtá: Mezőssy Béla.

Beregszász, október 27.

A május 23-iki véres utcái harcok és a június 4-iki parlamenti csíny óta Budapestre rendelt nagyszámu csendőrség és állandó katonai készenlét egész nyilvánvalóvá tették azt, hogy a jelenlegi kormányelnök mindenre el van szánva.

Akkor, amidőn a nyáron ország-szerte az volt a közhangulat, hogy egyrészt a többség egysége az eddigi események teherpróbáját ki nem állja, másrészt miután a kormány a véderő erőszakos keresztülvitelével legfőbb feladatát megoldotta, önként félre áll és átadja helyét a többség kebeléből alakítandó u. n. szürke kormánynak: már akkor, azon melegeben megírtam, hogy sem az egyik, sem a másik esély nem fog bekövetkezni. Tisztán láttam, hogy épp ellenkezőleg egy élet-halálharcz fog kitörni az egységes ellenzék és a Lukács-kormány között.

Sajnos, ma — hónapok után — is csak itt tartunk. És a békés kibontakozás lehetőségének még kezdő nyomait se látjuk. És ez egészen természetes is.

Azt hiszem, arra nézve nem lehetséges már semmi kétely, hogy az ellenzékre nézve erkölcsi lehetetlenség ugy békét kötni, hogy Lukács László a kormány élén maradjon. A kibontakozás-

nak tehát elengedhetetlen előfeltétele: az ő távozása.

Ez bekövetkezhetnék három esetben. Ha a kormányelnök önmaga belátná helyzete tarthatatlanságát és ha a sponte kéri a saját pártja jövője, az ország érdeke szempontjából, hogy helyette más alkalmasabb egyén kerüljön a végrehajtó hatalom élére. Ez lenne az első esély. A tárgyilagosságnak és józan bírálatnak ezt a mértékét készséggel alkalmazta volt Lukács László saját miniszterelnökével, Khuen gróffal szemben, de hogy a következetességnek ezt a szigorú elvét önmagával szemben is érvényesítse: erről szó sem lehet. Lukács László marad és hat ökörrrel se lehet a helyéből kimozdítani.

A második lehetőség: ha a kormányt a saját pártjának egy része bukattatná el, megtagadván a tüskön-bokron való további feltétlen támogatást. Erre azonban semmi kilátást se találok. Csodálatos dolog, de tény, hogy a nemzeti munkapártnak még erkölcsileg és anyagiilag önállóbb része is teljes apáthiával nézi az eseményeket. És ennek a magyarázatát én csak abban találhatom, hogy el kell hinnem azt a hírlapokban többször szellőztetett feltevést, hogy a nemzeti munkapárt legtöbb tagja a választási hadjárat során nagy összegű pénzbeli támogatást kapott és ennek ellenében oly személyes kötelezettségeket is vállaltak: amelyek nyüge lehetlenné teszik számukra a szabad mozgást.

Ha ez igaz: ez mélységesen elszomorító, kétségbeejtő helyzet. Mikor Anglia Irland függetlenségét megsemmisíteni akarta, megvette a parlament tagjait. Ekkor mondotta egy angol miniszter: szegyenlem magamat önmagam előtt, midőn a király nevében kiüntetésekkel kell adnom olyanoknak, akiket hitvány legényeknek tartok és kezet kell fognom olyan gazemberekkel, akiknek a börtönökben lenne a helyük. Az ir képviselők egy része eladta becsületét és így tudták egy szótöbbséggel kimondatni az angol uniót!

Én kétségtelenül az erkölcsi felfogás bizonyos meglazulásának tartom azt, hogy jellemes férfiak, tisztességes, becsületben felnőtt családapák nem találnak semmi kifogásolni valót abban, hogy ha ketes forrásokból begyűlt pénzek segítségével veszik meg a választók lelkiismeretét és így kerülnek be a képviselőházba. Igen, ez is egy nagy, súlyos morális hiba!

De hogy ez még odáig is folytatódjék, hogy ennek fejében a képviselőnek is — jobb meggyőződése ellenére — kötelessége legyen a kormány kezese báránya szerepét játszani és hogy csak azért, mert nem a képviselő, hanem az ő pártjának vezetősége választási célokra pénzt fogadott el: ezért ő, akinek mandátumát csak lelkiismerete és tiszta meggyőződése szerint szabadna teljesítenie, ezért hordozza a fehér rabszolgaság legszégezetesebb nyügét: ez any-

Az isteni nő.

Irtá: Gyulai István.

(Utánnomlás tílos.)

1.

Együtt nevelkedtek, kora, vidám, gondatlan ifjuságukat együtt töltötték játszva, hancurozva, pajtáskodva. A fiu, mint valami kis hűséges gnóm, ott ténfergett a lány körül mindig, valami furesa, ábrándos rajongással, a lány úgy érezte, hogy hozzá tartozik, ha vele volt — amint nőttek — már észre se vette, de ha elmaradt melőle, különös vágyakozással, kedvetlenül, türelmetlenül érezte a hiányát.

Pompás, nagyszerű, isteni gyermek volt a lány, esoda. Valami véletlen szeszély, hóbotos ötlete a sorsnak sodorta le az inséges vidékre. Bámulták a szépségét kora gyerekségétől kezdve, a huncutságát, a különös élnétségét, a nyugodt megjelenését. Bámulták a vidéki, szükeszü, kis-stíli emberek, nem értették, olykor irigykedtek rá és mosolyogva beszéltek a furesa barátságáról: a vézna, összetöppörödött kis zsidó legényről, a „szocialistáról“, ahogy ők mondták és Ágnesről, erről a tüneményről.

2.

A fiu matura után felkerült Pestre. Jogra irátkozott és néltány órát undorral hallgatva végig, lemondott az egyetem látogatásáról. Bekerült egy laphoz voluntörnek

és lassan, de kitartással kapaszkodott, törtetett a szomorú számár-létrán.

Egy nap Ágnes rájött, hogy hiányzik a fiu. Levelet írt, szomorú, kedves levelet: „Bandikám édes, hiányzol nekem.“

A fiu sirt, mikor a levelet olvasta. Valami nagy, szent fájdalom szakadt fel a lelkeben, valami mélységes, titkos, rejtett bánat és esókolta minden sorát a levélnek, végig esókolta minden betűjét, az ő áldott keze irását, itt is, ott is, ahol csak drága ujjai érinthették a papírt.

Éjjel-nappal most már az járt az agyában, hogyan, hogyan kerüljerek ismét össze? A karácsonyi vakáció messze járt még, de mi az, két-három nap, hisz egy életre termettek, hisz ő se, ő se tud nélküle ellenni.

Merész, nagy fantáziák születtek az agyában, nagyszerű kompozíciók, dráma-tervek. Igen, felhozta Pestre, színészno lesz belőle és ő, a poétája és így mennek végig majd az életben, kéz a kézben, rózsákat taposva, Ágnes, a esoda és ő, a kis toprongyes ujságíró!

3.

Ez volt a karácsonyi meglepetés, ez a terv: színészno leszek! Szíven kapta Ágnes a szó és a nyakába ugrott Andrásnak örömeiben.

— Színészno legyek, Bandikám édes és ezt te meg tudod csinálni?

— Én nem tudom megcsinálni, én csak

segíthetek neked, de ha akarsz, én nagygyá teszlek téged.

— Hogyan csinálod, Bandi? . . . Hogy én színészno legyek!

— Berta néniénél fogsz lakni és az Akadémia jársz. Az ujságokat én magamra veszem. És ha kikerülsz az iskolából . . .

Itt elakadt a fiu, zavartan babrálta a kabátja gombjait, elpirult.

— Ha kikerülsz, mi lesz akkor . . .

— A bemutatkozód közös sikerünk lesz. Már készül a darab. Minden szó neked van írva benne. Egy pár részlet már kész is . . .

— Óriási, óriási — kiáltotta Ágnes — hát ha ez igaz, muszáj lesz majd beléd szeretnem . . .

Tapsolva, kaczagva táncolt körül a szobában, a fiu bámulva nézett rá és valahogy megbántódva, lehűtve, fájdalmas kiábrándulással. Itt volt a dráma-vázlat, magával hozta és Ágnes, Ágnes egy szóval se kérdezte, mi lesz az a dráma, mutassa meg, olvasson neki. A lány észrevette ezt az összeroppanást és megkérdezte:

— Mért lettél egyszerre olyan rossz kedvű?

— Semmi, semmi — felelte száraz torokkal a fiu és Ágnes tovább tapsolt nagy örömeiben.

4.

Pest, te csillogó Eldorádó! Csak ugy habzsolta a gyönyörűségét a városnak Ágnes, feléledt, szinte álomból tért magához, mint egy ujszerű, isteni csipkerózsa, itt volt,

nyia lealázó, annyira felháborító, hogy erre a gondolatra önérzetes embernek arcába szökik a vér, összeszorul az ököl: ilyenre vetemedni becstelenség!

Marad tehát az a feltevés, hogy a többség azt, amit tesz, illetve nem tesz, saját elhatározása nyomán, a maga jószántából vállalja. Ha ez így van — pedig a jelek, sajnos, ezt mutatják — vajmi kevés kilátás van arra, hogy a többség soraiból való egészséges és természetes kiválási proceszus tenné lehetetlenné a kormány helyzetét.

Marad tehát a harmadik lehetőség. A korona önmaga fogja elejteni a kormányt. Ez tényleg a leggyakoribb, de most legkevésbé valószínű esély. A koronának s a hadseregnek — a saját szempontjából — soha nem volt még ilyen kormányuk. Egy kormány, mely mindent — minden feltétel nélkül megad: és soha semmit se követel. Hiszen ez valóságos aranykorszak — Magyarországon; a hét bő esztendő — a hét sovány után!

Illuzióban él tehát az, aki azt hiszi, hogy a korona elejti addig a Lukács-kormányt, ameddig erre nem kényszerül.

A delegacionális legközelebbi bécsi fogadtatás — és ha tényleg bekövetkeznék — az új budai ünnepélyek, fényes ebédek: mind arra hivatják, hadd lássák a nagy tömegek és főleg az ingadozó és nyulszívűek: miként árad a korona bizalmának teljessége a Lukács László derűs homloka felé.

Hogy a felség ezt tényleg saját szíve sugallatát követve teszi-e vagy a Lukács László legalázatosabb alkotmányos tanácsai nyomán: ez végeredményben egyre megy. Marad az a mélysegesen sajnálatos tény, hogy egy kormány erőszakát, egy házelnök önkényét, szóval a rendőr- és csendőr-uralmat az alkotmányos király bársony palástjával akarják befedezni.

itt, az ő levegőjében, az ő talaján, itt: a házában.

A hír, mint egy szolgálatkész kobold, szertevitte a nevét, egy esztendő se fordult és már hire terjedt, hogy ketten küldtek golyót a mellükbe érte. András, mint az árnyék kísérte mindig. Volt ebben a fiuban valami tragikus a Svengali pompás egyéniségéből, belelehelte, beleöltte magát a lányba, torz kis külsejének titáni ellentétét, nagyszerű lelkét belöplántálta, beleoltotta Ágnesbe.

Érezte tán végzetes biztonsággal, hogy Ágnes megközelíthetetlen neki, de rohant mégis a sorsába, mint egy végzet-harcos görög tragédiákban, érezte, hogy amint élete a lány, úgy lesz is a halála, de rohant vakon, buzgón, szerelmesen.

5.

De ekkor még imponált Ágnesnek, még valahogy ő volt az erősebb, ha egymás közt voltak, meghitt percekben. Az emberek közt, mások előtt alázatos, szinte megtört inasa volt. — „András a kabátomat! András menj telefonálni! András menj be a Holczerhez holnap!” — de maguk közt, amikor tanultak, szerepeket vagy más egyebet, András volt az erősebb, ő volt felül.

Az első nagy siker azonban tébolyítóan megnövelte Ágnes bizalmát. Ami kételkedést, félelmet még a vidékről hozott, az első nagy taps kiölte belőle. Növendék volt még és már istenítették, öreg, kivénhedt kritikusok boldogan szorongatták a kezét. A fiú lázas

Levonják felséges magasságából, a pártok felül, a királyt a napi politika sarába és ahelyett, hogy őt takarnák öntestükkel, kiteszik a felséges ur személyét harczy paizsra, hogy ezen szenvedjen hullámtörést a magyar nemzet végső elkeseredése.

Hiába minden szatócs-taktika! A magyar nemzet soha sem fogja felelőssé tenni gonoszlelkű tanácsadók, a hatalom polypjainak vergődéséért a koronás királyt!

Mindenért Lukács László a felelős. És ha se a többség, se a király el nem ejtené őt, ha saját jóízlése sem készítené őt a visszavonulásra: szívós, elszánt, elkeseredett harcz után ki fogja kényszeríteni távozását a magyar nemzet.

Napoltassa el egyelőre, praeparálja tavaszra a közvéleményt és aztán oszlassa fel a Házat: mindez csak késlelteti, de nem gátolhatja meg bukását.

Mert addig, amíg egy tisztességes ellenzéki ember lesz akár ebben, akár az új Házban, attól a feltételtől nem tághatnak, hogy nem lehet Magyarország alkotmányos miniszterelnöke az, aki a magyar alkotmányt meggyalázza.

Budapest, október 28.

A főrendiház ülése. A főrendiház szerdán, e hónap 30-án, délután négy órakor a következő napirenddel ülést tart: 1. Az országgyűléshez intézett királyi leirat kihirdetése. 2. Előterjesztések. 3. A jegyzőkönyv hitelesítése.

Lukács László diszpolgársága. Munkács város Lukács László miniszterelnököt diszpolgárává választotta s az oklevelet Patay András főispán küldöttség élén tegnap adta át a miniszterelnöknek éremgyűlés díszérő-beszéd kíséretében. Lukács László miniszterelnök sietett megragadni az alkalmat, hogy nagy nemzeti missziójáról megint beszéljen, majd levonta azt a következtetést, hogy a „hazafias és józan gondolkodásnak központjai”, főként pedig az intelligencia, helyeslik az ő politikáját.

A két békeangyal.

Budapest, október 28.

A debreczeni ellenzéki népgyűlésen gróf Károlyi Mihály pompás elmésséggel állította be a monarchia két békeangyalát: Lukács Lászlót és gróf Berchtoldot. Azt mondta Károlyi Mihály:

— Míg két olyan békeangyal van, mint Lukács itthon, Berchtold pedig a külpolitika terén, akik közül az egyik a békemisszióval lángbaborította Magyarországot, a másik pedig külpolitikai békekezezőjével felgyújtotta a Balkánt, addig szó sem lehet megegyezésről, békés kibontakozásról.

Ez a beállítás azonban nemesak azért elmes, mert belső és külső bajainkért a vezetők balkezes viselkedését teszi felelőssé, hanem elmes azért is, mert rávilágít valamire, aminek már régen be kellett volna következnie, ha komolyan gondolnának arra, hogy a külpolitika eshetőségei egy békés és egységes közvéleményt találjanak a monarchia két államában. Mikor néhány esztendővel ezelőtt Magyarországon az alkotmányos helyzet felborult, az akkori külügyminiszter minden követ megmozgatott, hogy kibékülés jöjjön létre, mert érezte és átérezte, hogy nem lehet a külpolitikai műhelyben eredményesen dolgozni, ha kifelé egy lángokban álló Magyarország képe mutatkozik. A külügyminiszter, ámbár tartzkodott a magyar politikába való aktív beavatkozástól, közvetve mégis azon dolgozott, hogy a korona és a magyar nemzet között a félreértések eloszoljanak, s hogy a magyar nemzet érzelmi egyensúlyának helyreállításával a kettős monarchia olyan helyzetbe kerüljön, melyben az európai egyensúly fentartásában komoly faktor lehessen. És azt az egyet meg kell adni Fejérváry Gézának, hogy ő legalább nem próbálta megnehezíteni az akkori külügyminiszter nagy koncepciójú politikáját.

Mit látunk azonban mostan? Lukács László konokságát a külpolitikai katasztrófák egyáltalán nem érintik. Az egész balkáni tüzveszedelem annyi neki, mintha csak egy

szentélyek szentélye volt a teste, le kellett borulni előtte és imádni!

És minden szerelem, amely feléje állott, ott ült András szívében, ott gyűlt össze, minden szerelem, amely őt szerette, nem volt oly erős, mély, átható, szent, mint ennek a szegény fiúnak a szerelme!

7.

Most már röviden terhére vált a fiú. Most már nem kaphatott tőle semmit. A tudását, a lelkét, az erejét beleöltte, de most már ha csupán magát adta Ágnes, megközelíthetlensége lányos varázsával, igába hajtott minden embert. Nem kellett neki a kis sötét árnyék, nem kellett a hűsleges, zsarnokos testőr, talán zavarta is a számítását.

— Mért teszed ezt velem, hisz megölsz, Ágnes!

— Fiam, ne legyél szentimentális!

— Az életem vagy, mindenem, a vágyam, a tervem!

— Hiszen nem mondtam soha, hogy nem, kis fiam!

— Ne legyél gunyos! Mit teszel velem? Ne lássalak, azt akarod! Minden pillanat, amit nélküled töltök, úgy érzem, elherdált idő az életemben!

A lány mosolygott. Elintézte.

8.

Ott állt a színház kis kapujában. Nem bírta tovább, látni akarta. Konok büszksége még lázongott benne, de nem tudta, nem tudta magát türtöztetni. Itt volt egy

arccal nézte a sikert, úgy érezte, hogy része van benne és álmodva álmodott a vágyairól, a darabjáról, melyben Ágnes, Ágnes lesz az egyetlen nagyság!

Hanem a szerep ekkorra megváltozott. A nagy, fenséges, imádandó gyermek, Ágnes már csak a hasznos butordarabot látta Andrásban. Egy kedves játékszer volt a kezében, egy megszokott zsuzsu, mellyel elszórakozott. Hanem a fiú törhetetlen ambíciója még mindig nem nyugodott a változhatatlanba. Noha, egy percze érezte a bukását, de bizakodva reménykedett az ereiben: egyszer, majd, ha a darabját adják!

6.

A darab azonban nem került színre. Halálos csapás volt András karrierjére, nem hibák és nem fogyatékok, a fiatal-sága volt az akadály. Közel állott az öngyilkossághoz, tudta, hogy nincs itt keresni valója, tudta, hogy a lány soha nem lesz az övé, de nem tudott belenyugodni abba, hogy örökre, megmásíthatatlanul elveszítse, hogy ne lássa többé, hogy a hangját ne hallja.

— Talán, talán — reménykedett — talán nincsen még veszve minden! Hátha sikerül, erősnek kell lenni!

A lány pedig a szédítő forgatagban ott áll mindenek felett hódítóan. Mint egy bálvány, kiben a Mindenséget imádják, mint a Szépség, diadalában megtestesülve. Minden nagyság, erő, tehetség porba zuhant ettől a szikrázó szépségtől, ettől a vakító fenségtől, a

szocialista népgyűlés volna: egy okkal több, hogy maradjon és parlament nélkül, az erőszakra támaszkodva kormányozzon. Nem a belső béke helyreállítására ösztönzi őt a külső háboru, hanem ürügyet talál benne, hogy elmentmondás nélkül teljesítse a hadsereg minden követelését s hogy amennyiben az egyáltalán elkerülhető, ne is gondoljon a parlament összehívására. Mint békeangyal, nemcsak megcsinálta Magyarország belső háboruját, hanem kedvtelve melengeti kezeit a külső háboru tüzeinél is. Igazi békeangyal a békének sem örül úgy, mint ez a talmi-békeangyal a békének sem örül úgy, mint ez a békeangyal örül a belső és külső háborunak. De hát ez még csak hagyján. Magyarországot a legszomorúbb időkben olyan miniszterelnökkel verte meg a végzet, aki a maga hatalmán kívül semmit sem félt és meggondolás nélkül tesz kockára mindent, csak hogy ő maradjon. De azt gondolná az ember, hogy amikor a magyar békeangyal ilyen rosszul játsza a szerepét, talán főismeri majd kötelességét az a külügyminiszter, aki Európa békeangyala szeretne lenni s akinek tehát nem egészen mindegy, hogy az ő békekezióját egy felgyújtott ország keserűsége támogatja-e, vagy pedig egy megbékített ország lelkesedése? Gróf Berchtold külügyminiszter elővette messzelátóját, szerencsésen észrevette, hogy a Balkán hegyei körül rejtett tüzek törnek elő, s kezdett a nagyhatalmak megnyerésével egy akciózt, mely a békét akarta megmenteni. Az eredmény az, hogy a Balkánon javában dühög a tüzvész s minden jel arra vall, hogy ez a tüzvész át fog harapódzni a mi hazánkra is. Ha már ilyen balul ütött ki Berchtold akciója, mikor még a kettős monarchiában volt valamelyes rend, milyen eredmények fenyegethetik, ha Magyarország megmarad az elkeseredés más állapotában? S a közös külügyminiszter mégsem talál módot, hogy a magyar politikai helyzet megnyugvását sürgesse s a monarchia külpolitikája mögé egy egységes és imponáló közvéleményt teremtsen. Az egyik bomlott békeangyal mellett van még egy má-

városban vele, itt olvasott mindennap himnuszokat róla, minden kirakathól ránevetett a képe, hívta is sokszor, de nem ment mégse. Most azonban nem bírta tovább. Elbujva a kapu egy sarkában, a várakozók közt, hogy észre ne vegye, ott húzódott meg, ott lesett rája. Zokogott, jajongott a fájdalom benne, véresre harapta kinjában az öklét, de csillapította magát: nyugodt légy, ha jönni talál!

Az emberek lázasán mozogni kezdtek. Jön! — mondták és a szegény fiu félig ajultandólt a kapufának.

Ágnes jött, egy éljen riant, az emberek tudulva siettek feléje, csak a ruháját megérinteni! — és boldogok voltak.

Ő be szép volt, milyen földöntuli! Mosolyogva, hidegen és előkelően bölintott jobbra, bölintott balra.

— Köszönöm, köszönöm, nagyon kedves! — és egy kis fiunak virágot tűzött a gomblyukába. Hirtelen mégis odatévedt a szeme. Rettenetes percz volt, megsemmisítő. A fiu örjögve szeretett volna odarohanni, Ágnes könnyezve hajította le a fejét. Az emberek imádó kedvükben nem látták ezt a néma tragédiát, de a kocsiából, mely Ágnesre várt, egy előkelő arc szólott ki:

— Gyere már, fiam!

Ágnes beszállt, a kocsi elhajtott, a fiu pedig ott maradt árván az utcán és zokogott, zokogott keservesen, elsíratta a kettőjük szegény életét, de annyi ereje nem volt mégse, hogy egy megváltó golyót tudott volna küldeni kihült szívébe.

sik bomlott békeangyalunk is. Hát hogy lehessen itt békés kibontakozást remélni?

Gróf Károlyi Mihály elmés beállításában együtt látjuk a belső és külső veszedelmek legfőbb okozóit, a békés kibontakozás lehetőségének legfőbb hátráltatóit. Gróf Károlyi Mihály mutat rá legelsőnek, hogy a magyar válság elhuzodásában jelentékeny felelősség terheli azt a közös külügyminisztert is, akinek, bármennyire is tartózkodnia kell a belső politikába való avatkozástól, mégis kötelessége volna azt az elvi mementót hangoztatni, hogy ilyen szétrongyolt és züllött belpolitikai háttérrel nem lehet eredményes külpolitikát csinálni. S ha a most összeülő delegációban volna egy szilkrányi kötelelő tudat, akkor gróf Károlyi Mihály debreczeni beszédének nagyon érdekes folytatását kellene várni a delegációban. De ez a delegáció olyan delegációnak, mint Lukács László miniszterelnöknek és gróf Berchtold külügyminiszternek. Ezek a békeangyal köntöseben viharokat csinálnak s a delegáció az ellenőrzés szerepében egyszerűen milliöklal tömi a hadsereget. Senki sincs a helyén, a veszedelem pedig itt van a küszöbön.

Visszautasított békeajánlat.

— Folytatja a harcot az ellenzék. —

Titokzatos bécsi tanácskozások.

— Hírek a politika világából. —

Budapest, október 28.

Lukács László miniszterelnök kétszínű békeajánlatai az ellenzék részéről az egész vonalon a legteljesebb visszautasításban részesültek. Az ellenzéki pártok a delegációk ülésére szóló meghívólevelet felbontatlanul küldték vissza a munkapártnak és hallani sem akarnak arról, hogy a házszabályok revíziójára kiküldendő bizottságba megbízottakat nevezzenek be. Ezzel nyilvánvalóvá lett, hogy az ellenzék folytatni kívánja a harcot a jogrend és az alkotmányosság helyreállítása érdekében és nem engedi magát tartalom nélküli békeszólamokkal feltartóztatni.

A képviselőház szerdai ülésén is ez fog megnyilatkozni, hasonlóképpen a szövetszert pártok intézőbizottságának holnapi ülésén is, amely az ellenzék állásfoglalásával és a szerdai parlamenti ülésen követendő taktikájával fog foglalkozni. Az intézőbizottság határozata előreláthatólag az lesz, hogy Lukács László békeajánlatával szemben fenntartja a szeptember 11-iki nevezetes értekezleten hozott és a pártülésig oltalma alá helyezett határozatokat, míg a szerdai ülés taktikájára nézve úgy fog dönteni, hogy a Ház ülésén az összes ellenzéki képviselők — tekintet nélkül a törvénytelen kizárásokra — meg fognak jelenni. Amennyiben a kormány ismét katonai kordonnal akadályozná meg a kizárt képviselőknek a Házba való bejuthatását, akkor az ellenzék minden valószínűség szerint ragaszkodni fog a júniusban követett taktikájához és megelégszik azzal, hogy a katonai kordon előtt mondja el tiltakozását. Ez esetben az ellenzék részéről a Ház ülésén nem fog résztvenni senki és a munkapártnak ismét alkalma lesz arra, hogy szűk családi körben határozhasson az ország dolgai felett.

És úgy látszik, hogy a kormány taktikája — békeajánlat ide, békeajánlat oda — tényleg erre megy. Mert, mint bécsi forrásból jelentik, a kormány elhatározása máris az, hogy arra az esetre, ha az ellenzék nem delegálni senkit sem a házszabályok revíziójára

kiküldendő bizottságba, ezt a bizottságot mégis ki fogja küldetni — természetesen csupa munkapártiakból — és az ismételt házszabályrevíziót mégis keresztül fogja hajtani. Szóval a törvénytelenül alkotott lex-Vadászt helyett egy újabb törvénytelen lex-Vadászt fog kreálni, amely — legalább így mondják a bécsi jelentések — végleges lesz. *És ezzel elérkezik majd a kormány ahhoz a stádiumhoz, ahol lehetővé válik Tiszának és Lukácsnak, hogy helyeikről eltávozhassanak,* mert kitűzött feladatukat végrehajtották.

Ezt mondják a bécsi jelentések, amihez egyelőre nincs hozzátenni valónk. Hogy Lukács és Tisza egyelőre nem akarnak távozni, azt tudtuk, de hogy a távozásnak egy ismételt házszabályrevízió legyen a feltétele, ez új. Akkor csak csináljanak házszabályokat. Mindennap egyet, kettőt, tizet, szórakozzanak tetszésük szerint, csak menjenek. Menjenek minél előbb, hogy szabad lélegzethez jusson ismét az ország minden életrevaló intézményével együtt, melyek már csaknem elsorvadnak a jogtiprások brutalitásai alatt. Menjenek Lukács és Tisza, mert ezzel a béke is megindul a maga természetes útján.

A politika mai eseményeiről mai híreink itt következnek:

A király Budapesten.

Munkapárti körökből ma több oldalról kérdést intéztek a miniszterelnökhöz, vajjon nem-e került a mai audiencián szóba ő fellegének budapesti utazása? Lukács László miniszterelnök erre kijelentette, hogy a mai kihallgatáson erről nem volt szó, de a király a jövő hónap elején eljön Budapestre, mert ez már régebbi elhatározás és ezt az elhatározást még nem változtatta meg.

Bécsi kihallgatások.

Lukács László miniszterelnök, aki vasárnap este érkezett Bécsbe, ma délelőtt a király személye körüli minisztériumban hivatalos ügyeket intézett el, majd háromnegyed tizen órakor a király külön kihallgatáson fogadta.

Mint félhivatalosan jelentik, a miniszterelnök kihallgatása több mint egy óra hosszát tartott. A miniszterelnök előterjesztette a folyó ügyekről szóló jelentését, amit a király kegyesen fogadott. A miniszterelnök a bankgassei magyar palotába való visszatérte után fogadta dr. Cuvaj Ede horvát bán, királvi biztos látogatását, akivel rövid ideig tanácskozott, azután a miniszterelnök és Teleszky János pénzügyminiszter tanácskozott egymással.

Egy bécsi tudósítás szerint a magyar miniszterelnök kihallgatását megelőzően, vasárnap délután gróf Stürgkh osztrák miniszterelnököt fogadta a király.

Lukács mai kihallgatása után, déli egy órakor a király gróf Berchtold külügyminisztert kéréste magához, akivel hosszasan tanácskozott, valószínűleg a balkáni kritikus helyzetről.

A horvát komisszárius távozása.

Mint Bécsből jelentik, Lukács László miniszterelnök ma délelőtt Cuvaj horvátországi királyi biztost fogadta. Hír szerint Cuvaj távozása már befejezett dolog, illetékes helyen azonban még nem döntöttek utódjára vonatkozólag. A Magyarországon mutatkozó ellenállás hatása alatt felmerült az az eszme, hogy egy előkelő polgári személylyel tegyenek még egy utolsó kísérletet, de ezzel szemben a katonai uralom terve előnyben van.

Délután negyed négy órakor a közös külügyminisztériumban gróf Berchtold külügyminiszter, Lukács miniszterelnök és Cuvaj királyi biztos között tanácskozás volt, amelyen a balkáni helyzetre való tekintettel szintén foglalkoztak a horvátországi válsággal. Egy éjjel érkezett távirat azt közli, hogy a horvátországi katonai diktatura terve el van ejtve és egyelőre Horvátországban, ahol

„most rend és nyugalom“ van, minden a régiben marad, szó sincs Cuvaj bán menesztéséről.

A bosnyák vasutak.

Bécsből táviratozzák: Ma délben a Bankgassei magyar palotában a bosnyák vasuti kérdésben szaktanácskozások folytak. E tanácskozásokon részt vettek: *Beöthy* László kereskedelemügyi miniszter, dr. *Teleszky* János pénzügyminiszter, dr. *Stelina* József államtitkár, dr. *Neumann* Károly miniszteri tanácsos és *Mátray* Elemér miniszteri osztálytanácsos a magyar kereskedelemügyi minisztériumból. Délután négy órakor összeült a bosnyák vasuti kérdéssel foglalkozó közös miniszteri értekezlet a külügyminisztériumban.

Közös miniszteri értekezlet.

Mint Bécsből jelentik: *Lukács* László miniszterelnök báró *Hazai* Samu honvédelmi miniszter társaságában érkezett oda vasárnap este. Ugyancsak Bécsbe érkezett hétfőn reggel *Teleszky* János pénzügyi és *Beöthy* László kereskedelmi miniszter is. A miniszterek a Magyar Házban szálltak meg. A honvédelmi miniszter, akit minisztériuma referenseinek egész sora kísért el, ma délelőtt a hadügyminisztériumban tanácskozásokat folytatott. Délután *Hazai* Alajos herceg testőrkapitány temetésén vett részt. — Délután négy órakor a közös külügyminisztériumban közös miniszteri értekezlet volt, amelynek napirendjén a boszniai vasutak kérdése és a legközelebbi delegációs ülésének előkészítése állott.

A közös miniszteri értekezleten, amelyen gróf *Berchtold* Lipót közös külügyminiszter elnököt, részt vettek a két állam miniszterelnökei, pénzügy- és kereskedelmi miniszterei, valamint a közös miniszterek és Montenegroi tengerészeti parancsnok. *Hazai* nem volt jelen, mert ő reszortügyekben járt Bécsben. A konferencián a delegációk ügyével kapcsolatosan szóba került a trónbeszéd szövege, amely a külügyi helyzetre vonatkozóan tartalmaz fontos kijelentéseket. Ezenkívül a külügyminiszter rendkívül fontos előterjesztéseket tett Ausztria-Magyarországnak a balkáni eseményekkel szemben elfoglalt új álláspontjáról s ezzel összefüggő esetleges intézkedésekről. Félhivatalosan a következő kommunikátumot adták ki Bécsben:

„A közös minisztertanács, amely délután négy órakor kezdődött a külügyi minisztérium palotájában, az esti órákban még tart. Tíz óra után szünet volt, amely alatt a miniszterek vacsorázni mentek. Tizenegy órakor folytatták a tanácskozáso-kozásokat. Minthogy a program nagy része még nincs elintézve, a minisztertanács a késő éjjeli órákig fog előreláthatólag tartani. A miniszterek még ma feltétlenül be akarják fejezni tanácskozási munkájukat, mivel a magyar miniszterek már holnap délutánra Budapestre akarnak érni, hogy a képviselőház pénzügyi bizottságának ülésén részt vehessenek.“

A delegációk munkaprogramja.

A delegációk munkaprogramját immár véglegesen megállapították. Mint irányadó helyről értesülünk, a program a következő: November 5-én a két delegáció Budapesten megtartja megnyitó ülését. Ez alkalommal előterjesztik a közös minisztériumok 1915-re szóló javaslatait. November 6-án déli 12 órakor a budai királyi várban ő felsége fogadja az osztrák delegációt; egy órával később a magyar delegáció jelenik meg a király előtt. November 6-án délután *Berchtold* gróf közös külügyminiszter az osztrák delegációban tartja meg expozéját.

Csáky Albin lemondása.

Bécsből jelentik nekünk: A „Neues Wiener Tageblatt“ budapesti, feltétlenül hiteles forrásból arról értesül, hogy gróf *Csáky Albin* tevékenysége miatt lemondott a főrendiház elnökségéről és a király báró *Jósika* Samu alelnököt fogja elnökké kinevezni. Gróf *Csáky*

Albin lemondó levelét a főrendiház e hónap 31-én tartandó ülésén fogják felolvasni.

Az ellenzék tanácskozásai.

A szövetkezett ellenzéki pártok kilenczes vezetői bizottsága kedden délelőtt tíz órakor tartja ülését *Kossuth* Ferenc lakásán. Az intézőbizottság délután öt órakor ülésezik a függetlenségi és 48-as *Iusth*-párt Rákóczi-uti helyiségében; ugyanitt este hat órakor a szövetkezett ellenzéki pártok közös értekezletet tartanak, hét órakor pedig a függetlenségi és 48-as *Iusth*-párt tart konferenciát.

A pártkörökből.

A negyvennyolcas függetlenségi *Kossuth*-párti képviselők már a mai nap folyamán nagy számmal érkeztek a fővárosba. Megjött gróf *Apponyi* Albert is, továbbá *Mezőssy* Béla, míg *Décsy* Zoltán és mások holnap reggel lesznek itt. A pártkörben már ma este is nagy élénkség uralkodott. A vezetők közül *Sághy* Gyula és *Mezőssy* Béla jelentek meg. Fent járt a pártkörben *Kossuth* Ferenc is, aki hosszasan elbeszélgetett híveivel.

A nemzeti munkapártban ma este sokan voltak fent a párt tagjai közül, fent volt gróf *Tisza* István, a képviselőház elnöke is.

Andrássy Lukács békeajánlatáról.

Az Országos Klub helyiségeiben tegnap, vasárnap este nagyszámban jelentek meg a kör tagjai, közöttük számos politikus is. Ott volt *Andrássy* Gyula gróf is és a jelen voltak élénken foglalkoztak az aktuális politikai kérdésekkel.

Szóba került gróf *Tisza* István nyilatkozata, amelyet a *Pester Lloyd*-ban tett a házszabályreformról. Nagy idegenkedéssel beszéltek arról, hogy *Tisza* még egyre újabb erőszakos eszközökről gondolkodik és most a pénzbüntetés fenséges ideáját terjeszti az ámuló közvélemény elé. Általános volt a vélemény, hogy kár *Tiszának* ezt a kérdést most így előtérbe állítani, amikor világos, hogy a végleges házszabályreform csak a választójogi törvényjavaslattal kapcsolatban intézhető el és érvényessége csak az új választási rend alapján létrejött Háza terjedhet ki.

Beszélgetés közben szóba került *Lukács* László miniszterelnöknek a Budapesti Hirlapban megjelent újabb nyilatkozata, amelyben *Andrássy*-nak egy előbbeni nyilatkozatára reflektált, azt mondván, hogy jól teszi *Andrássy*, hogy csak akkor formál véleményt, ha előtte lesz nyilatkozata egész szövege.

— Ebben igaz van *Lukács*-nak, — mondotta *Andrássy*, — mert a nyilatkozat szövegerintézi a szövegének és különösen a pótnyilatkozatnak (vagy talán pótajánlatnak) elolvasása után meggyőződtem arról, hogy megint (mint már annyiszor) nem komoly akcióról volt szó, hanem a miniszterelnök annak csak arra volt szüksége, hogy hivatkozassék arra, hogy ő ezt az ajánlatot is megtette.

Az Országos Klub választmánya szerdán este 8 órakor ülést tart. Este nyolckor a kör tagjai társasvacsorán találkozhatnak a Hungária-szálló különtermében.

Ismét katonai kordon.

A képviselőházat a szerdai ülés előtt és az ülés tartama alatt ismét fegyveres kordon veszi majd körül. A kordon előtt a háznagy hivatal egy kirendeltsége foglal helyet, mely az egyes képviselőket igazolja. A háznagy rendelkezéséből a kitalált ellenzéki képviselőket már a kordonnál föltartóztatják és nem engedik be a Háza.

Egerből jelentik, hogy az ott állomásozó 60-ik gyalogezred egy zászlóaljja holnap reggel utra kel Budapestre, hogy a képviselőház szerdai ülése alkalmából itt fegyveres szolgálatot teljesítsen.

Ugyancsak ilyen hírt kapunk Győrből, ahonnan a 26. gyalogezred egy zászlóaljja vonul fel Pestre teljes hadifelszereléssel és Szombathelyről, ahonnan ugyancsak egy zászlóalj gyalogság jön Győrön át a parlament üléseire.

Népgyűlések a kormány ellen.

A szociáldemokrata párt szerdán este, a parlament megnyitása napján tizenegy népgyűlést tart a főváros összes kerületeiben. A gyűléseken tüntetni fognak a kormány és pártja ellen, valamint a balkáni háború ellen. A gyűlések ügyében a szociáldemokrata párt ma este a következő fölhi-vást bocsátotta ki:

„Budapest népe! Munkások! Elvtársak! Október hó 30-án, szerdán *Tisza* Pista pénzen és pálkán szerzett társasága, a munkapártnak csufolt szomorú gyűlékezett, Pavlik őrizete alatt utvonul a dunaparti pártkörből a dunaparti szomorú és sowszor meggyalázott országgyűlési ülésterembe. Ez alkalomból Budapest munkássága szerdán este fél nyolcz órakor népgyűléseket tart. Elvtársak! Október harmadikán után néhány nappal megkezdik működését a pénzt és vért pre-selő delegáció. Itt lesz a király és fényes udvara, itt lesznek a diplomaták, akik „oly kitűnően“ intézik a népek sorsát a Baukánon. Mindezekért nagyon fontos, hogy a szerdai népgyűlésekre a fővárosi munkások tizezrei jöjjenek el!“

Szombathelyről jelentik: A vasvármegyei ellenzéki pártok szövetségét előkészítő értekezlet, amelyet *Bezerédj* István volt főispán elnökletével tartottak meg, elhatározta, hogy a november 3-án tartandó szombathelyi nagyarányú népgyűlésen megalakítja a vármegyei szövetkezett ellenzék és a megyei, mint a városi választásoknál, gyűléseken, ugyancsak az országgyűlési képviselőválasztásoknál szövetkezve, együttesen fog felvonulni, hogy így győzelmet, mely eddig a szervezetlenség miatt maradt el olykor, mindenkorra biztosítsa. A szervezkedést előkészítő értekezleten megjelennék a függetlenségi és 48-as párt, a néppárt, a volt alkotmánypárt, a keresztény-szocialisták és a szociáldemokraták képviselői. A vármegyei ellenzék szervezőbizottságának ülésén megjelentek *Beck* Lajos, *Ostffy* Lajos és *Huszár* Károly országgyűlési képviselők is. A szombathelyi nagy ellenzéki népgyűlés a negyvennyolcas függetlenségi párt részéről a párt kiváló és nagy tudású alelnöke, *Sághy* Gyula utazik le több képviselő társaságában. *Sághy* még a koalíció idején, két ízben is járt Szombathelyen, amelynek derek ellenzéki polgársága régi kedves ösmerőst üdvözölhet a jeles politikusban, aki most is nagy érdeklődéssel kísért a vasvármegyei akcióit s határozottan megígérte, hogy a november 3-iki gyűlésen részt vesz és azon beszédet is mond. A szombathelyiek már szombat este a körükbe várják *Sághy* Gyulát s nagy lelkesedéssel készülnek a fogadására.

A kecskeméti szövetkezett ellenzék november hónap 10-én nagy népgyűlést tart, amelyen iltozok az alkotmánytiprások ellen és követeli a választójog törvénybeiktatását. A népgyűlésre, amelyen az egész vidék ellenzéki polgársága és munkássága megjelenik gróf *Károlyi* Mihály, *Batthyány* Tivadar gróf, *Mezőssy* Béla, *Bakonyi* Samu, *Eszterházy* Mihály gróf, *Zichy* Aladár gróf, *Huszár* Károly, *Förster* Aurél, *Sümeghi* Vilmos, *Babó* József és még számos országgyűlési képviselő megígérték megjelenésüket.

Budapest, október 28.

A fiumei kormányzó Budapesten, Fiuméből jelentik: gróf *Wickenburg* István kormányzó a legközelebbi napokban Budapestre utazik, hogy a miniszterelnöknek politikai ügyekben jelentést tegyen.

Haller János főispán lemondása. Marosvásárhelyről táviratozzák: gróf *Haller* János Maros-tordavármegyei főispánja a vármegye holnap tartandó törvényhatósági közgyűlésén bejelentette, hogy egészségi állapotára való tekintettel benyújtotta lemondását és ez alkalommal utóljára elnököl a törvényhatósági bizottság közgyűlésén. Utódja a főispáni székben dr. *Bernády* György királyi tanácsos, Marosvásárhely polgármestere lesz.

Japán kereskedelmi szerződés. Ausztria-Magyarországnak Japánnal való kereskedelmi szerződését ma délután írták alá a közös külügyminisztériumban, Bécsben. A szerződést gróf *Berchtold* külügyminiszter, *Beöthy* László magyar kereskedelmi miniszter, *Schuster* lovag osztrák kereskedelemügyi miniszter és Akizuki Japán nagykövet írták alá.

A debreczeni tiltakozás.

— Károlyi leleplezi a békeangyalokat. —
Apponyi és Mezőssy a kormány ellen.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 28.

Lukács körmondfont békeajánlataira ugyan csak rájárt a rud Debreczenben, ahol az elmúlt vasárnapon a szövetségelt ellenzéki pártok impozáns népgyűlést rendeztek a kormány erőszakos cselekedetei és a háborus ugratások ellen. Apponyi Albert, Károlyi Mihály, Batthyány Tivadar és Mezőssy Béla voltak az ellenzék vezérszónokai a népgyűlésen, amely óriási lelkesedéssel hallgatta az ellenzék vezéreinek frappáns okfejtéseit a belpolitikáról, Lukács békeajánlatairól és a külügyi politika végzetessé válható baklövéséről.

Elsőnek gróf Apponyi Albert beszélt, aki ezt a beszédét legnagyobbbrészt Lukács László szombati békeajánlatának szentelte. aró ezattal rá mutatott rá Lukács legújabb békekisérletében arra a lólábra, mely eddigi békeszólamiból is mindig kilátszott: az önmentésre, ami — úgy látszik — a legeslegnagyobb állami érdek a miniszterelnök szemében. Apponyi kijelentette, hogy Lukács legújabb békeajánlatát nem tartja komolynak. Az ellenzéknek a delegációba való meghívása és a házszabályrevízióba való bevonása nem lehet a béke ára és alapja. A béke létrejöttéhez a személyi és tárgyi kérdések egész komplexumának megoldása szükséges, amiből nem lehet önkényesen kiragadni egy-két pontot, mert ez csak elmérgesíti a hangulatot, ahelyett, hogy megnyugtatná. Az ellenzéknek becsületbeli kötelessége különben is a választójog demokratikus reformjának megvalósítása, erre azonban Lukács személye nem garancia. Adja át tehát Lukács a helyét másnak, egy posszibilis államférfiúnak, mert ez az alapja mindennek, úgy a választójog létrejöttének, mint a békének egyaránt.

Apponyi után gróf Károlyi Mihály mondott igen nagy jelentőségű és a külpolitika eseményeit gazdag foglalatban felölelő beszédet. Gróf Károlyi a monarchia külpolitikáját igen kemény leczkében részesítette és rámutatott arra, hogy Magyarországnak semmi érdeke sem lehet háborus politikát csinálni a külföldön akkor, amikor a belpolitikájában olyan súlyos és rendkívül gyors orvoslást váró zavarok jelentkeznek, mint a mostani parlamenti bajok. Élesen kikelt az u. n. „békeangyalok”, Lukács László és gróf Berchtold munkálkodása ellen, akik a békének örökös proklamálásával megcsinálták a legteljesebb felfordulást Magyarországon és a háborút a Balkánon. Gróf Károlyi Mihály végül metsző gunynyal fordul a munkapárt ellen, amely még arra is képes volt szolgálai meghunyászkodásában, hogy köszönetet szavazzon annak az Aufferbergnek, aki a rezolúció kérdésében a porig aláta a párt tekintélyét. Sőt ez nem volt elég, hanem még 205 millió koronát is juttattak neki. Az ország azonban másként fog gondolkozni és nem fog köszönetet szavazni Aufferbergnek a hadügyi kormány magyarellenes politikájáért, sem a munkapártnak a 205 milliós rendkívüli hitel megszavazásáért.

Károlyi érthető és világos okfejtésének óriási hatása volt. Valósággal megragadta a hallgatóságot. Perezelt zúgott a taps és az éljenzés, míg végre a következő szónokok szóhoz tudtak jutni. Gróf Batthyány Tivadar és Mezőssy Béla szólottak még a néphez nagy látással, akiknek ugyszintén kiütött a zajos

és lelkes ovációkból. Batthyány Tivadar snájdig támadást intézett Lukács László ellen, míg Mezőssy a kormány tagjait aposztrofálta és csodálkozását fejezte ki azon, hogy a miniszterek a kabinet külső egységeért feláldozták az ország nyugalmit és legfontosabb érdekeit. Valljanak a miniszterek szint lelkiismeretük szerint és akkor kétségkívül elő fog állni az a helyzet, mely a parlamenti béke létrejöttének szilárd bázisául szolgálhat.

A nagyjelentőségű népgyűlésről részletes tudósításunk a következő:

A gyűlés lefolyása.

Nagyszabású népgyűlést rendezett vasárnap Debreczen városának független polgársága, hogy a Hajduság tiltakozását juttassa erőteljesen kifejezésre a mai kormányrendszer, a miniszterelnök és gróf Tisza István tettei ellen. Az impozáns népgyűlésen a szövetségelt ellenzék képviselőtagjai közül megjelentek: gróf Apponyi Albert, gróf Károlyi Mihály, gróf Batthyány Tivadar, Egrý Béla, Szabó István (nagyatádi), Szmeccsányi György, Tóth János, Mezőssy Béla, Lovász Márton, Justh János, gróf Esterházy Mihály, Kun Béla, Veszprémy István, Horváth Mihály, Horváth József, Preszly Elemér, Fráter Lóránt, továbbá Debreczen város képviselői: Bakonyi Samu és Tüdös János. A szociáldemokrata pártot Bokányi Dezső, a Választójog Országos Szövetségét dr. Rónai Zoltán képviselte. A képviselők kíséretében voltak még továbbá: gróf Vay Gábor és gróf Vay Ádám, valamint Máthé László, Halász Lajos, Hrabovszky Guidó, Steiner Ferencz, Csanak János és Hódy Gyula volt képviselők.

Vasárnap délben érkeztek meg a képviselők Debreczenbe. Az állomásnál a függetlenségi párt nevében Kovács János ref. lelkes mondott üdvözlő beszédet. Gróf Apponyi Albert nagy lelkesedést keltő válasza után megkezdődött a Kossuthnóta hangjai mellett a bevonulás. Délben a függetlenségi párt vendégei tiszteletére bankettet adott, amelyen dr. Körössy Kálmán üdvözölte az illusztris vendégeket. Gróf Batthyány Tivadar köszöntö meg a maga és képviselőtársai nevében is az ünneplést majd gróf Apponyi Albert és gróf Károlyi Mihály beszéltek, a hallgatók zajos ovációinak engedve.

Ezután a képviselők együttesen a népgyűlés színhelyére, a városháza hatalmas udvarába mentek, mely szintűl megtelelt közönséggel.

Apponyi beszéde.

A népgyűlés első szónoka gróf Apponyi Albert volt, aki zajos taps és éljenzés után a következőket mondotta:

Tisztelt polgártársaim! Súlyos idöket élünk. Határainkon túl egy véres háború, melynek eredményei esetleg közelről érintik hazánknak érdekeit és erre a súlyos külső helyzetre hivatkozva, azt mondja a miniszterelnök egyik utolsó nyilatkozatában, hogy id-szerű volt a hadseregnek megerősítéséről gondoskodni, hogy ezek a külső események igazolják a munkapártnak politikáját, mely mindenáron arra iparkodott, hogy hazánkat és a velünk a pragmatica sanctioval összekötött másik államot védképes állapotba helyezze. Alkotmányunk alapelveit megrongálták, amely szomorú ténynyel szemben akármik legyenek a külső viszonyok, erősebb sürgősebb, parancsolóbb kötelesség nincs, mint helyreállítani a jogrendet s megalapozni, megerősíteni azt úgy, hogy ezekhez hasonló esetek többé elő ne fordulhassanak. (Zajos helyeslés.)

(Válasz Lukácsnak.)

Talán ezek a viszonyok okoztak egy bizonyos magabizálást a munkapártn és ennek akart talán kifejezést adni a miniszterelnök legutóbbi nyilatkozatában, ha ugyan nem tévedünk. Ugynevezett békeajánlatot kélt a nyilvánosság előtt. Azt mondta, hogy az ellenzéknek nyitva állnak a delegáció kapui, arra az áldozatra is készek, hogy majd ezenal talán sorshuzás utján nyolez névtelen hős közüllük lemond a delegációsális mandátumról az ellenzék javára. Vajjon komoly ajánlat ez? Komoly lehet ez? mikor az ellenzék álláspontja az, hogy a delegációnak a választása, mivel csak parlament által történt, törvénytelennek, jogilag semmiesnek tekintti? Hát azokat, kik ily nyilatko-

zatokat adak ki, meghívni ebbe a törvénytelen gyülekezetbe, hogy önömagukat meghazudtolva résztvegyenek ennek működésében, komoly békeajánlat? Azután megkínálnak bennünket azzal, hogy a házszabályoknak revízióját egyetértve eszközöljük a kormánypárttal; de azt nem mondják, hogy azt a házszabályt, melyet erőszakos eszközökkel alkottak meg félre teszik. Pedig az ellenzék állásfoglalásának egyik kardinális pontja, hogy az a házszabály érvénytelen. Mert az 1848-ik évi 3-ik törvénycikk szerint házszabályt csak az összes törvényjavaslatok leárgyalása után lehet alkotni, a véderőtörvény pedig nem volt letárgyalva, amikor az új házszabályt alkották. (Felkiáltások: Gyalázat! Szégyen!) Mondják még, hogy belemennek az elnöki hatáskör reformjába is, azonban az elnöki hatalom öregbítése mellett hallgatnak arról, hogy az elnököt felelősségre lehessen vonni és hogy a korlátok meg is fognak aratni. T(etszés.) Végül pedig elueasítja magától azt a kormányt, hogy az ugynevezett véderőtörvény, ami egy törvénytelenül hozott, jogilag érvénytelen szavazás utján jöt létre, új törvényes tárgyalás tárgyává tétessék. Mi pedig nem nyugodhatunk bele abba, hogy az, ami törvénytelen történt, törvényesnek ismertessék el. A véderőtörvény megalkotásánál a törvény határozatait rem tartották meg. A törvénytelenül alkotott házszabály nem tekinthező házszabálynak.

(A személyi kérdés.)

Nyilatkozik a miniszterelnök ur személyi kérdésben is. Könnyen bucsuztat és c menesztet másokat, másoknak esetles távozása neki se fej, se szivfajdalmat nem okoz, magáról pedig azt mondja, hogy azonnal megy, mihelyt küldetését befejezte. (Zajos derűtség.) Öreg ember vagyok már ahhoz, hogy megélni remélhessem azt az időpontot, melyben Lukács azt hiszi, hogy küldetését befejezte. (Viharos tetszésnyilvánítások.) Meg is mondja a miniszterelnök, hogy miben áll küldetése: hogy a magyar nemzenek adja vissza lényegesebb szövét, a magyar parlamentet. (Hosszantartó gunyos derűtség.) Ezt úgy képzeli ő, hogy keresztülvise a házszabályszigorítást, állandóvá tehesse az erőszaknak gyümölcsseit és annak megítélésére jogalapjot teremtsen. (Zajos abezugolás.) A parlamentet visszaadni az országnak nagy és nemes cél. Ezt a feladatot mi tüztük ki. A mostani uralkodó többség képviseli azt a politikát, mely egy nemzet törvényesen megnyilvánított akaratával szembehelyezkedik, mihelyt átesap arra a térére, melyen az udvari politika tilalomfákat állított. Azok azonban, kik a választói reform tekintetében Tisza Istvánt követik, (Egetverő abezugkiáltások és szidalmazó kifejezések) azok ne beszéljenek arról, hogy Magyarországon ujjaatereantik a parlamentet. Én nem ismerem a kormány választójogi tervezt, de ismerem azt, melyben érett megfontolás után az ellenzéki pártok megállapodta, amelylyel biztosították az egész népnek az alkotmány sáncaiba való betételét és a magyar nemzeti jellegnek fenntartását. Emellett állunk tántorithatatlanul. (Zajos éljenzés és taps.)

(A választói jog.)

Nem ismerem a kormány választójogi tervezt, de ismerjük a kormányon uralkodó egyetlen akaratnak, Tisza István akaratának érvényesítését. Hátha aszerint a recept szerint készül, akkor ennek a kérdésnek megoldása után ott állunk, ahol ma, t. i. folytatnunk kell a küzdelmet az igazi demokratikus választójog megalkotásáért. (Éljenzés és taps.) Abba a csapdába, amit a kormány a számunkra felállított ajánlatával, nem megyünk bele. Erről csak akkor lehet szó, amikor tárgylag a kérdések egész sorozatára, a kérdések egész komplexumára ajánlják a megegyezés lehetőségét s ajánlják ezt pedig olyanok, akiknek az emélyéhez nem tapad a jogtiprának, alkotmányéértésnek szégyene. (Zajos éljenzés és helyeslés.)

Az ellenzéknek egy kötelessége van: tovább harcolni mindaddig, míg a jogrend helyreállításának személyi és tárgyi feltételei nem teljesítettnek. Árulást követ el az ellenzéki, aki ezektől a követelésektől eláll. Kötelesség ez a multtal szemben. A jövővel szemben való kötelesség pedig: megalkotni azt az őszintén demokratikus nemzeti választójogot, biztosítani a választások tisztaságát és szabadságát és megszervzni azt a nemzeti erőt, mely keresztültör mindazokon az ellentállásokon, melyek Magyarországot a nemzeti élet teljességének élvezetétől megfosztják. Az alkotmány rombolói felhasználták az utolsó évtizedek azon gyászmulasztását, hogy a népjogok kiterjesztésére semmi nem történt, de az alkotmányért küzdök ellen sorakoztatják az alkotmány ellen azon tömegeket, melyeket mi olyan végtelenül hibásak voltunk az alkotmányon kívül hagyni. — de ma, amikor rájuk szükség nincs, amikor a mai, vagy egy szűkebb kerekben kitágított választójog alapján magukat jól érzik, — az általános választójogról nem hallanak beszélni. (Zajos taps és éljenzés.)

Battbyány Lukács ellen.

Battbyány Tivadar gróf nyilatkozott ezután a háborúval szemben ezeket mondja: A magunk részéről azt kívánjuk, hogy fegyveres erővel semmi szin alatt ne avatkozzunk. Diplomáciánknak pótolni kellene a multat, mert diplomáciánk az oka mindannak, hogy ide fejlődtek a dolgok. Tegyen meg mindent arra, hogy a béke minél előbb helyreálljon, de tiltakozunk a leghatározottabban akár területi, akár politikai, akár egyéb hódítási szándék ellen. Magyarországra nézve végveszélyvel határos lenne egy ilyen háború megindítása. Közgazdasági viszonyaink a legszomorúbbak, egy háború, végződjk az akár veszteséggel, akár nyereséggel, erre az országra végtelen baj, a tönkkel egyenlő volna. Magyar ember pedig, legyen az király, miniszter vagy egyszerű polgár, a nemzetnek javát, a nemzet anyagi és erkölcsi boldogulását, nem pedig tönkrejutását kell, hogy kívánja, ezért követelnie kell a békét. Amidőn követeljük a békét, egyuttal tiltakozunk minden kalandos politika, minden Szerbiába való bemasírozás, minden a szandzsáknak elfoglalása iránti törekvés ellen. (Zajos éljenzés és taps.) Reflektál Lukács békeajánlatára is. Valamikor szoros összeköttetésben állottunk Lukács Lászlóval, de hát tisztelt polgártársaim, az igazmondásnak híve lévén, ezen barátság, hü, régi barátság emlékére ajánlok egyet Lukács Lászlónak. (Halljuk! Halljuk!) Maradjon meg azon az uton, amelyre tegnapi nyilatkozatával lépett; haladjon előre, s amidőn tegnap feltételeken — ajánlom neki — holnap már feltétel nélkül bocsássa rendelkezésére a királynak és nemzetnek az ő állását. (Hosszantartó élénk tetszés és viharos derűltetés.) Ha ezt megteszi, némileg, talán némileg jóváteheti azt a bűnt, a bűnöknek azt a sorozatát, amelyet ő a demokrácia jegyében elfoglalt hivatalában elkövetett. Itt csak egy segíthet most, egész vonalon demokratizálni a nemzetet. Amint lejárt a szűk választójog, úgy lejárt a virilizmus is, amikor egy Harpiánt is megválasztottak diszpolgárnak. (Viharos, percekig tartó éljenzés.)

Károlyi Mihály beszéde.

Károlyi Mihály gróf a következő beszédet mondotta:

Tisztelt Polgártársaim! A kormány és a házelnök törvénytelenségei és erőszakos eljárása magával hozta, hogy az egész ország két táborra oszlott: jogtiporló és jogvédő pártra, munkapártra és ellenzékre, labanczokra és kuruczokra. Volt idő, nem is olyan régen, midőn a szabadelvű párt akkori vezére a jog, törvény és igazságot irta ki zászlójára, mely zászlóért ugyanazok az emberek rajongtak, kik máma a jogtalanság, a törvénytelenség és az igazságtalanság harcossai. Megengedem, ily mottóval is lehet érte kifejtetni, csak hogy ez az erő sem nem lehet alkotó, sem nem lehet állandó. Alkotó, maradandó munkát csak azok az államférfiak tudtak végezni, akik szilárd erkölcsi alapon állottak, de ép ezt az alapot, egy a külügyi, mint a belügyi politikában mellőzve látjuk.

(A külpolitika kritikája.)

Hogy a berlini szerződés be nem tartásának milyen következményei lettek, azt ma, midőn lángba borult az egész Balkán, nem kell bizonyítani. Ennek a szerződésességnek a következménye volt az, hogy kénytelen kellett lenni a törökökkel nézünk, hogy az olasz szövetséges társunk egy valóságos hódító hadjáratot intézett a törökök ellen, ami aztán közvetlen előidézője volt a balkáni háborúnak. Nem az Aehrenthal volt külügyminiszter politikájával lehet barátokat szerezni. Bármenynyire is szimpátiával viseltetünk a törökök iránt, nem tudnák elítélendőbb politikát elképzelni, mint azt, hogy a balkán szomszédainkat, különösen pedig Bulgáriát, amelyhez mindig barátságos és jó viszonyban voltunk, hátba támadjuk. Elég hiva volt, ha már úgy sem respektáltuk a berlini szerződést, hogy a novibazári szandzsákokat kiürítettük. De a hibás külpolitikának valóságos koronája volna, ha most a szandzsák miatt lángba borítjuk egész Európát, magunk ellen zudítjuk az egész Balkánt és hegyibe magunkat finanziaálisan a tönk szélére jutattuk.

Igen, megvédeni az országot, az kötelesség. De vétkes könnyelműség és bűn volna beavatkozni ebbe a balkáni háborúba, ahol semmi keresni való sincs és ahol semmi esetre sem volnánk képesek visszaszerezni az ilyen kalandos vállalat költségeit. (Igaz, ugy van!)

Olaszországnak Tripolisz tényleg egy aranybánya lehet, de mi a Balkánon még ha képesek volnánk is, sem tudnánk ilyen aranybányát találni, aminek szomorú bizonyítéka Bosznia és Herzegovina, amelyre évtizedek óta számlálhatatlan milliókat költünk s amelyeknek anektálása csak arra volt alkalmas, hogy egy éket verjen be a hatvanhetedik kiegészítésbe.

Külügyi politikánk egyáltalán hatvanhét óta a legnagyobb inkonzekvenziában szenved és ami leginkább kellene és ami leginkább hiányzik belőle, az az a vörös fonál, amely nélkül előrelátó politikát csinálni nem lehet. A hatvanhetedik kiegészítés alappondolata az volt, hogy Ausztriában a germán, Magyarországon a magyar politikát kell megerősíteni. Ehelyett Ausztriában a szláv, Magyarországon pedig minden, csak nem a magyar politika lett támogatva. (Igaz, ugy van!)

Nem csoda tehát, hogy ha ennek a politikának az lett az eredménye, hogy a germánok és a magyarok rovására megerősödtek a szlávok. Én ezt a politikát most nem akarom kritika tárgyává tenni, — én csak a tényt konstatalem és azt, hogy ezen előzmények után érthetetlen, hogy most jut eszünkbe, hogy szemben a Balkán szláv államokkal egy turkofil politikát csináljunk. A Balkán-félszigeten levő kereszténység jogos aspirációit nekünk megakasztani nem lehet föladatunk. Nem lehet föladatunk, hogy azon Balkán-államokat, amelyeknek létesítését mi segítettük elő, most mi akarjuk elnyomni. Ameddig terjeszkedésük nem a mi rovásunkra és nem mifelénk történik, addig semmi beavatkozási titulusunk nem lehet.

(A „két békeangyal“.)

De egyáltalán mindaddig, míg ilyen lehetetlen állapotok vannak a belügyek terén, míg sem a magyaroknak, sem a horvátoknak alkotmánya respektálva nem lesz, addig igazán nem lehet jönnök beleszólni más országoknak autonóm belügyeibe s ameddig olyan két békeangyalunk van, mint Lukács a belügyekben és Berchtold a külügyekben, akik közül az első békeminisztériumával lángba borította az országot és a másik békeakciózóival elérte azt, hogy lángbaborult a Balkán, addig nem remélhetünk eredményt kifele, mert hiszen befelé sem tudunk rendet és békét teremteni. (Zajos tetszés. Felkiáltások: Igaz, ugy van!) De mindettől eltekintve, sehogy sem egyezik a legitimitás elvével, hogy a római szent birodalmi császárok Isten kegyelmével való utódjának és apostoli királynak olyan tanácsosai legyenek, akik a külügyeket aként vélik helyesen vezetni, hogy a nemzetközi szerződéseket vióalják, mint néhai Aehrenthal a berlini szerződést, a belügyeket pedig — igaz ugyan, hogy előzetes pápai áldással — úgy vezetik, hogy a törvényt, a jogot és az igazságot lábball tiporják. Ennek a rendszernek személyesítői Lukács és Tisza István! (Hosszantartó zajos felkiáltások: Abczug! Le velük! Kötélet nekik!)

(Személyi és tárgyi kérdések.)

Sok támadásban részesülünk és részesülök különösen én azért, hogy a békét ezzel a két emberrel megkötni nem akarjuk és azért, mert amint mondják, nem tárgyi, hanem személyi politikát folytatunk. Hogy ebben az esetben nem lehet a személyeket elválasztani attól a politikától, amelyet röviden az erőszak politikájának lehet nevezni, ez elég gyakran ki lett fejtve, de különben is nem értem, hogy a munkapárt miért ütődik meg annyira azon, hogy mi Tiszának, meg Lukácsnak a fejét követeljük? Hisz ha jól emlékszem, valamikor igen régen, hét egész hónapja a munkapárt, sőt gróf Tisza István is, követelte Aufferberg lovag fejét. (Zajos tetszés.) Hogy ebből a követelésből nem lett semmi, — ez igaz, hogy csak részlet kérdés, legalább a munkapárt így fogja fel — tehát tulajdonképen az ellenzék máj politikája és a munkapárt tegnapi politikája között csak az a különbség, hogy mi nem tekintjük részletkérdésnek azt, hogy ha valamihez kötöttük magunkat, azt kerestül is vigyük. Lukács újabb békeajánlata, amelyet a munkapárt tegnapi értekezletén tett különben sem tekinthető komolyának. Különben is Lukácssal és Tiszával az ellenzék nem tárgyalhat, ez régi és megváltozhatatlan álláspontunk. A munkapárt szavazhatott köszönetet azért a 205 millió korona hadi póthitelért, amelyet Aufferberg velük lenyeletett, hanem alaposan téved ha azt hiszi, hogy az ellenzék köszönetet fog szavazni Lukácsnak az ezután következő 200 millió megzavazásáért, amelyet a nagyenyedi hős állítólag lenkudott. Ezt az izléses, ezt a férfias szerepet a legteljesebben átengedem a rezolúciók nagy hősenek gróf Tisza Istvánnak. (Zajos felkiáltások: Le vele! Abczug Tisza! Le a geszti apacszal! Éljen gróf Károlyi Mihály!)

Szmeccsányi és Bokányi.

Szmeccsányi György zajos tapsal és éljenzéssel fogadott beszédében azt mondotta többek között, hogy nem hiheti azt az örültséget, amit Debreczenben rebesgetnek, hogy Tiszát diszpolgárrá akarják választani a városban. A külpolitikai helyzetről szólva, a noppárt nevében is elvi tiltakozását fejezte ki, hogy osztrák érdekből csak egy magyar katona vére is hulljon. Nekünk semmiféle érdekünk sem követeli a háborút. Belső rendre, bé-

kés munka lehetőségére, az általános, egyenlő és titkos választójog megvalósítására van szükség. (Hosszantartó zajos taps és éljenzés.)

Bokányi Dezső, a szocialdemokrata párt szónoka fejtegette, hogy át kell alakulnia a modern állam kötelességének. A modern állam kötelessége immár nem az, hogy várakban csoportosított hadseregekkel védje meg az országot, hanem jólétet, műveltséget teremteni s azt valamennyi polgárra egyaránt kiterjeszteni.

Mezőssy a békeakciózról.

Mezőssy Béla: Az a helyzet, amelyben ma van az ország, tulajdonképen semmi más, mint a többségi akarat látszatával leplezett abszolutizmus. És én ezt sokkal veszélyesebbnek tartom, mint a nyílt önkény uralmát. Mit ér az olyan alkotmányosság, amidőn a többség semmit sem mer ellenezni, amit felülről akarnak és önként nem mer ragaszkodni egyetlen egy olyan követeléséhez sem, amelynek megvalósítása elé a legfelsőbb helyről akadályokat gördítenek. És ezt a szakadatlan szolgai megalkodást a bécsi parancs előtt takargatják a többségi akarat nagyon is áttetsző leplel.

Ha a mai kormány és többség meg akarja keresni kormányzati rendszerének ősi családfáját, akkor ne vegye alkára szentségtelenül egy nagy ember nevét, hanem forduljon bizalommal a szuronyal dolgozó Schmerlingékhez, vagy az egész nemzet közgyűlésébe fulladt hirhadt bihari adminisztrátorhoz. Itt keresheti őseit, hagyományait ennél a rendszernél. Azak az urak is a nemzeti akarat letörésére vállalkoztak. Tisza és Lukács is ezt teszik. (Zajos felkiáltások: Abczug le velük! Szégyen és gyalázat, hogy magyar emberek ilyenre vállalkoznak!) Sőt, azoknak nem tudom egészen bűnül felronni ezt, mert vagy születésben, vagy érzésben a nemzetből idegenek voltak. De hogy magukat jó magyar embereknek tartó képviselők türrék, sőt mosolyogjanak afelett, amidőn a magyar törvényhozás csarnokából magyar képviselőket rendőrökkel hurcoltat ki a magyar képviselőház elnöke: ehhez oly mélyre sülyedt lelkiismeretlenség és hazafiatlanság ezükségetetik, amelyre valóban nincs példa a nemzet történetében. Alkotmányos rendszerre avatni a szuronyokkal és rendőrökkel való kormányzást és egyben a miniszterelnöki palotából békejobbot nyújtogatni, ez több, mint perfidia.

Egyet nem értek. Hogyan lehetséges az, hogy magában a kormányban és többségben ülő jóhiszemű és jóindulatu férfiak odaadják becsületes nevüket egy ilyen rendszer támogatására. Pitte egykor így támada az angol miniszteriumot: Nem kívánhatja a kormány, hogy a nemzet bizalommal viseltessék iránta, midőn maguk a kormány tagjai sem bíznak egymásban. Meg vagyok győződve arról, hogyha a miniszterek padjait sorba járnám és minden miniszter igaz lelkére a valóságot mondaná kérdésemre, hogy bízik-e ő a szomszédjában, a válasz csak nem lehetne. (Zajos derűltetés.)

Nagy és végzetes hiba a miniszterium egységét mindennél előbbre valónak tekinteni; végzetes hiba hallgatással fedezni és támogatni egy rossz rendszert. Hazájukat szerető és annak sorsát féltő férfiak előtt, ha veszélyeztetve látják a közügyet, sokkal inkább kötelességük odahagyni a miniszteriumot, mint a kormány kedvéért a helytelenül értelmezett egység szolgálatában cserben hagyni az országot.

Én azért nem fel a reményt, hogy maga a többség, sőt a kormány egyes tagjai lesznek azok, akik férfias és nem ingadozó magatartással végül megszabják a végső határt, amelyen túl a Tisza és Lukács-féle érdekszövetséget nem hajlandók követni. Akik ezt teszik: a nemzet haládjára érdemek és bizonyára évek lenne egy szebb, egy bákebb, egy a királyt és nemzetet közelebb hozó politika megalanozása. A többség egy tisztességes megbízható politikusa, — ha meg van benne a bátorság nyitlnak lenni felfelé és lefelé egyaránt — rövid napok alatt békét teremthet. De ha ez a kísérlet kősnék és Lukács László lenne az, aki újból és újból nyújtogatná felénk békejobbját, erre csak egy válasz lehet: Soha! Soha! (Hosszantartó zajos helyeslés.)

Napolják el újból hetekre, hónapokra a Házat; dobassanak ki ismét bennünket a törvényhozás terméből: mi ezzel a kormánnyal szemben a harcot visszük a végletekig! (Viharos tetszés és éljenzés.) A magyar ellenzék minden egyes tagja — hisz ez becsületbeli kötelességünk — meg fogja tenni kötelességét! És épp ezért mi biztunk abban, hogy a magyar nép is, amelynek alkotmányáért és jogaiért küzdünk a döntés perceiben, nem fogja cserben hagyni azokat, akiknek munkája nyomán kell hogy megteremjen az ország jóléte és előhaladása! (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

A többi szónok.

Dr. Rónai Zoltán, a Választójog Országos Szövetségének szónoka, határozottan mutatott rá, hogy az általános választójogért folyó agitáció megtermékenyítette az egész országot.

Juhász Nagy Sándor párttitkár terjesztette elő a határozati javaslatot, mely csatlakozik a szövetkezett ellenzék békepontjaihoz, elítéli az erőszakot, a sajtószabadság ellen intézett merényleteket, bizalmát fejezi ki a szövetkezett ellenzék iránt és követeli az általános, egyenlő és titkos választójogot. A határozati javaslatához hozzászóltak és csatlakozásukat bejelentették: Fényes Zoltán Bihar vármegye, Máté László Bereg vármegye, Kovács Ákos Máramarosmegye, Hrabovszky Guidó Szabolcsmegye, Kálmán Lajos Hajdúmegye részéről.

Gulyás Imre főiskolai hallgató az ifjuság nevében, majd közkívánatra taps és éljenzés közben Bakonyi Samu tartott beszédet, köszönetét fejezve ki a népgyűlés résztvevőinek és indítványára elhatározta a népgyűlés, hogy az ellenzék vezéreit táviratilag üdvözi.

Budapest, október 28.

Képviselői beszámoló. Kovácsy Kálmán, a főpöszállási kerület képviselője tegnap Kunszentmiklóson beszámoló beszédet tartott. A beszámolóban résztvettek Sümegi Vilmos orsz. képviselő és a szociáldemokrata-párt részéről dr. Ormós Ede, akik Kovácsy nagy tetszéssel fogadott beszámolója után nagyhatású beszédet mondtak. A népgyűlésen Sáska Sándor pártelnök elnökölt. A népgyűlés bizalmat szavazott képviselőiknek s elítélte Lukács és Tisza politikáját.

Ujgyházáról jelentik, hogy az ottani választók Heinrich Gusztáv evangélikus lelkész elnöklésével gyűlést tartottak, amelyen a kerület országgyűlési képviselője, dr. Grätz Gusztáv beszámoló beszédet mondott. A beszámolót tetszéssel fogadták.

Tiltakozás a háború ellen. A szabadgondolkodók magyarországi egyesülete vasárnap délután a régi képviselőház termében tiltakozó gyűlést tartott a háború ellen. A gyűlésen dr. Lengyel Imre táblabíró (Hajdúszoboszló) elnökölt, aki kifejtette, hogy a háború ellen gyűltek egybe tiltakozni. Utána Uzabán Samu tiltakozott a háború ellen és kifejtette, hogy az iskolák nem alkalmasak arra, hogy a népeket öntudatra ébreszték. A folytonos fegyverkezés és hadiköltség miatt a kulturára nem jut pénz s így az iskola nem felel meg feladatának. Épp ezért az általános választójogot sürgette. Harsányi Jenő a békeegyesület nevében szólalt fel. Azt fejtette, hogy a népeknek most nem más nemzeteké, hanem saját kormányaiké kell harcot vívniok. A hadsereg költségei okozzák, hogy nem annyira a háború ellen, mint hadseregünk ellen kell küzdenünk. A következő szónok dr. Jakab László volt, végül a Galilei-Kör nevében dr. Turnowsky Sándor mondott beszédet. A szónoklatok után az elnök zárószavában megállapított az ülés fontosságát és ezzel a tiltakozó gyűlést véget ért.

Küldöttségek a miniszterelnöknél. A miniszterelnök vasárnap délelőtt több küldöttséget fogadott. Elsőknek a fővárosi államrendőrség tisztikarának legutóbb kitüntetett tagjai tisztelegtek a miniszterelnöknél, mint belügyminiszternél, még pedig Szirmay Antal és Jeszenszky Gellért rendőrtanácsosok, Szeszler Hugó rendőrkapitány, Köpf Ferenc és Pavlik Ferencz főfelügyelők, Benicsky Tamás és Gersich Lajos felügyelők. Azután Körömczibánya város küldöttsége járt a miniszterelnöknél, amelyhez Werner Gyula, a város képviselője is csatlakozott. A küldöttség memorandumot nyújtott át a város több közérdekű ügyében, nevezetesen a körömczibányai iparfejlesztés dolgában. A középiskolai tanárok nevében Jancsó Benedek vezetésével tisztelegő küldöttség emlékiratot nyújtott át a miniszterelnöknek, amely a tanárságnak a nyugdíjörvényjavaslat módosítására vonatkozó óhajait tartalmazza. Veszprém küldöttsége a város közegészségügyének és egyéb közérdekeinek fejlesztése érdekében terjesztett elő kérelmeket. Végül Rákos-Palota küldöttsége a nagyközség amaz akciójának támogatását kérte, amely arra irányul, hogy rendezett tanácsú várossá alakuljon át. Lukács László valamennyi küldöttség emlékiratait átvette, ezek beható tanulmányozását és lehető figyelembevételét megígérte. A rákospalotaiaknak kijelentette, hogy ha akadály közbe nem jön, hozzá fog járulni a községi óhajának teljesüléséhez.

A süllyedő Törökország.

Törökország kéri a hatalmak közbelépését. — A Balkán államok szövetsége a nagyhatalmak ellen. — Elejtették a status quo-t. — A Balkán-államok az intervenczió ellen. — Már Törökország felosztásáról beszélnek. — A monarchia szereplése a jövőben. — Románia is készül a harcra. — A bolgár sereg Drinápoly körül. — Drinápoly és Konstantinápoly között megszakadt az összeköttetés. — A szerbek bevették Mitroviczát, Köprülit és Isztipet. — A görög flotta bombázza Prevesát.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 28.

A török minisztertanács szombati ülésén olyan dolog történt, amely jelentős fordulatot adhat az egész háborús helyzetnek. A minisztertanácsban, amelyben a volt hadügyminiszter Sefket pasa is részt vett, olyan vélemény merült föl, hogy Törökország, a szorult helyzetre való tekintettel maga kérje a nagyhatalmak intervenczióját. Hogy a török kabinett teljessége osztja-e ezt a nézetet, az még bizonytalan. De igen fontos és ezzel szoros összefüggésben van az a beszéd, amelyet Poincaré tegnap mondott, s amelyben a következő rész foglaltatik: „Egy európai közvetítő akció ideje talán már közel van. A közvetítő akció kérdése mindenesetre már az európai politika előterébe lépett.”

Drinápoly várát körülzárva tartja a bolgár sereg. Skutarinál nemsokára véget ér az ostrom és Északalbániának ez a fontos városa a montenegróiak kezére jut. Macedóniában Zekki pasa katonáit egyre szorítják hátrafelé a görögök. A szandzsakban pedig már egyesülni készül a szerb és montenegrói haderő. Ez a rövid áttekintés is mutatja, hogy Törökország eddig a harcztér összes pontjain vereséget szenvedett és közel áll a katasztrófához.

Az ozmán hadsereg a harcztéren akarja látni a szultánt, mert a padisáhnak, mint legfőbb hadúrának a helye. Ma fog Ruméliában eldőlni a török birodalom sorsa és holnap talán már Drinápolyban lesz döntés. Törökország tehát szárazon és vizen a végső erőfeszítéssel kell hogy sikrálljon jövőjéért. A török kormány a birodalom létét kockáztatja, ha késlekedik. A flottának az Aegei-tengerre kell mennie, hogy elpusztítsa a görög hajóhadat, vagy elpusztuljon és az egész szárazföldi haderőnek az egyesült Balkán-seregek ellen kell mennie, mert a halogatás a pusztulással egyet jelent.

A bolgárok három hadoszlopban vonulnak előre a török sereg ellen, amely Baba-Eski és Lüle-Burgas között egy helységnél koncentráldott. A bolgárok előrenyomulása közben már eddig is több összeütközés volt a török előőrsekkel, de azok jelentéktelenek. Holnap, legkésőbb holnapután döntő csata lesz valószínűleg Csorlu tájékán. Ma dél óta a távirati összeköttetés Konstantinápoly és a harcztér között megszakadt. Valószínű, hogy az előnyomuló bolgár sereg rombolta szét a távirót.

Hogy a török hadseregben mi forr és erjed és hogy mitől okok készítettek elő a mai helyzetet, az némileg megérthető abból a jelentésből, amely hírül hozza, hogy török katonatisztek onakodtak kijelölt állomásokra menni és hogy csak büntetésekkel tudták őket a harcztérre küldeni. Azok a viszályok, amelyek a török had-

sereggel a háború kitörése előtt megbénították, nem maradtak következmények nélkül.

Az európai diplomáciára már a közel jövőben szükség lehet. Ha a török minisztertanács még nem is határozta el, hogy a nagyhatalmak intervenczióját kéri, ez mégis, a legközelebbi jövőben megtörténhetik. De a hatalmak még egyáltalában nincsenek felkészülve erre az intervenczióra. A háború kitörésekor nem siettek közbelépni és most egy egészen új alakulás előtt állanak. Az egyesült Balkán-államokkal mint új katonai hatalommal Európának számolnia kell, ha legközelebb Törökország liquidálása napirenden lesz. Amíg a négy Balkán-állam egymással szövetségben van s egyetlen európai nagyhatalom sem gondolhat arra, hogy tőlük elragadja szerzett hódításait, amelyeket vérrel ragadtak magukhoz. Nagyon vszedelmes kérdés, vajjon Ausztria-Magyarország kockázlatni fog-e ilyen lépést. A Balkán-államok már megállapodtak egymással az európai török birodalom felosztása tekintetében. Nyílt titok, hogy a szandzsakot Szerbia és Montenegró igényli s hogy azután Ausztria-Magyarország miképpen fogja magának biztosítani az utat Szaloniki felé, az a legfontosabb kérdés, mert attól függ a legközelebbi jövő.

Az európai béke szemmel tartásával kell mindenképp történnie. És ez a béke csak úgy lehetséges, ha a monarchia és Oroszország elsimítják a kettőjük között fejjálló elentéteket. Ellenkező esetben a nagyhatalmak ismét nem tudnak majd egyöntetűen és egyetértő akcióval föllépni, ha szükség lesz rájuk a béke biztosítása szempontjából.

Mai táviratainkat itt adjuk:

Bulgária Drinápoly ellen.

Baba-Eszki bevétel.

Szófia, október 27. Baba-Eski tegnap dél óta a bolgárok kezében van. Egy nyolcz kocsiállós álló török katonai vonatot a bolgárok ott fogtak. Baba-Eskinél a bevétel stratégiai szempontból rendkívül fontos, mert ezáltal a törökökre nézve a visszavonulás útja vasúton Konstantinápolyba el van vágva.

Dinápoly eleste elkerülhetetlen.

Az új drinápolyi parancsnok.

Konstantinápoly, október 28. Hír szerint Nazim pasa hadügyminiszter már átvette a drinápolyi csapatok tényleges parancsnokságát.

(Ez a hír befejezését jelenti annak a vizsálynak, amely a török hadvezetésében Nazim pasa és Abdullah pasa, volt drinápolyi parancsnok között kitört. Most Abdullah pasa távozik helyéről és Nazim pasa veszi át a parancsnokságot.)

A kirk-kilissei futás.

Konstantinápoly, október 28. Aziz basa, tábornok, egyiptomi herceget, aki a kirk-kilissei visszavonulásnál a lovasságot vezényelte, valamint a kirkkilissei kormányzó és néhány tisztet ideszállítottak azon vád alatt, hogy *ők okozták a hadsereg futását*. A hadügyminisztériumban őrizet alá vették őket. *A hadügyminiszter rendelkezése tegnap kétszáz katonát ugyanebből az okból agyonlőttek.*

Kirk-Kilisse elcséért Mahmud Mukhtar pasát terheli a felelősség, mert csapatai fejezetlenül, vezetés nélkül támadtak s kénytelenek voltak meghátrálni. A pasát a kormány *haditörvényszék elé fogja állítani*. Mahmud Mukhtar pasa fia a mostani nagyvezérnek s ez a magyarázata annak, hogy a jelenlegi kormányt hamarosan Kiamil pasa kabinetje fogja felváltani.

A törökök kirkkilissei visszavonulásának okai felől különböző verziók keringenek. A legvalószínűbb az, hogy az éjjeli küzdelemben tévedés folytán két török hadosztály egymásra lövöldözött. A tévedés a kirkkilissei keleti hadseregnél *egy redif-zászlóalj pánikja folytán keletkezett, amely meghátrált és erőszakkal lefoglalt egy vonatot, hogy Babazkiba utazhassék vissza.*

A törököknek kirkkilissei visszavonulásáról, amelyről eddig részletek nem érkeztek, biztos forrásból a következőket közlik: A 3., 16., valamint egy független hadtestből, összesen nvoez hadosztályból álló török csapatok Kerkkilissétől északra és északkeletre, Petvánál állottak. A bolgárok támadásai e hó 22-én kezdődtek és heves tüzérharc közepette e hó 23-áig tartott. *Reggel négy óra felé megkezdődött az egész török hadsereg futásszerű visszavonulása Alapli volt vasuti állomásra. Csak egyetlen hadosztály, Hilmi ezredes parancsnoksága alatt tanusított hősies magatartást és fedezte a visszavonulást.* A hadsereg egy része Bunar-Hisszarba vonult vissza. Később a Fekete-tenger Injada nevű parti városában partra szállott a Torghut Sefket pasa tábornok parancsnoksága alatt álló török csapat, amely a törökök itt működő hadseregét lényegesen megerősítette.

Török jelentés a helyzetről.

Konstantinápoly, október 28. Tegnep október 27-én hivatalosan közölték, hogy Drinápoly és Kerkkilisse körül a legutolsó jelentések szerint a helyzet a törökök javára változott és a bolgárok három nap óta nem merik megközelíteni Drinápolyt, mióta Marasnál sulvos vereséget szenvedtek, de Kerkkilisse elől is eltakarodtak, mert nagy veszteségek érték a bolgárokat.

Nagybulgária czárja.

Berlin, október 28. A „Vossische Zeitung”-nak jelentik *Sztara-Zagorából* Amikor Ferdinánd király Mustafa-Pasába bevonult, Kirpo bolgár képviselő beszédet intézett hozzá, amelyben a királyt *Nagybulgária első czárjának nevezte.*

Az új főhadiszállás.

Szofia, október 28. A főhadiszállást legközelebb Sztara-Zagorából *Mustafapasa*-ba fogják áthelyezni.

Szerbia előnyomulása.

Bevonulás Üszkübbe.

Vranja, október 28. A szerbek Kumanovából előnyomulva, szombaton *kardcsapás nélkül foglalták el Üszkü városát és a diadalmas szerb sereg, élén Sándor trónörökös, bevonult a városba.* A város fel van lobogozva.

A czár üdvözölte Péter királyt.

Belgrád, október 28. Miklós czár táviratban üdvözölte Péter királyt *Üszkü bevételének alkalmából.* Ez a hír, amelyet hivatalosan is megerősítettek, leirhatatlan lelkesedést keltett.

A szerb diadalmamór.

Belgrád, október 28. Üszkü bevételének öröme tegnap a szerb főhadiszálláson nagy vigasság volt, a fővezérlet háza előtt a katonaság szerenádót adott, a zenekarok a szerb.

bolgár, görög, montenegrói és orosz himnuszokat játszották, a katonák énekeltek és táncoltak. Hazafias beszédek is tartottak, többek között *Klofac* cseh képviselő is, aki mint haditudósító van a szerb főhadiszálláson. Azzal kezdte beszédét, hogy mikor a csehek sirtak, a szerbek is sirtak, most hogy a Balkán-államok győzedelmeskedtek, az egész szlávság örül neki. Egy új európai kongresszuson számolni kell a szerb hadsereggel és egy új berlini kongresszust a szlávok nem tűrnének.

Arra az üdvözlő táviratra, amelyet a czár küldött, *Péter király nyomban válaszolt.* Holen hercegnő ma Belgrádban meglátogatta a sebesülteket, holnap pedig Vranjába utazik a harezteren ápolni a sebesülteket.

Vranja, október 28. Üszkü meghódításának öröme ma délelőtt Tedeum volt, amelyre a király is elment. *Péter király üdvözlő sürgönyt küldött Sándor trónörökösnek.* A főhadiszálláson nagy a lelkesedés és mindenki alig várja, hogy a csapatok Szaloniki ellen vonulhassanak. Sándor trónörökös Üszküben fogadta a külföldi konzulokat, akiknek nevében az osztrák-magyar konzul mint doyen üdvözölte és kérte a trónörökös, hogy vegye oltalmába a népet. A trónörökös kiáltványt bocsátott ki, melyben igéri, hogy a nemzetiségi s valáskülönbség nélkül mindenkinek egyenlő joga lesz és a szerb sereg örökdi a személy- és vagyonbiztonság felett.

Mitrovicza bevétele.

Belgrád, október 28. A harmadik szerb hadsereg Novibazárból kiindulva, elfoglalta *Mitroviczát*, a vasuti végállomást, továbbá a *Ratohang átjárót és tizenöt ágyut zsákmányoltak.*

Belgrád, október 28. Mitroviczát *ugyszólván kardcsapás nélkül foglalta el a szerb sereg,* mert a törökök elvonultak onnan, ellenben Vorizovicsnál kisebb összeütközés volt, amelyben a szerbek részén 28 ember esett el és 6 megsebesült. Az arnauták szintleg megadták magukat s mikor egész közel jött hozzájuk egy szerb csapat, lövöldözni kezdtek, mire a szerbek lemészárolták legnagyobb részüket, a többiek elmenekültek és cserbenhagytak 15 gyorstüzelő ágyut. A szerb sereg 4000 puskát és temérdek löszert talált az arnauták házaiban.

Köprüli és Isztip bevétele.

Belgrád, október 28. Magánjelentések szerint a szerb csapatok bevették *Köprülüt és Isztipet.*

Szerb és montenegrói csapatok egyesülése.

Rieka, október 28. Ideérkezett jelentések szerint *a montenegróiak és szerbek a szandzsákban Sjeniczánál egyesültek.* A két csapat üdvözölte egymást.

Az osztrák megszállás utolsó emléke.

Berlin, október 28. A „Vossische Zeitung”-nak jelentik *Belgrádból:* A városi tanács elrendelte, hogy azt a házat, amelye *tannak idején Jenő főherceg építtetett, rombolják le, hogy nyoma se legyen az egykori osztrák megszállásnak.*

Montenegró.

Skutari ostroma.

Vrjeka, október 28. Hir szerint Skutari helyőrségével tárgyalásokat kezdtek. A király által kiküldött közbenjáró kijelentette, hogy *a további ellenállás hasztalan, s hogy a helyőrség kerülje ki a felesleges vérontást és adja át a várost.* Skutari helyőrsége, mely a külvilágtól el van zárva, mindeddig a *felszólításra nem válaszolt.*

Szombaton az esőzés miatt szünetelt a ceata, tegnap azonban Danilo trónörökös és Martinovics tábornok hadosztályainak kombinált akeziója volt elrendelve Skutari ellen. Danilo trónörökös erős tartalékok bevonásával 11 zászlóaljtal és több hegyi üteget Goleni-ből a Drinán át dirigált a Bardanjolt és Skutari között fekvő magaslatok megkerülésére. Ugyanazon időben a jobb hadosztály Martino-

vics tábornok vezetése alatt *Sanvicnál átment a Sojanán, hogy Skutarit ezen oldalról támadja meg.* Erős tüzer-lövöldözés támogatja a gyalogságot.

Miklós király beszéde a katonákhoz

Rjeka, október 28. Miklós király megszemlélte a csapatokat, amelyek nagy lelkesedéssel fogadták. A katonák, bár két nap óta szákadatlan esőzuhatagban állottak, bámulatos magatartást tanusítottak. A szemle befejezése után a király a következő beszédet intézte a csapatokhoz:

„Kedves hős katonáim, tudom, hogy minő fáradságokat kell elszenvédnetek, forró hazaszeretetetek azonban megacéloz benneteket és olyan erőt nyujt nektek, amelyet senkisé nem megtörni. Ez az erő nem engedi meg, hogy az ellenség számát nézzétek, hanem arra készítek, hogy őket leverjétek és országainkból elűzzétek. Az elmúlt napokban a győzelem biztonságával pontról-pontra eljutottatok Skutari falai alá; most ott álltok az ősi város küszöbén, amelyik mindenkor szerb volt, a régi Zela központja és a nemanjida-törzs bölcsője. Ott álltok a város küszöbén, készen arra, hogy vértetek ontsátok az igazságos ügyért, a szabadságért és a civilizációért. Szilárdan ellentáll Skutari hősök a védői, de az ágyuk és gépfegyverek hatalmán felül áll a ti hazafiai hősiességetek, amely odavonja benneteket a veszély színhelyére és az a törekvétek, hogy a haza megnagyobbodásáért fel is áldozzatok magatokat, hiszen nem másét keressük, csupán a sajátunkat, hogy azután mindenkoron békében élhessünk.

A nagy lelkesedéssel fogadott beszéd után a király átölelte három fiát. Danilo, Mirko és Péter hercegek megcsókolták atyjukat, majd a Skutari falai alatt álló csapatokhoz lovagoltak. Megható jelenet volt, amely mély hatást gyakorolt a csapatokra is.

A görög harcok.

Macedóniában.

Athén, október 28. Konstantin trónörökös, főparancsnok sürgönyileg jelenti, hogy tegnap délután négy órakor *Kozaniba* (Szerb fidsztől északra, a Monasztirba vezető országut mellett) érkezett, ahová áthelyezte a tábornokart. Bevonulásánál a város lakossága lelkesedéssel fogadta.

A Sarantaporon-folyó melletti harcokban a görögök 18 tisztet és 160 katonát veszítettek, azonkívül 40 tiszt és 137 katoná megsebesült. Az ellenség veszteségei igen nagyok.

Kozani bevételét, mely város 15.000 görög lakost számlál, ott nagyon fontosnak tekintik.

A törökök mindenütt menekülnek Macedóniából és családjaikat Egyiptomba küldik. *Elasszona* lakossága lelkes örömtüntetésekkel fogadta a görög királyt. Bevonulásakor a templomharangok zúgtak. A székesegyházban tartott Te Deummal a metropolita beszédet intézett a királyhoz. A király meglátogatta a kórházakat és vigasztalta a sebesült katonákat. A király ma Szerbidszébe utazott. Szintugy Alice hercegnő is, aki ott be fogja rendezni a sebesültek ápolására a kórházat.

Epirusban.

Athén, október 28. Zapuntzapis tábornok Artából sürgönyzi: *Hadseregünk tegnapelőtt este 5 óra 30 perczkor megszállotta Filippadeszt és a Pantanassi melletti hidat, valamint Strebínát.* A török csapatok megfutamodtak és nagyszámu lö-, éllemi- és hadikészletet hagyta-
tak vissza.

Konstantinápoly, október 28. A hadügyminisztérium a következő hivatalos jelentést közli *Janinából:*

„Hogy az ellenséget az ország belsejébe csábítsa és ott aztán megsemmisítse, a katonai vezetőség szándékosan csapatok nélkül hagyta Khasa-Lurost. A törökök e hó 23-án este támadást intéztek Kumudzada és a dribovói magaslatok ellen. *Az összes magaslatokat ismét visszahódították.* Az ellenséget, mely tetemes veszteségeket szenvedett, üldözik.”

Athén, október 28. Az epiruszi hadsereg főparancsnoka azt jelenti, hogy elfoglalták a *Liroszi és a pentepigadii átjárókat a Janina* fele vezető uton.

Prevesa bombázása.

Athén, október 28. A kis félszigetet, amelyen Prevesa városa és a vár van, a görög katonaság egészen bekerítette s minden érintkezés a szárazfölddel lehetetlen.

A görög sereg nehéz ostromágyúkkal bombázza a várat,

de a görög hadihajók egyelőre tétlenek, még egy lövést sem tettek a várra. A szigorúan keresztülvitt blokádnak következtében

Prevesa nem tarthatja magát sokáig, mert bár a várat az utolsó olasz támadás óta jól felszerelték, máris élelmiszerhiány mutatkozik. Sapundjakis görög tábornok az epirusi csapatokkal Prevesa előtt áll, míg a sereg derékhada Janina ellen vonul.

Görög közigazgatás az elfoglalt területen.

Athén, október 28. A főparancsnok rendelkezése az összes felszabadított területeken polgári hatóságokat neveztek ki. Az új kerület ideiglenes székhelye Kocsáni, prefektusává pedig Argyropulosz Iarisszai prefektust neveztek ki.

A görög Kréta.

Athén, október 28. Az athéni táviratiroda jelenti: Dragumis krétai fő kormányzó Kánaába érkeztek ünneppélyesen fogadták. *Michelidalis* a kormányzó-bizottság nevében, mely lemondott funkcióiról, üdvözlőbeszédet intézett a fő kormányzóhoz. Dragumis kormányzó válaszában rámutatott arra, hogy Görögországnak krétai politikája Venizelosz miniszterelnök beszédében jutott a legprezantabban kifejezésre. Feladata a választásokat előkészíteni és a törvények tiszteletét, valamint a rend fenntartását biztosítani.

A krétai ezred tegnap indult el a harcra. Venizelosz miniszterelnök zászlót nyújtott át nekik beszéd kíséretében, amelyben kifejezést adott azon meggyőződésének, hogy a krétaiak az utolsó csepp vérig küzdeni fognak, hogy elnyomott testvéreiknek a szabadságot visszaadják.

Törökország.**A porta nem enged.**

Konstantinápoly, október 28. A tegnapi tanácsozásnál, amelynek nagy fontosságot tulajdonítanak, a minisztereken kívül számos polgári, katonai és egyházi méltóság, *Basaria* oláh szenátor és még más szenátorok voltak jelen. A tanácskozás a hadi helyzet felől folyt és éjfélig tartott. A hadügyminiszterrel élenk eszmecsere folytattak. Elhatározták, hogy az ország katonai becsületének védelmére minden intézkedést megtesznek.

Az utolsó, a hadügyminiszterrel érkezett jelentés arról szól, hogy a török hadsereg védelmi állásban marad és hogy az általános helyzet jó.

A sajtó bátorságra és türelemre int és visszatartja a közbenjárás minden gondolatait, mely csak Törökország nagy győzelmé, vagy teljes leveretése után volna lehetséges.

Az „Ephra“ című lap követeli, hogy a szultán menjen a harcra.

A tegnapi minisztertanácsban Nazim pasa következő táviratát tárgyalta:

„Előkészületeink 1—2 nap alatt belesznek fejezve. Nincs ok aggodalmakra. Kirkkilisszéban az ellenségnek nyoma sem (?) látható.“

Ennek az információknak alapján a minisztertanács elhatározta, hogy közvetítésre nem reflektál és konok elvállást fejt ki.

Az albánok ultimátuma.

Konstantinápoly, október 28. Az albánok megadoznak és a következő ultimátumot terjesztették a porta elé:

„Meguntuk ezt a háborút, mely országunkat folyton nyugtalanítja. Nem akar-

juk, hogy területünkre bárki is rátegye a kezét; ha nem biztosítják békénket és szabadságunkat, segítséget kérünk Ausztria-Magyarországtól.“

Az új bécsi török nagykövet.

Konstantinápoly, október 28. A porta elhatározta, hogy visszarendeli Bécsből Mavrogen nagykövetet s helyébe Hilmi pasát, a volt nagyvezírt s a jelenlegi macedóniai fő kormányzót küldi Bécsbe nagykövetnek. Hilmi pasa szenátor számára a porta már kieszközölte a bécsi külügyi kormány jóváhagyását, amely a napokban fog hivatalosan megjelenni.

Románia is közbelép!**Románia mozgósít.**

London, október 28. A „Times“ jelentésgyalogságot Bukarestből: Bukarest mellett és Ploestnél nagy román csapatokat koncentráltak. Az általános mozgósítás küszöbön áll, mert a kormány úgy határozott, hogy *mihelyt a státusquo Románia rovására megváltoznék, Románia kénytelen lesz azonnal közbelépni.*

Az új román kormány.

Bukarest, október 28. A király tegnap megeskette az új minisztériumot. A minisztérium következőképp alakult: *Majerescu* — elnök és külügyminiszter; *Take Jonescu* — belügyminiszter; *Filippescu* — földművelésügyi miniszter; *Marghiloman* — pénzügyminiszter; *Badaran* — közmunkaminiszter; *Dissescu* — közoktatásügyi miniszter; *Misu Lantacuzene* — igazságügyminiszter; *Xenopol* — kereskedelmi miniszter; *Hariet* tábornok — hadügyminiszter.

A miniszterek közül négy a konzervatív és négy a demokrata párthoz tartozik. Az új minisztérium első ténylegése a kamara felosztása és az új választások kiírása lesz, melyeket siettetni fogják, hogy a kamara az alkotmány szerint november 28-án összejöhessen.

Az új minisztérium esküvétele után *Károly* király a miniszterekhez a következő beszédet intézte:

— Élénk örömmel üdvözölöm az új kormány megalakulását, különösen a mostani kemoly viszonyok között. Ezek a körülmények fontos elhatározásokat tesznek kötelezővé. Csak egy erős kormány, mely az ország bizalmára támaszkodik, tehet eleget a reá váró kötelezettségeknek. Szerencsére megalakult egy ilyen kormány. A háború kezdete óta minden szem felénk fordul és Románia még nagyobb tekintélyben részesül, tekintettel arra a fontos szerepre, amely neki jutni fog. Helyezzünk háttérbe minden más kérdést és foglalkozunk az ország politikai helyzetével, amely súlyos ugyan, de amelyben katonai erőnk és az állam méltósága meg fogják állani helyüket.

Bécs, október 28. Károly román király beszéde, amelylyel az új kormányt üdvözölte, az itteni diplomaták körében nagy jelentőségűnek tűnik fel, mert arra vall, hogy Románia minden erővel kész lesz érdekeit a Balkánon megvédelmezni és Romániának az esetleges európai kongresszuson fontos szerep fog jutni.

Magát azt a tervet, hogy a nagyhatalmak hívjanak össze nemzetközi kongresszust vagy konferenciát az egész Balkán-kérdés megvitatására, itt nem tartják időszzerűnek különösen azért, mert a német birodalom alig járulna hozzá, kivéve azt az esetet, ha programjába a nagyhatalmak nem vennének fel egyebet, mint az események következtében előállott új helyzet megvitatását és tudomásul vételét.

A hatalmak.**Az intervenczió.**

Köln, október 28. A „Kölnische Zeitung“-nak jelentik Londonból: A z angol kormány a francia kormányval egyetértésben lépéseket tett egy nemzetközi konferencia összehívása céljából. A konferenciát Berlinben akarják megtartani. Itt tisztáznák a nagyhatalmak álláspontját a Balkán-kérdésben és együttesen interveniálnának a hadviselő felek között. A francia kormány azt akarja, hogy a nagyhatalmak már most állapotjanak meg arra az esetre, ha a bolgárok továbbra is győzedelmesen vonulnának előre.

Törökország kéri az intervencziót

Szófia, október 28. Itt is úgy tudják, hogy a török kormány közbelépése akarja felkérni a nagyhatalmakat. A bolgár kormánynak értesülése van róla, hogy a nagyvezír a minap erről tanácskozott Pallavicini örgróf osztrák-magyar és sir Bowther angol nagykövetekkel, tapogatózott a hangulat felől és biztosította a nagyköveteket a porta békés hajlandóságáról.

Az energikus Balkán-államok.

Róma, október 28. Az itteni bolgár követ egy hírlapírónak arra a kérdésére, hogy milyen eredménye lehetne a hatalmak intervencziójának, ekként nyilatkozott:

Ha az európai államok azért akarnak nemzetközi konferenciát összehívni, hogy azon tudomásul vegyék a Balkán-államok hódításait, az ellen senkinek sem lehetne kifogása, ha azonban az osztrák-magyar monarchia és Oroszország külön, vagy a nagyhatalmak valamennyien együttesen interveniálnának a háboru rögtönös befejezése céljából, kudarcra számíthatnak.

Mit akar a Balkán-szövetség.

Bécs, október 28. A „N. Fr. Presse“ munkatársa beszélgetést folytatott egy balkáni állam előkelő diplomatájával, ki a Balkán-szövetség létrejöttéről és céljairól a következőket mondta: A Balkán-szövetség szeptember 30-án jött létre és két nappal előbb a hat nagyhatalom külügyminiszterei közül csupán Szaszonov tudott róla. Ez azonban nem azt jelenti, mintha Oroszország kszitette volna elő, hanem hogy Belgrádból, Cetinjéből — Bulgária és Görögország háta mögött — még a tárgyalások folyama alatt értesítették Pétervárt.

— A szövetség nem csupán a török háború alkalmára jött létre, hanem tartós politikai és katonai konvenczió. Megkötésére egyetlen idegen hatalom sem volt befolyással, a balkáni népek jól felfogott közös érdekeik védelmezésére, saját erejükből kötötték meg.

—Az a hír, hogy a szövetséges államok a háború után szövetségüknek szövetségi alkotmányt adnák, egy kissé túlzott. Semmiestre sem lesz például közös külképviseletük, de az bizonyos, hogy szövetségük legalább is olyan szoros lesz, mint Ausztria-Magyarországgé és Németországgé. Ezzel azután meg fog változni az a szerep is, amelyet a balkáni államok eddig Európában játszottak. Valószínű, hogy a háború után európai konferencia lesz. A balkáni államok új helyzete már ezen a konferencián is ki fog domborodni, mert a szövetséges államok aligha fogják azal beérni, hogy kegyesen meghallgassák őket, hanem mint egyenlőrangúak fognak a tanácskozásban és a döntésben részt venni.

A Balkán felosztása.

London, október 28. A „Daily Mail“-nek jelentik Berlinből: Nagyon komoly helyről jelentik Bécsből: A nagyhatalmak elejtették a státuskvó elvét. Döntő határozat még nincs, de valamennyi külügyminisztérium hajlik

ehhez az állásponthoz. Az új terv, amelyet a külügyi kormányok élénken vitatnak egymás közt, az, hogy két új államot hoznak létre: Albániát és Macedóniát, azonkívül Bulgáriának, Szerbiának és Montenegrónak új területeket juttatnak, azonban Görögországra nem lesznek tekintettel. Már arról is szó van, hogy az új Albániának trónjára egy svéd herceget fognak ültetni.

Az új Albánia Durazzótól Valonáig fog terjedni és befelé az országban Ochridáig, fővárosa pedig Elbassan lesz. Macedónia, amelynek egy dán herceget fognak régensül kiszemelni, dél felé Castóráig, északon pedig Üszkübig fog elnyulni, de Üszkübit magát nem csatolják bele és egy kis, keskeny partvidéket is hozzátoldanak Szalonikiig, a főváros pedig Monasztir lenne.

Az új bolgár területek Serresig terjednek és lefelé a Struma torkolatától Dedeagacsig, északkeleten pedig a Fekete-tenger mentén Balicikóig. Szerbia kapná Pristinát és Üszkübit, az Adria mentén pedig San Giovanni di Medua kikötőjét, továbbá egy keskeny földsvot, amely a kikötőt magával az anyaországgal kapcsolná össze.

Montenegrónak jutna a szandzsák legnagyobb része Novibazárral és Szkutarival.

Poincaré az európai egyensúlyról.

Nantes, október 28. Poincaré miniszterelnök és külügyminiszter tegnap egy tisztelőre adott banketten felkészöntöt mondott, amelyben egyebek között így nyilatkozott:

— A francia kormány a két kamara előtt vállalt kötelezettségéhez híven, hogy Franciaország pénzügyi segédforrásait a francia politikának szolgáló vállalatokra tartja fenn [Bulgária békebiztosítási daczára is, elővigyázatosan elhalasztotta a francia piacnak megnyitását bolgár kölcsön előtt.

— Franciaország — miután a balkáni államok jogosult óhajai iránti előzékenységből csatlakozott Berchtold gróf kezdeményezéséhez és az ígért reformok gyors keresztülvitelét ajánlotta a portának, — törekedett arra, hogy a fenyegető háborút csirájában elfojtsa, vagy legalább fáradozásai eredménytelensége esetére az ellentéteket lokalizálja és megakadályozza azt, hogy a kitűzött viszály a nagy európai népekre átsappon. A legközelebbi idő által hozható problémák nehézségei tényleg általános egyetértést tesz szükségessé, ha nem akarjuk, hogy az érdekek kikerülhetetlen ellentéte előbb, vagy utóbb viszályokká és konfliktusokká fajuljon. Meg volt az az elégtételünk, hogy konstatahadtuk, miszerint Franciaország barátaival és szövetségeseivel egyetértőleg megindított kezdeményezését az összes államok megértették és helyeselték. Ezen kezdeményezés első eredménye az államok közti eszmecsere volt, amely tovább folyik és mely, midőn a hatalmaknak módot ad az események menetének közös ellenőrzésére, az adott pillanatban reményem szerint kedvező befolyású lesz a közvetítésre. Ezen időpont talán már közel is van. Szoros kapcsolatban maradunk szövetségeseinkkel, Oroszországgal és barátunkkal, Angliával, erős, megdönthetetlen kapcsolatok fűznek hozzájuk. Azon súlyos kérdésekben, amelyeket a keleti háború fel fog vetni, Oroszország és Anglia éppúgy, mint mi, fel lesznek jogosítva arra, hogy a számbajövő megoldások valamelyike iránt előszeretettel viselkedjenek. De mivel mindnyájan a megoldások vizsgálatánál teljes bizalommal és megmásíthatatlan barátsággal fogunk eljárni, semmim sem fogja megzavarhatni az egyetértést, melynek szilárdasága az európai egyensúlyra is szükséges. Ezen folytonos intimitásban egyik legjobb okát találjuk annak a reménynek, hogy a háború lokali-

zálva marad a Balkánra és hogy Európa az első alkalmas pillanatban azt meg is fogja állíthatni. Az olasz-török béke aláírása máris csökkentette a veszélyes komplikáció eme lehetőségét.

Páris, október 28. A miniszterelnök beszédét az összes lapok helyeslik és még a ropalista és szocialista lapok is rendkívül jelentőséges nyilatkozatnak tüntetik fel. Különös meglepéssel emelik ki a lapok a hármastentere vonatkozó passzust.

A hármastentente és a hármastentente szövetség.

Páris, október 28. Illetékes helyen megczafolják azt a híresztelést, hogy a hármastentente külügyminisztériumai csak a kormányváltást akarják bevárni Konstantinápolyban és aztán mindjárt saját szakállukra javaslatot készítenek tenni a portánál és a szövetséges Balkán-államok kormányainál a fegyverszünet céljából. Ilyen szándék távol áll a hármastententétől, mert ez egyértelmű volna azzal, hogy zavarba akarják hozni a hármastentente szövetséget. Ellenkezőleg áll a helyzet. Párisban, Pétervárott és Londonban megvárják a hármastentente javaslatát, amely nem késleltetik sokáig.

A külügyi helyzet a Reichsrathban.

Bécs, október 28. A Reichsrathban a költségvetés folytatásának első olvasásánál Seitz képviselő a külügyi helyzetről szólva, kijelenti, hogy Ausztria-Magyarország népei számára beláthatatlan következmények származhatnának, ha elveszíti szükséges nyugalmát és akár csak egy lépéssel is beavatkozik a balkáni viszályokba. (Helyeslés a szociáldemokraták közt.) Már a mostani viszonyok is, a Balkánhoz való kereskedelem politikai viszony megzavarása máris igen nagy nyomort idézett elő. Szónok panaszkodik afelett, hogy a miniszterelnök még nem válaszolt a külügyi helyzetre vonatkozó interpellációra és konstataálja, hogy ezen államban milliók vannak azon a nézetben, hogy nekünk a Balkánon határainktól délre fegyveres erővel semmi keresni valónk. A szociáldemokratáknak mindenütt és mindenkor az a hivatásuk, hogy a háború ellen és a békéért működjenek közre. Olyan állam, mint Ausztria, melyben az egyes népek érdekei annyira szétágaznak, nem üzheti az egységes nemzeti állam politikáját. Ilyen állam semmi körülmények között nem bozsátható harcziás bonyodalmakba. A viszonyok azonban nemcsak Ausztriában, hanem Magyarországon is nagyon szomorúak. Egy állam, melyben a nép képviselőit rendőrökkel kell kiutasítani, hogy a véderőreform feletti szavazás megejthető legyen, egy állam, melyben azon alternatíva előtt állanak, hogy egy országot egy bűnös, mint Cuvaj, vagy egy katonai diktátor izzassa, egy állam, melyben az összes nemzetiségek harcziás állapotban egymással, minden okkal bír arra, hogy belső fejlődésért működjenek és szigorúan tartózkodjanak külföldi konfliktusoktól és kalandoktól. Nekünk a szandzsák hegységében semmiféle érdeket nem kell képviselnünk. Ez csak Ausztria-Magyarország beavatkozását jelentené a viszályba.

Choc képviselő a külügyi politikáról szólva, hangsúlyozza, hogy Ausztria-Magyarországnak nincs igénye a szandzsákra. Ha a szandzsákot kiűrtették a törökökkel szemben, úgy bizonyára nem lehet nagyobb igénye az államnak a szerbekkel szemben sem.

A legközelebbi ülés holnap délelőtt 11 órakor lesz, melyen folytatják a mai napirendet. Holnap este 6 órakor rendkívüli gyűlésben megejtik a delegációs választásokat.

KÜLFÖLD.

Az olasz-francia marokkói egyezmény. Párisból jelentik: Poincaré miniszterelnök és külügyminiszter és ittoni olasz nagykövet ma nyilatkozatot irtak alá, mely szerint Franciaország és Olaszország azon óhajától vezérelve, hogy 1902. évi szerződéseit a legjobb barátság szellemében keresztülvizik, megerősíti a mindkét félnél fonálló szándékot, hogy kölcsönösen semmi akadályt nem gördítenek mindazon intézkedések keresztülvitelére, melyek

lyeket Marokkóban, illetve Lybiában el fognak rendelni. A két állam megegyezik abban is, hogy Lybiában és Marokkóban egymásnak kölcsönösen megadják a legnagyobb kedvezményezés jogát.

Beomlott csatorna.

— Szerencsétlenség a Kálvin-téren. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 28.

Ismét munkáshalál. Egy szerencsétlen munkás életével fizetett meg azért a pár krajezárért, amelyet minden héten az elhullajtott verejtékeiért fizettek neki. Szól a hivatalos híradás: beomlott a csatorna, maga alá temette, megfulladt, meghalt. Aztán hozzátesszi: a haláláért senkit se terhel a felelősség. A munkavezető figyelmeztetése ugyanis, hogy az óvintézkedéseket nem tette meg; a haláláért csak őt lehet okolni.

Ma délután öt órakor megszólalt a tűzoltók telefonja. A Kálvin-téren posztoló rendőr kérte a segítségüket.

— Kérem, az épülő csatorna beomlott és egy ember a föld alatt van! Siessenek, talán még lehet valamit segíteni!

A tűzoltók kirohgtak a helyszínre. A Kálvin-téren a Közuti villamos részvénytársaság már régen rendet szeretett volna teremteni a vonal között. A munkálatok azonban nehézségeibe ütköztek. A talaj nagyon vizes és vízlevezető csatornákról kellett gondoskodni. Ezt a munkálatokat a társaság Kiss I. Jenő csatornakészítőre bízta. A munkát megkezdték és már nagyon előrehaladtak. Körülbelül 13—15 méter hosszú és egy méter széles sávot húztak már. Az árok közepén dolgozott Nemes József 23 éves munkás. Hat és fél méter mélységben munkálkodott. A legelemibb elővigyázatossági intézkedéseket se tették meg. Még alá se támasztották — vagy mint hivatalos szóval mondják: nem is duccolták — az árkot. A duccolás mindössze másfél méterig tartott. Lázasan folyt a dolog, hamarosan akartak elkészülni a csatornázással. A legszorgalmasabb volt Nemes József. A munkástársai figyelmeztették:

— Vigyázz Nemes, még rád dül a föld!

Odament Voth Kálmán munkavezető is. Altitól ő is leszólt:

— Duccolja alá a földet, nehogy baj legyen!

De aztán nem törődött többet a dologgal.

Félőtkor kétségbeesett kiáltás hangzott fel a föld alól:

— Segítség! Megindult a föld! — kiabált Nemes.

A társai sietve ugráltak ki a gödörből. László Sándor és Demeter József nem tudtak elég gyorsan menekülni. Már őket is majd eltemette a megindult homok. Az ott sétáló emberek azonban a segítségére siettek és még idejekorán kimentették. Nemest azonban eltemette a homok.

A tűzoltók egykettőre a Kálvin-téren természet. Látták, hogy már nem segíthetnek, hozzáfogtak a hulla kiadásához. Fél hét órakor rákaptak a szerencsétlen fiatalemberre. A homok beszaladt a torkába, betömte az orrlyukait, a fülelyukait. — Már régen halott volt. Megjött a hullaszállítókoscsi, bevitték az orvostani bonczitani intézetbe.

A rendőrség megállapította, hogy a munkás maga volt az oka a szerencsétlenségének. Ilyen esetben azonban nem szabadna a dolgok fölött olyan hamar napirendre térni, hanem minden esetben szigorú vizsgálatot indítani. Mert ha munkás is volt — bármilyen kényelmes gondolkodás szerint is, — mégis csak egy emberélet veszett el...

EGYHÁZAK.

— (Az unitárius lelkészkar fizetésrendezése.) Az unitárius lelkészkar szombaton tartotta évi közgyűlését Kolozsvárott. A régi alapszabály nem engedte meg a lelkészi karnak az anyagi ügyeivel való foglalkozást. Végre az egyházi főhatóságnál 1911. évben sikerült kivívnia a lelkészi karnak az alapszabály módosítását, melynek eredménye volt az az impezans, egyhangu állásfoglalása a lelkészi karnak, melyben anyagi javítását

el fognak
pan nis, hogy
kölesönöset
jogát.

a.

éren. —

któber 28.

ésílen mun-
krajczárért,
ott verejtő-
híradás: be-
megfűlást,
rt senkit se
gyelmzettre
ette meg;

a túltöltő
dőr kérte a

lott és egy
lán még le-

ére. A Kál-
ársaság már

i a vonalát
ségébe üt-
zető csator-
kálátokat a
re bizta. A
előrehalad-
és egy mé-
őzépén dol-
Hat és fél
legelembb
tték meg.

at hivatalos.
— az árkot.

ig terjed.
artak elké-
asabb volt
ztették:

a föld!
et is. Ál-

baj legyen!
ologgal.

zott fel a

riabált Ne-

ből. László

elég gyor-
tte a meg-

mban a se-
mentettő.

en termet-

hozzáfog-
akadtak a

eszaladt a

ilását. —

szállítóko-
zetbe.

a munkás

Ilyen ese-
lött olyan

esetben

munkás is

is szerint

l...

követeli. A módosított alapszabály szerint a tisztikar választása megtörténvén, alelnöknek Vári Albert főgimnáziumi vallásánárt, alelnöknek Lőrinczy Istvánlelkészt, jegyzőnek Ürmösi Józsefet, pénztárnoknak Ürmösi Károly lelkészt választotta meg a közgyűlés. A közgyűlés főtárgya a lelkészi karnak a fizetésrendezési mozgalomhoz való csatlakozása volt. Ürmösi József hom. szentpáli lelkész volt az ügy előadója. A közgyűlés egyhangulag az előadó következő határozati javaslatát fogadta el: Mondja ki a lelkészkar közgyűlés, hogy az unitárius lelkészkar is érezze anyagi helyzetének nyomasztó állapotát, mely hivatása teljesítése közben sok aggodalomnak teszi ki a lelkészeket, emellett fizetésük tanulmányi végzettségükkel sem állva arányban, jogosan követeli lelkészi fizetésének két izben 400—400 korona, négy izben 200—200 korona ötvenkinti korpótlékkal, 1898. évre visszamenőleg, minél sürgősebben való rendezését. Ezzel kapcsolatban halaszthatatlanul megoldandónak tartaj a családi pótlék megadását is. Ezután Kiss Sándor tartott előadást „A lelkészkar irodalmi munkásságának irányá” czimen, végül pedig a hivatalos jelentések kerültek sorra.

UJDONSÁGOK.

Politika a színházban.

Mi választja el leginkább az embert az embertől? Mondják és sok argumentummal erősítik, hogy a patriotizmus. A legtöbb és leggyerebb háborukat, amelyek az emberiséget ugyszólván megtizedelték, patriotizmusból indították és harcolták végig. De azért mégis a nagy egyesítő elemek közé sorozhatjuk, mert ha különböző nemzeteket el is választ egymástól, de külön-külön a nemzeteket összetartozásra, a közös érdekek őrzetére ösztönzi. Amiben sok millió ember egy területen egyetért, azt generaliter nem lehet igazságon szétválasztó elemnek minősíteni.

Tovább mentek és a felekezti eszmét minősítették (valamivel több jogosultsággal) szétválasztó elemnek. Az argumentum itt is hatással érvényesíthető, hogy ugyanis, amiben egyetért és egyet érez sok millió ember, az általánosságban nem szétválasztó elem. Azonban a nemzeti érzés ugyanegy országban minden ember lelkét megszállja, míg a felekezeti különbség ugyanegy országban az embereket egymással szembeállítja.

Amit azonban föltétlenül és generaliter szétválasztó elemnek lehet nevezni, az a politika. Ez már olyasvalami, ami elől nincs kitérés. Vérokonok közt is engesztelhetetlen háboruság törhet ki politikai természetű differenciák miatt. S hány barátot tett már nem pusztán ellenfélle, de halálos ellenséggé is a politika! Családi boldogságokat tett már tönkre a politika és országos zavarokat, nagy felfordulásokat, áthidalhatlan ellentéteket okozott már és fog okozni a jövőben is a politika.

Eppen azért bizonyos ösztönszerű védekezésfőléje az emberi társadalomnak az, hogy vannak területek, ahová nem boesítja be a politikát. Elképzelhetlen volna például, hogy a festészet vagy szobrászat dominiumába bevonuljon a politika. Ennek bizonyára a művészet szelleme adná meg az árát. Minden művészt a szerint értékelni, amennyire hódolni tud az uralkodó politikai áramlatoknak.

Politika-mentes volt eddig a színházi világ területe is. Nem állíthatom, hogy a világot jelentő deszkákon soha szóhoz nem jutott nálunk is, külföldön is a politika. De mindig aszerint ítéltek meg a politikai színezetű darabokat és előadásokat, hogy milyen művészi, vagy irodalmi, vagy legalább is szórakoztató értékűek, nem pedig aszerint, hogy milyen politikai irányúak.

És éppen ezen a szűz területen akart részt venni a szabadkai színügyi bizottság. Valamely színész kuplét énekelte el a szabadkai színházban, amelyben az ellenzéken elkövetett atrocitásokról volt szó. Nem tudom, elég elmés volt-e az a kuplé. De úgy képzelem, ha nem volt elégé elmés, akkor amugy is halálosan volt és így szóra sem érdemes. Ha pedig elmés volt, akkor kár volna megfosztani a közönséget az élvezettől.

Nem így gondolkozott a szabadkai színügyi bizottság előadója. Ő munkapárti szívében és érületében sértve érezte magát és tiltakozott az ellen, hogy a színházban munkapártellenes kuplékat énekeljenek. Igaz, hogy megkapta rá nyomban a választ, mely abból állt, hogy a színházat politikai szempontokból nem lehet és nem szabad bírálni, de a kérdés feszegetése éppen alkalmas volt arra, hogy a vizsály bevonuljon a színügyi bizottságba és megmérgezze a művészetet.

Szerencsére akadtak higgadt férfiak, akik arra az álláspontra helyezkedtek, hogy határozathovatalra a kérdés alkalmatlan és ezzel elűtötték a dolgot.

De ha ezek nincsenek ott, akkor a politika igen könnyen orgiákat illt volna a színház területén is. Ennyire szétválasztó elem a politika. (t.)

NAPIREND: Naptár. Kedd, október 29.

— Róm. kath.: Nárcisz. — Prot.: Nárcisz. — Görög-ország: október 16. Longin vt. — Zsidó: Markhesvan 18. — A nap két reggel 6 óra 40 perczkor, nyugszik este 4 óra 46 perczkor. — A hold két délután 6 óra 31 perczkor, nyugszik délelőtt 10 óra 45 perczkor.

Némethy Károly belügyi államtitkár fogad délben 12—2-ig.

A posta- és távirada vezérigazgatója fogad délben 12—2-ig.

Nyitvalevő muzeumok: Nemzeti Muzeum régiség-tára 9—2-ig. — Erzsébet Muzeum 9—4-ig. — Ernst Muzeum (Nagymező-utca 8.) 9—6-ig. — Iparművészeti Muzeum 9—1-ig. — Mezőgazdasági Muzeum 10—1-ig. — Ráth Muzeum 10—4-ig. — Széchenyi Muzeum 10—12 óráig. — Tanszermuzeum 3—7-ig. — M. kir. Kereskedelmi Muzeum. Szakkönyvtár, hírlapszolgálat hazai beszerzési források és közszállítások ügyében 9—2-ig, vám- és szállítási díjtételek ügyében 3—6-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Muzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Nemzeti Muzeum Könyvtára 9—4-ig. — Statisztikai Könyvtár 10—1-ig.

Nyitvalevő képtárak: Nemzetközi csoportkiállítás a Nemzeti Szalon. Nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. — Fényes Adolf gyűjteményes kiállítása az Ernst Muzeumban (Nagymező-utca 8.) Nyitva 9—8-i. Belépődíj 1 korona. — A Szépművészeti Muzeum régi képtára. Nyitva 10—2-ig. — Történelmi Képcsarnok. Nyitva 10—2-ig.

— Frigyes főherceg szolgálatban marad. Egy bécsi lap tegnap Frigyes főherceget gyalogsági tábornok, hadseregfelügyelő közöbön álló visszalépéséről adott hírt. Most illetékes helyről félhivatalosan azt jelentik ki, hogy a bécsi hír — nem igaz.

— Főúri esküvő. A budavári Mátyás-templomban ma délelőtt esküdött örök hűséget Catherina de Condekerque Lambrecht, Condekerque Lambrecht Lajos és nemeskéri Kiss Margit leánya, ifj. báró Nopcsa Eleknek, báró Nopcsa Elek főrendiházi tag és neje, gróf Zselénszki Matild fiának. Az ifjú pár frigyét Nemes Antal pápai prelátus áldotta megé Ezután a násznép a Parkklubba vonult, ahol fényes lakodalom volt, amelyen részt vettek a családon kívül: gróf Tisza István, a képviselőház elnöke és neje, báró Roszner Ervin titkos tanácsos és neje, báró Burián István volt közös pénzügyminiszter és neje, gróf Bánffy Miklós kormánybiztos, báró Wesselényi Miklós és neje, gróf Mikes Zsigmond, gróf Wréna, gróf Wurmbrandt Ottó és neje, báró Harkányi Frigyes, bár Harkányi János és neje, gróf Solymossy Sándor és neje, gróf D'Orsav, Szentiványi Jenő, Kazy József államtitkár, gróf Lázár Jenő és neje, báró Schell József és neje, nemeskéri Kiss Sándor, Csáky Margit grófnő, dr. Lumnitzer, Csapó Dániel és neje, dr. Balkányi Kálmán és neje, Földvary József min. tanácsos, Máriássy József báró és neje, gróf Kerinszki, Mr. Lestaps, Tinti grófnő, Görgey Károly, Draskovich Miklós gróf, Radisics Jenő min. tanácsos. Az első felköszöntőt az ifjú párna gróf Bánffy Miklós kormánybiztos mondta, akinek szellemes beszéde nagy tetszést keltett. Utána báró Burián v. b. t. t. francziául köszöntötte föl az örömszülőket.

— Magyar nemesség. A király Havas Gyula losonczi lakosnak és törvényes utódainak a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül Farkasalmási előnévvel a magyar nemességet adományozta.

— Bécsi tüntetés a csehok ellen. Bécsben nagy cseh-ellenes tüntetés zajlott le. Vasárnap délelőtt 500 német nemzetiségi, köztük számos diák jelvényekkel, sőtá rendeztek a cseh iskola környékén. A rendőrség elzárta az iskolához vezető utcákat. A német nemzetiségiek és egyes csehok között ismételtelen kisebb összeütközések voltak. A németek azután zárt sorokban a Belváros felé indultak. Midőn a rendőrség közbelépett, a tüntetők szétoszlottak.

— Kinevezések a tábornoki karban. Bécsből jelentik: A közös hadsereg rendeleti közlönye közli Cerba gyalogsági tábornok, a 13. hadtest parancsnoka és zágrábi parancsnokló tábornok fölmentését, Fiedler v. Issarborn altábornagnak, beosztva a 10. hadtestparancsnokútsághoz, báró Dürfel vezérőrnagnak, 22 gyalogdandár parancsnokának, Verdros v. Drossberg vezérőrnagnak, a 14. hegyi dandár parancsnokának állásuktól való fölmentését, továbbá báró Rhennen altábornagnak, a 34. gyalogosztály parancsnokának a 13 hadtest parancsnokútsával való megbízatását, lovag Brudermann Dezső lovassági tábornok, lovassági főfelügyelőnek hadseregfelügyelővé való kinevezését, Junowicz-Hordynszki dr. főtörzsorvosnak, a katonarovosi kar központi bizottságának elnökévé neveztetett ki.

— Herceg Esterházy Alajos temetése. Bécsből jelentik: Herceg Esterházy Alajos gárda-kapitány földi maradványait ma délután 1/23 órakor vitték sirba katonai pompával és igen nagy részvét mellett. A holttest beszentelését a magyar királyi testőrgárda épületében Crusz katonai lelkész végezte, mire a temetési menet a fogadalmi templomba vonult. Itt a többi között megjelentek: a királyi képviselőben Lipót Szalvátor főherceg, a trónörökös képviselőben báró Rumerskirch kamarai elnök, Rajner főherceg képviselőben gróf Orsini-Rosnberg, továbbá Frigyes főherceg, Károly Albrecht főherceg, gróf Lippe, lovag Auffenberg hadügyminiszter, gróf Montecuccoli tengerészeti parancsnok, gróf Stürgkh miniszterelnök, báró Hazai honvédelmi miniszter, Georgi Landwehrminiszter, báró Bienerth helytartó, báró Fejérváry gárdakapitány, a magyar darabontestőrség parancsnoka, gróf Gudenus főkamrás, herceg Montenuovo főudvarmester, gróf Beck gárdakapitány, gróf Paar főhadsegéd, Krobotin altábornagy, gróf Lónyay, Brzezowski rendőrfőnök, lovag Abrahamovicz, valamint a főnemesség és tábornoki kar számos tagja. A beszentelést nagy papi segédlettel Bjelik tábori vikárius végezte. Beszentelés után a szokásos három diszortüz hangzott el. A templomtól a menetet a államvasuti pályaudvarhoz vonult, ahonnan a holttestet Vasvárra vitték.

— A mentők gyászja. Nagy részvéttel temették el ma délelőtt dr. Löbl Vilmos mentőfőorvost a rákoskeresztúri temető halottasházából. A ravatalt rengeteg koszoru borította el. A díszes érczkoporsó az egyesület hivatalos lobogójával volt leterítve. A gyászszertartást Jazarus főkántor vezetésével a hitközség templomi kara gyászdalok éneklésével kezdte meg, majd Hevesi Simon főrabbi mondott megható bucsubeszédet. Utána Kovách Aladár igazgató-főorvos a mentőegyesület nevében bucsuzott el az elhunyt kollégától. Majd az Opera nagy énekkara Noseda Károly karnagy vezetésével gyászdalokat énekel. A sirnál dr. Temesváry Rezső egyetemi tanár az Orvosi Kaszinó, dr. Bóthbár József az Aesculap Társaság nevében vett bucsut a halottól, majd Székely Ferenc udvari tanácsos az izraelita hitközség elnöke a szabadkőművespáholyok nevében mondott utolsó istenhozzádot. A temetésen az orvosi világ előkelőségein kívül, az Operaház személyzete majdnem teljes számban jelent, s ugyancsak ott volt a mentőegyesület igazgatósága és működő tagjai is.

— Hat haláleset méreggel. A porosz-sziláziai Vadoviczében, Oszieczim közelében, tegnapelőtt este halevés után Jablowszki földbirtokos és négytagu családja, valamint sógora, Kovalszki iglauri földbirtokos, aki nála látogatónban volt, hirtelen rosszul lettek és tegnap reggelre mind a hatan meghaltak. A vizsgálat kiderítette, hogy a halba méreg volt bekeverve, amelyet a cselédelemny tett bele boszúból, amiért előző nap felmondtak neki. Az elvetemedett cselédelemnyt letartóztatták.

— Házasság. A következő családi jelentés kaptuk: marosnémeti és nádaskai gróf Edelsheim-Gyulai Lipót, a magyar főrendiház örökös tagja és neje, marosnémeti és nádaskai Edelsheim-Gyulai Lipót grófné, szül. Odesealchi Irma hercegnő, boldogult Erzsébet királyné palotahölgye, örömmel tudadják fiuknak, marosnémeti és nádaskai ifj. gróf Edelsheim-Gyulai Lipótnak, verőzei Pejasevich Gabriella grófnővel, verőzei gróf Pejasevich Tivadar, es. és kir. kamarás, v. b. t. t. a souv. máltai rend t. lovagja, a magyar főrendiház örökös tagja stb. és neje, verőzei Pejasevich Tivadar grófné, szül. vajai Vay Erzsébet báróné, boldogult Erzsébet királyné palotahölgye leányával f. évi november hó 9-ik napján Budapesten tartandó házassági egybekelését. Nyitra-Szt.-János, 1912. október havában. — Hasonló tartalmu jelentést adott ki a menyasszony családja is.

Urs Nándor Eisner Dódát e hó 29-én, délelőtt 11 órakor a Jézus Szent Szíve-templomban vezeti oltárhoz. Inarcsi Farkas Ferenc agybirtokos, es. és kir. tartalékos huszárhadnagy e hónap 29-én, kedde délelőtt 11 órakor vezeti oltárhoz a Kálvin-téri ref. templomban dubraviczai Dubraviczky Mária, dubraviczai Dubraviczky Elek es. és kir. kamarás, nagybirtokos leányát.

Soltész Jenő, a Langén és Wolff-czég nagyváradi képviselője nélkül vette Weisz Ilkát Budapesten.

Tornay Endre és felesége. Eperjessy Ilona f. évi október 26-án ünnepezték házasságuk huszonötödik évfordulóját.

Ártatlanul meghurcolt mérnök. Szombati számunkban megírtuk, hogy Járóssy Sándor mérnököt, aki Szegeden városi virilista és többszörös háztulajdonos, a szegedi rendőrség távirati megkeresésére a budapesti rendőrség nyújtogatás vádja miatt letartóztatta. Ma azonban kiderült, hogy a rendőrség ismét kinos kudarcot vallott, mert Járóssyt a vádtanács már szabadlábra is helyezte. Járóssyt különben szombaton Sándorfalván kihallgatták. Elmondotta, hogy elbocsátott cselédje, Dékány Mária bosszujának tulajdonítja az egész dolgot. A cseléd mindenáron viszonyt akart vele kezdeni a végre is kiadta az útját. Elmondta továbbá, hogy a hét keddién olvan tartalmu levelet kapott, hogy Szeged egyik meghatározott háza előtt jelenjen meg 5000 forinttal, mert különben följelentik. A levél a cseléd kezeirása volt, a mérnök tehát Somogyi Szilveszter szegedi rendőrkapitánynak bejelentette a zsarolási kísérletét. A kapitány azonban elég különös módon azt tanácsolta neki, hogy a botrány elkerülése kedvéért térjen a dolog fölött napirendre. Ő erre azzal vált el a főkapitánvtól, hogy hivatalos ügyben Budapestre kell utaznia. Ez kedden délután történt, szerdán reggel pedig Dékány Mária megtette följelentését. A kihallgatás után a megvádolt mérnököt a szegedi ügyészségre szállították, ahol a vizsgálóbíró kihirdette előtte az elűzetes letartóztatást elrendelő végzést. Járóssy főbebezzet a vádtanáchoz, egyben 50.000 korona biztosítékot ajánlott föl. A vádtanács még szombaton este összeült és a mérnököt azonnal szabadlábra bocsátotta, még pedig biztosíték nélkül. A meghurcolt ember, véleménye szerint egy zsaroló bandának az áldozata. A malom értéke 60.000 K. Ő azonban a biztosító-társaságtól mindössze 8000 koronát kapott. A felgyújtás előtt teljesen új berendezéssel szerelte föl a malmot, amely éppen a főszekciónban égett le, semmi érdeke nem volt tehát a gyújtogatásra. Azt talán mondanunk sem kell, hogy a budapesti rendőrségről csak a „legjobbakat” vallotta. Elmondotta, hogy a budapesti rendőrségen valóságos torturát kellett kiállania. Csütörtökön éjjel két óraker tartóztartott le, bevitték egy őrszobába, ahol péntek déli óráig kellett ülnie mindenféle csavargók és utcai alakok társaságában, az alvást sem engedték meg neki. Szegeden általános a meggyőződés, hogy Járóssyt ártatlanul vádolták meg.

Orosz sikkasztók megmérgezték a vizsgálóbíró. Varsóból jelentik nekünk: A Viztula-vasútnál hatalmas sikkasztásokat fedeztek fel, amelyeket háromszáznál több, mindenféle rangu hivatalnok követett el. Az affér titokzatosságot nyert azzal, hogy azt a vizsgálóbíró, aki az ügyet vezette, ma holtan találták lakásán. Az orvosok megállapították, hogy megmérgezték. Most a nyomozás azt kutatja, vajjon a bűnös hivatalnokok mérgezték-e meg a vizsgálóbíró, vagy orgyilkosai kéreltek-e.

Öngyilkos nagykanizsai kereskedő. Nagykanizsán vasárnap este öngyilkosságot követett el Marton Ignác tekintélyes és városzerte ismert nagykereskedő. Mártonnak a város főutcáján virágzó fűszer- és csemegekereskedése van, egyike a legrégebbi üzleteknek. Vasárnap délután bezárták az üzletet. Annál gyanúsabb volt, hogy este tíz óra felé Marton az udvar ajtaján az üzletbe igyekezett. Meglátta a házmester, rögtön gyanusnak tünt fel Marton esti látogatása, meg is kérdezte tőle:

— Mit csinál, Marton ur, vasárnap este az üzletben?

— Csak revideálok... — A házmester figyelemmel kísérte továbbra is az üzletben lévő embert és amikor már egy óra is eltelt, hogy Marton nem jött ki a helyiségből, dörömbölni kezdett az ajtón. Feleletet nem kapott. Értésítette a rendőrséget, amelynek emberei betörték a redőnyt és behatoltak az üzlethelyiségbe. Marton az ajtófélfán függött, egy szinnyel fölakasztotta magát. Levágták, de már halott volt. Levelet hagyott hátra, amelyben lakonikus rövidséggel írt:

— Egy kellett ennek lenni, értesítsék a szerencsétlenségéről családomat. — Öngyilkosságának közvetlen okát nem tudják. Bár az utóbbi időkben hátyán vesztett, de vagyonos ember lévén, ez nem jöhet számításba. Valószínűbb, hogy pillanatnyi elmezavarásban lett öngyilkossá, mert exaltált természetű, idegen ember volt. A múlt évben sok családi katasztrófa is érte többek között öngyilkossá lett sógora, Stolzer László bíró is és ez nagyon megrendítette az amugy is beteges embert. A városban általános a részvét a nagykereskedő családja iránt.

Tűz egy üzletben. Vasárnap reggel May Rezső Nefelejts-utca 9. szám alatt lévő pálinkamérésében a gyorsferraló, amelyen reggelit melegítettek, felborult és az áruasztalon lévő pálinka meggyulladt. A tüzet a VII. kerületi tűzoltók oltották el. Az áruasztal egy része elégett.

Változások a rendőrségen. A főkapitány november elsejétől kezdődőleg több főtisztviselő áthelyezését határozta el. A főkapitány rendelkezési értelmében dr. Nagy Károly kerületi kapitányt, a bejelentőhivatal főnökét, áthelyezték a detektívosztályhoz, melynek főnöke lesz; Krecsányi Kálmán főkapitány-helyettes a bünygyi osztály és a detektívosztály fővezetését veszi át; Tóth János rendőrtanácsos a bejelentőhivatal főnöke lesz; Garlathy Ödön rendőrtanácsost a fogház- és tonlony-ügyosztályhoz helyezték át; Egri Péter Pál rendőrkapitányt pedig a bünygyi osztályhoz.

A Szamosba pusztult csónakázók. Szombaton délután Zsibó határában, Kisgoroszló és Szamosudvarhely között borzasztó szerencsétlenség történt. Zsibói jelentés szerint így történt a rémes szerencsétlenség:

— Ilyén Juonnak, a révész 26 éves fiának vezetése alatt 12-en ültek egy 6 személynek való csónakba a Szamos baloldali, hogy a jobbpartra jussanak. A megáradt Szamos ugyanis elsodorta a nagygoroszlói és cikói kimpokat is és most 30—40 kilométernyire a Szamos tulsó partja el van zárva a nagyvilágtól. A közlekedés ezért csónakon történik. A csónakok kivájt teknőkhöz hasonlítanak, melyeknek előlő részük hegyes és kissé felkunkorodik. Egy ilyen csónak nagysága 1—1.20 méter cséles, 2 és fél—3 méter hosszú. Az a csónak, melylyel a szerencsétlenség történt 6—7 ember befogadására volt alkalmas. Tizenketten ültek a csónakba, Ilyés Juon 26 éves szamosudvarhelyi révész vezetésével. A csónakba vele együtt Pap Alexa 19 éves, Kreez Pimpej 20 éves, Burgye Mihály 60 éves, Burgye Mihályné 60 éves, Pap Pável 20 éves, Pap Tódor 17 éves, Sztánka Szavinka 36 éves kisgoroszlói, Romocsa Lázárné 38 éves és Romocsa Lázárné 38 éves és Romocsa Veronika 10 éves kisdobreczeni és Marosán Tógyer szamosudvarhelyi lakosok ültek. Az emberek Zsibón bevásárolván, már hazafelé igyekeztek. A kis csónaknak nagy megterhelhetőség volt ez a 12 ember, ezt érezte is a fiatal révész s elővigyázatosságból a komp kötelén levő csigához kötötte lánczettel a csónakot. És éppen ez lett a vesztük. A víz elragadta a túlterhelt csónakot s ijeszítő sebességgel vitte. A láncz azonban nem engedte. A víz közepén aztán a csónak orrával került a víz sodra elé, csónak orra lecsapott a víz alá, előreborult s az embereket kirepítette. Egyedül Marosán Tógyernek sikerült a csónak lánczát megfogni, de görcs állván a kezébe, ismét kénytelen volt engedni, mindazonáltal vergődve eljutott a part közelébe, hol mások csónakon elébe menhü, kimentették. Marosán azóta teljesen meghüllyült, állandóan csak az Isten nevét emlegeti, egyebet kivenni belőle nem lehet. A révész kitűnő uszó lévén, csakhamar felszínre került és a part felé igyekezett, de ekkor hárman-négyen belecsúszkodtak s így ő is odaveszett, vele együtt tizenegyen pusztultak oda! Az egyik áldozatról, Romocsa Lázárnéról azt állítják, hogy vak volt s kis leányával és férjével egy zsibói irvosnál jártak. Romocsaék többek figyelmeztetése ellenére azért mentek haza, mert otthon még egy nagybaboska és egy felesztendő gyerekük van. Eddig-élé még egyetlen holttestet sem sikerült kifogni.

Az alkohol. Vasárnap este az Orczy-uton Hajdu József harmincznyolcz éves munkás részegen szemérmetlenül viselkedett. Nagy XVI. József rendőr rászólt, mire Hajdu a rendőrt arculütötte. A rendőr erre kardot rántott, Hajdu megfogta az éles kardot és ennek következtében a kard pengéje bevágta a munkás tenyerét. A súlyosan sebesült embert a Rókus-kórházba vitték.

Havazások. A tél a vidéken már sok helyütt beköszöntött. Havazásokat és fagyokat jelentenek. Tudósításainkat itt adjuk: **Segesvár:** Segesvárt és környékén ma reggelre az idő egészen téliesre fordult. Majdnem tízcentiméteres hó borítja a földet. — **Tolnacs:** Ma reggel óta erősen havazik.

Szászrégen: Szászrégen környékén a legtöbb helyen az éjszaka hó esett és azóta folyton havazik. **Az egész Havasajja hó alatt van.** — **Körmöcbánya:** Tegnap és ma erős szélvihar dühöngött, később havazott. A város egész környéke hóval van borítva. A hőmérséklet —4 fokra szállt. — **Nagy-tapolcsány:** A környékbeli hegyek hóval borították. A hőmérséklet nagyon leszállt. — **Gálszécs:** Gálszécsen és vidéken mára virradóra erős eső után hó esett és fagy volt. — **Eperjes:** Vasárnap virradó éjjel Eperjesen és Sárosmezőben erős fagy állott be és a hegyeket hó borítja. — **Mátészalka:** Nyolcz-tíz napi szép idő után csütörtökön esni kezdett és szombat estig folyton sűrű eső esett. Majd szél volt és vasárnapra virradóra erős fagy állott be, mely a lábon álló tengeriben és ési vetésben kárt tett. — **Mátészalkáról** jelentik: Az időjárás egészen téliesre fordult. Reggelre kevés hó hullott.

A vitás főnyeremény. A szenzációsnaik ígérkező bünygyi nyomozás — amely már három napja tartotta izgalomban a közönséget — ma véget ért. Es az eredmény igazán meglepő. A haragos felek kibékültek, a főnyeremény megfelelték. A rendőrség vasárnap délelőtt újból kihallgatta Friedmann Arthur és Hollósi Sándor bankhivatalnokokat, akik ientartották szombati vallomásukat. Míg a tanuk kihallgatása folyt, a gyanúsítottak védője és a panaszos képviselője, dr. Mencer Aladár egyezségi tárgyalásokba hozcsátokoztak és végre is sikerült rávenni feleiket, hogy a dolgot barátságosan intézzék el egymás között. A létrejött egyezség úgy szól, hogy a nyert pénzt megfelelzik. Ezzel szemben Mencer természetesen visszavonta panaszát. A panaszi-visszavonó beadványban Mencer kijelentette, hogy nem tartja kizártnak, miképp Quittnerre jöhiszeműen állította ezt, hogy a nyert sorsjegye az ő tulajdonát képezte, mert lehet, hogy Quittnernek aghat hónapig tartó idő alatt nem jól emlékezett vissza arra, hogy a birtokában levő két sorsjegye közül melyik az övé és melyik Menceré. A panaszvisszavonás folytán a nyomozás sikere érdekében őrizet alatt levő Quittner-házaspár nyomban szabadult. A gyanúsított férj és feleség és a panasos kezét szőritották és együtt hagyták el a főkapitányság épületét. Hazamenet Quittner és felesége vitatkozni kezdettek az ügyről. Quittner ugyanis, aki folytonosan ártatlanságát hangoztata, ellene volt annak, hogy kiegyezzenek Mencerrel. Az asszony azonban, akit a két őjjelen át tartott kihallgatás, valamint az őrizetbevétel teljesen megtört, raja volt, hogy a kiegyezés létrejőjön. A házastársak még sokáig vitatkoztak, hogy melyiküknek van igaza. A nyilvánosság előtt tehát vége már a bünygynek, a felek előtt azonban mindig ott marad a kérdés: „Hátha engem illetett volna az egész összeg? ...”

Sikkasztással vádolt mérnök. A budapesti ügyészség felszólítására ma délben a rendőrség letartóztatta Brakszator Helmut harmincznyolcz éves mérnököt, állami erdőfelügyelőt, Telep-utca 6—8. számú lakásán. A mérnököt sikkasztással vádolják. A detektivek Brakszatort még ma délelőtt folyamán átadták az ügyészségnek.

Életuntak. Majdán János 556-os számú rendőr, aki a Magyar Országos Központi Takarékpénztár Bécsi-utca 4. szám alatt levő helyiségében teljesített szolgálatot vasárnap reggel a takarékpénztár portásának fiúlkéjében egy ruhafőgásra felakasztotta magát. Amikor észrevették, már halott volt. Levelet nem hagyott hátra, nem is tudják, hogy miért lett öngyilkos. Majdán János negyvenöt éves, családos ember volt, a Szent László-ut 46. szám alatt lakott. Rendőrtársai beszéltek, hogy sokáig panaszkodott felesége idegességéről és valószínű, hogy felesége betegségén való elkeseredésében lett öngyilkossá. Négy árva maradt utána. A legkisebb négy éves, a legidősebb kereskedősegéd. — **Hollósi Ödön** huszonegy éves betűszedő az éjszaka a Fő-utca 68. szám alatti lakásán föbelötte magát. Súlyos sebével a Rókus-kórházba vitték. — Vasárnap reggel a Szent István-kórház mögött **Zubriczki József** tizenkilenc éves vasaszeragylossegéd mellbelötte magát. Súlyos sérülésekkel az István-kórházba vitték.

Sírlátogatás. November elseje, mindenszentek és halottak napja közeleg. A szent hamvakon virágok nőnek: a kegyelet virágai és a síremlékek tövében kigyulnak a szeretet fényesóvi Imádságok halk mormolása az áll a novemberi levegőben. Hangtalan és szárnyatlan szolozsnaik ezek, amelyek elszállnak nyomtalan. Ájtatos ihletet, szárnyas szavakat, menybeszáló imákat csak azok rebegetnek; kiket a „Fohászok könyve” tanít meg erre. E temetői imádságok gyűjteményét ingyen adja a „Párisi Nagy Aruház” mindazoknak, kik pála vásárolják a kegyelet forrásait: a sírlámpákat vagy sírkoszorúkat. Vidékre minden koszeru-postacsomaghoz is mellékelik az imádságos könyvet.

Halálozás. Ma délután temették el Kormos Lajost, a „Magyarország” kiadóhivatalának volt tisztviselőjét nagy részvét mellett a Szent István-kórház halottasházából a rákoskeresztúri temetőben.

Szekefalvi id. Szentmiklósy Gyula nyug. kir. törvényeséki írodatiszt détenek 68-ik évében meghalt Marosvásárhelyen.

Fittler Imréné, Trázy Mária meghalt. Az elhunytban Fittler Imre kuriai tanácsesehük feleségét gyászolja. **Eder Ödön** Kassa polgármestere ma délben 1 óraker Kassán meghalt. Temetése szerdán, esetleg csütörtökön lesz a kassai domból. A város rendkívüli tanácsulése elhatározta, hogy díszsírhelyet adományoz és a város költségén temeteti el. Emlékére a temetés napján a város rendkívüli közgyűlést tart.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra

x A grammofon hatása. A Nemzeti Színház közelében a József-körút 9. számú ház előtt csoportosul a járóközönség, hogy gyönyörködjen a messzire tisztán hallható eredeti Klingsor-beszélőgépben, mely naponta délután és este hangversenyez. Felülmúlja az eddig forgalomban levő összes grammophonokat minőség tekintetében. Ezen újrendszerű szerkezettel ellátott grammophon az érdeklődőknek a „Hangszórtóhó” készséggel bemutatja.

KURZ ZELMA Kedden 29-én
Mignon
Népopera Csütörtökön 31-én
Hoffmann meséi

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Népopera. Az énekművészet legújabb felfedezett gyöngyszeme, a szépséges Graziella Pareto, ma este a „Rigoletto” Gildájában folytatta népopera vendégszereplését. Rozina bájos babalakja után érdekes volt őt ebben az erős drámai akcentusokban bővelkedő szerepben hallgatni, bár az előbbi jóval nagyobb teret enged énekművészeté érvényre jutásának és Rossini pazar czizelálóművészeté is nagyobb figyelmet szentel a klasszikus kolaraturának, mint Verdi nagystilusa, de gyakran erősök és triviális szerkesztésmódja. A hálas második felvonásban természetesen nem maradhatott el a hatás: a kettősben és a nagyszabású magánjelenetben minden kincsével ékesítve csendült fel Pareto hangja és teljes pompájában hontakozott ki nagy énekművészeté. Mantua hercegeét ezuttal Stamagni Miklós, szerződötési czéltől vendégszereplő olasz tenorista énekelte. Friss, világos színezetű hangja van, kellő magassággal és mélységgel. A modora kissé staggione-szerű, de még ez is elviselhetőbb, mint a bárdolatlan, komikumig tehetetlen játék. Stamagni rutinos színész, aki az olasz faj jellegzetes hevével énekelte áriáit és különösen a híres „La donna e mobile”-vel ért el nagy hatást. A Népopera mindenestire nyerne szerződötésével, mert izléses és jól használható énekesnek látszik, de azt hisszük, sokat nyerne vele a közönség is, melynek türelmét nem egyszer próbára teszik a magyar tenoristák. A közönség lelkes melegséggel ünnepelte a két vendéget, tomholó ovációkban részesítette a szép Paretot és sokat, szívesen tapsolt a többi, kipróbált és jól ismert magyar szereplőnek, Gábornak, Rónainak, Biharinak és a temperamentumos Ezilidesz Máriaának akiket a felvonások végén szintén gyakran szólított a függöny elé. (—na.)

(*) Márkus Emilia Amerikában. Osborn, amerikai impresszárió tegnap ajánlatot tett P. Márkus Emilának, a Nemzeti Színház művésznőjének egy amerikai vendégkörútra vonatkozóan. A művésznőnek az ajánlat szerint júniusban és júliusban kellene vendégszereplnie Amerika nagyobb városain részben magyar, részben angol nyelvű előadás keretében. A művésznő mára vagy holnapra várja az impresszárió megbízottjának a föltételekre adandó választ. Ha szóbelileg véglegesen megegyeznek, az impresszárió egy budapesti közjegyzőnél letesz a szerződés biztosítására százezer koronát, kifizeti a megállapított előleget és akkor aláírják a szerződést.

(*) Francziák a Városligetben. Egy Henriette Roggers nevű eddig kevésbé ismert francia színésznő és társulata kezdte meg vendégszereplését tegnap este a Budapesti Színházban. És a francia színészet stílusára és kifinomodottságára jellemző, hogy ez a másod, sőt harmadrangú francia trupp, milyen előkelő, kitűnő színjátszást produkált, olyant, amely bátran versenyezhet a mi elsőrangú színházainkkal. Persze, a környezet, a keret, a színpad, amelyet nem hozhattak magukkal, egy kicsit rontotta az előadást, amely megfelelő, gazdagabb keretben sokkal jobban érvényesült volna. A francziák a vasárnapi első estén Beinsteinnek „A tolvaj” című darabját játszották. Henriette Roggers asszony Maria Lonise szerepében tökéletesen kidolgozott, igazán művészi játékot produkált. Partnerei Gaston Severin és Henry Vermeil urak voltak. Érdekes, hogy ez utóbbi menyenyire hasonlít a mi Tanay Frigyesünkhöz. Szép

számu közönség gyűlt egybe és félretéve minden összehasonlítási törekvést, lelkesen tapeolt a jó francia előadásnak.

(*) Kurz Zelma a Népoperában. A bécsi operaház illusztris divája, akit a budapesti közönség már három estendeje nem hallott, most kedden a Népopera vendége lesz és pedig olyan szerepben, amelyet nálunk még egyáltalán nem játszott: a Mignon-ban. Az ünnepelt művésznő mellett Jávor Mária, Kertész, Pajor, Róna, Bihar és Marosfy lesznek a főszereplők. Kurz Zelma ezenkívül még csak egyszer lép fel, csütörtökön este a Hoffmann meséi hátramas női főszerepében. Közül szerdán Graziella Pareto, a szenzációs sikerrel debütált spanyol kolaraturékesnő folytatja vendégszereplését. Ezuttal először éneklie a Lucziát, amelynek örülési jelenése leghíresebb és legtökéletesebb produkciója.

(*) Politika a színházban. Szabadkáról jelentik: A szabadkai színházi bizottság vasárnapi ülését érdekes incidens zavarta meg. Flatt Viktor dr. volt újvidéki főispán, mostani szabadkai közjegyző, a helybeli munkapárt elnöke referált a mult heti színelőadásokról. A Limonádé ezredes szombati bemutatóját kritizálván, nagy megbotránozásoknak adott kifejezést, mert az egyik színész kuplékat énekelte arról, hogy Tisza és Lukács kidobatta az ellenzéki képviselőket és tiltakozott az ellen, hogy a színházban a munkapártot bántalmazzák. Farkas Zsigmond ügyvédi kamarai elnök, aki szintén a munkapárt tagja, erősen kikelt az ellen, hogy a színház politikai szempontból bírálják. A rendőrkapitány azonban Flatt mellé állt és azt vitatta, hogy ha ellenzéki kuplékat énekelnek, énekeljenek munkapártiakat is, amelyek arról szólnak, hogy az ellenzéki képviselőket azért kellett kivezetetni, mert az ülés alatt sipoltak. Piukovich József és dr. Milkó Izidor, a bizottság elnökei a politikailag megaláztatásra azzal csillapították le a kedélyeket, hogy a kérdést, mint a színházi bizottság működési körébe nem tartozót határozathozatalra alkalmatlannak minősítették.

(*) Az aradi Kossuth-szobor. Aradról jelentik: Az aradi főtéren felállítandó Kossuth-kutrá kiirt országos pályázat fölött ma döntött a zsűri. A beérkezett öt pályamű között Albert Andor szobrász kapta az első díjat, akit meg is bíztak a mű kivitelével.

(*) Ifjúsági szimfonikus matiné. Tegnap délelőtt folyt le az Országos Szimfoniai Zenekar ezidei első ifjúsági hangversenye. A Zeneakadémia nagytermét roskadásig megtöltő tanulóifjúság a műsor minden egyes számát kitörő lelkesedéssel fogadta, a Debussy-ujdonaságból a Cake-Walk-táncot meg is kellett ismétlni. A Csajkovszky-szimfónia első tétele után zajos ovációt rendeztek Kun László igazgatónak és a zenekarnak, amelyet az egész zenekar föllalással köszönt meg. A hangversenyt a kultuszminisztérium képviseletében dr. Náray-Szabó Sándor államtitkár is végighallgatta.

(*) Tűzvizsgálat — kabaré-előadással. Ferenczy Károly kabaróját ma délután vizsgálta meg a színházvizsgáló bizottság és Ferenczynek az a kitűnő ötlete támadt, hogy a szigorú bizottságnak nemcsak a színházát mutatta be, hanem annak első havi műsorát is. Így történt azután, hogy a bizottság — miután mindent rendben talált W lelkesen tapsolta a Ferenczy társulatát és műsorát. A megnyitás szerdán este lesz.

(*) Állami vásárlás a Fényes-kiállításán. Az állami művásárló bizottság ma délelőtt tekintette meg Fényes Adolf festőművész gyűjteményes kiállítását az Ernst-Muzeumban. A bizottság, melynek tagjai közül báró Forster Gyula v. b. t. t. elnökön kívül K. Lippich Elek miniszteri tanácsos, Szinyei-Merse Pál festőművész, a Képzőművészeti főiskola igazgatója, Benczur Gyula festőművész, a festőmesterekiskola igazgatója, Czabó Elemér, az Inarművészeti Iskola igazgatója, Telcs Ede és Tóth István szobrászművészek, továbbá dr. Ybl Ervin min. fogalmazó, a bizottság jegyzője jelent meg. megvásárlásra több festményt és rajtot tervezett fel a miniszterhez. A művásárlás egyébként is igen élénk s a kiállított anyag nagy része már elkel.

(*) Színházak hírei. Az Operaházban holnap, kedden az évad első gyermekelőadásul „Janosi és Juliska”, Humperdinck bájos mesejátéka kerül színre. Ezt követi „A babatündés” című látványos ballet. Az előadás beletiszáratban megy és öt órakor kezdődik. Szerdán a bemutatóelőadás nagy sikert aratott „Hamupipőke”-t. Buttykay-Bakonyi mesejátékát ismétlik meg az eredeti szereposztásban. Csütörtökön a „Walküre” van műsoron, melyben Sieglindét Medek Anna éneklie ezuttal először.

A Víg-színházban az „Ostrom” tegnapi előadása is a szenzáció jegyében félt. Az utolsó állóhely már régen elkel, amikor még mindig ostromolták a pénztárt, de persze hibába. Az est láncolata volt az ovációknak, amelyekben Hegedűs Gyulát, Fenyvesi Emilt

és Varsányi Irént részesítették. Valóságos Bernstein-láz uralkodott a nézőtérben, nyílt színen is többször hangzott fel a taps, a felvonások végeztével pedig számtalanszor hívták a szereplőket. A színház a kivételes sikerrel értesítette Bernstein Henrit. Az „Ostrom” legközelebbi előadása holnapután, szerdán lesz. Holnap, kedden, a „Prmerose kisasszony”, Flers és Caillavet kedvelt darabja kerül színre.

A Budapesti Színházban kedden utoljára lép fel Henriette Roggers, a nagyszerű párisi színésznő A balgaszű című színműben. Szerdán és csütörtökön A molnár és gyermeke kerül színre. Pénteken, november hó 1-én kétszer, délután méréseket, este pedig rendez helyarállal A molnár és gyermeke van műsoron. Szombat este kezd meg a 60 tagból álló orosz császári ballet több estére terjedő vendégjátékát a Scheherazade gyönyörű zenéjű keleti balletben. A császári ballet előadásaira jegyek felemelt helyárak mellett előre válthatók. Szombat délután A molnár és gyermeke, vasárnap délután pedig Az aranyember, Jókai Mór poétikus színműve kerül színre.

(*) Hangversenyek. Goll Camilló, fiatal zongoraművész, aki a napokban nagy sikerrel hangversenyzett Wienben, Münchenben és Berlinben, november 11-én hangversenyt rendez a Royalban. Jegyek 3—10 koronáig. — Turán Hucker Mária zongoraművésznő, aki az ideai hangversenyéval alatt Bécsben a Tonkünstler Orchester és néhány külföldi filharmoniai társaság vendégművésznője lesz, november 12-én a Royal-teremben Schumann-estélyt rendez. Az estélyen Adler Renée István hegedűművész fog közreműködni. Jegyek 3—10 koronáig. — Bossi Enrico, a budapesti közönség legkedvesebb művésze november 13-án orgonahangversenyt ad a Zeneakadémia nagytermében. Bossi mester a hangverseny után oroszországi körútra indul. Jegyek 3—10 koronáig. — Sværdström-alberg dalestélye minden estendőben a hangversenyéval legkimagaslóbb eseményei közé tartozik. A kedvelt művésznő november 15-én adja egyetlen dalestélyét a Royal-teremben. Jegyek 3—10 K-ig.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* Az Akadémia ülése. A Magyar Tudományos Akadémia ma este hat órakor Berzeviczy Albert v. b. t. t. elnöke alatt az akadémia heti ülésében összes ülést tartott. Az elnök üdvözölve az akadémia tagjait, fölkérte Fröhlich Izidor rendezes tagot, hogy olvassa fel a londoni Royal Society jubileumáról szóló jelentését, amelyen a Magyar Tudományos Akadémia és a budapesti tudományegyetem képviseletében vett részt. Jelentésében részletesen beszámolt az előadó az ünnepség minden egyes részletéről, előadásában egyre hangsúlyozta, hogy akivel csak az ünnepségek ideje alatt Londonban beszélt, mindenki elismerőleg és szeretettel nyilatkozott arról a nemzetéről, amelyiknek képviseletében jelen volt. A második előadó Tolnai Vilmos levelező tag volt, aki a Magyar Nyelv Nagy Szótára címen azokról a munkálatokról számolt be, amelyek a magyar nyelv szókincsének teljes összegyűjtése érdekében folynak. Ezután dr. Heinrich Gusztáv föltitkár terjesztette elő a folyó ügyekről szóló jelentését.

* A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság ideai vándorgyűlést vasárnap kezdte meg S-atmárott ünnepi keretekben. A vándorgyűléssel kapcsolatos ünnepségek délelőtt tíz órakor istentisztelettel kezdődtek. A zsufozásig megtelt hatalmas templomban dr. Baltházár Dezső püspök mondott imát és Sörös Béla losonci lelkes prédikált feszült figyelem mellett. Naeter Elza operanékesnő és Jánossy Antal magánéneket adott elő. Az istentisztelet után volt a kögyűlés, este pedig irodalmi estély, szintén nagy közönség részvétele mellett. A kögyűlést dr. Zsilinszky Mihály v. b. t. t., világi elnök nyitotta meg, hangoztatva a protestantizmus fejlődésének feltételeit és gyakorlati módjait. Azután dr. Szóts Farkas titkár adta elő jelentését az irodalmi társaság nemsküködéséről, eredményéről és vagyoni helyzetéről. A kögyűlés a titkári jelentést elismeréssel tudomásul vette. A választmányban megválasztott tagsági helyekre dr. Balogh Jenő államtitkár és Kaczián János budapesti esperes választották meg. A tanácskozás dr. Antal Gábor püspök, egyházi elnök zárószavával ért véget. Délben Szatmár város díszebédet adott a vendégek tiszteletére. Nagy érdeklődés nyilvánult meg a városban az este rendezett irodalmi estély iránt, amelyen nagy közönség vett részt. A magas színvonalu irodalmi estélyt dr. Antal Gábor püspök nyitotta meg, akinek fejtegetéseit, amelyekben a vallás és tudomány egymáshoz való viszonyáról szólt, figyelemmel hallgatták. Azután Fröhlich Dóra operanékesnő énekelte. Dr. Baltházár Dezső püspök előadásában az Isten létezéséről szólt, Gyökösy Endre saját költeményeiből olvasott fel. Jánossy Kálmán püspökladányi kántor pedig magyar dalokat adott elő. Utána vacsora volt. Hétfőn a kögyűlés tagjai és az irodalmi estély résztvevői Nagybányára rándultak át irodalmi estély tartásá czéljából. A vendégek még a délelőtti folyamán a fermetelyi kincstári kohók meglátogatására rándultak át. Délben díszebéd, este irodalmi estély volt.

FŐVÁROS

(Az autotaxi megint megfeneklett. Hozzá-
tovább az autotaxi lesz a főváros legöregebb ten-
geri kigyója. Alig van a városnak olyan megol-
dásra váró ügye, mely a főváros lakosságát ennél
közvetlenebbül érintené és amelyet a közvélemény
állandóbban sürgetne. Mégis — szégyenkezve kell
rőla hirt adnunk — ma is csak ott tartunk az
autotaxival, ahol egy esztendővel ezelőtt, amikor
még csak szabályrendeletünk volt az autotaxiról
és noha az ügy azóta tengernyi retortán ment ke-
resztül: autotaxi még ma sincs és a jó Isten a
megmondhatója, hogy mikor fognak végigszágul-
dani a főváros utcáin. Tudnivaló ugyanis, hogy
amikor a közgyűlés az autotaxiról szóló szabály-
rendeletet elfogadta, közmegegyezést kellett a
polgármesternek az a terve, hogy az autotaxi rend-
számokat a Városi Villamos Vasútnak engedi át.
A Városi Villamosvasút-társaság azonban csak
ugy volt hajlandó az autotaxi transzaksióba bele-
menni, ha a közgyűlés a szabályrendeletnek a ta-
rifára vonatkozó részét revideálja, illetve a szer-
intük túlságosan mérsékelt árszabást szabályren-
deleti uton emelik. A közgyűlés — mely az auto-
taxit a Városi Villamos kezelésében a legjobbnak
és legmegbízhatóbbnak ítélte — el is fogadta a
szabályrendeletre a tarifa felemelésére vonatkozó
revízióját, ez a módosítás azonban mindaddig kor-
mányhatósági jóváhagyást nem nyert. Egyrészt ez
az indokolatlan huzavona a kormányhatóság rész-
ről, másrészt a legkülönbözőbb érdekszövetségek
aknamunkái anyira elkedvetlenítették a Városi
Villamos Vasúttársaságot, hogy körülbelül három
hétrel ezelőtt a társaság az autotaxi életbeléptet-
sére vonatkozó ajánlatát visszavonta. A polgár-
mester erre tárgyalást kezdett a Magyar Bank és
Kereskedelmi Részvénytársasággal és a tárgyalá-
sok csakhamar olyan stádiumba jutottak, hogy re-
mélni lehetett, hogy a közeljövőben mégis csak
láttni fogjuk az autotaxit Budapest utcáin. Teg-
napra aztán az autotaxit újabb hajótörés érte.
Biztos értesülésünk szerint a vállalkozó pénzinté-
zet nem volt hajlandó a főváros által megkövetelt
részesedési arányt elfogadni és a fővárossal a to-
vábbi tárgyalásokat megszakította. A főváros te-
hát most ismét ott kezd, ahol egy évvel ezelőtt
és a Városi Villamos Vasúttársaságot akarja rá-
látni, hogy régebbi ajánlatát ujítsa meg.

(A bérkocsisok megrendszabályozása.
Az utóbbi időben a nagyközönség részéről a bér-
kocsisok egy része ellen ismételt panaszok
érkeztek a főkapitányhoz és a bérkocsi-ipartársu-
lathoz. Ezek a panaszok arra indították az ipar-
társulatot, hogy a főkapitánynál közbenjárjon,
hogy rendőrség a bérkocsisok részéről ezt a ré-
szét rendszabályozza meg és tisztítsa meg az ipar-
ezektől az elemektől, amelyek nemcsak a nagy-
közönséget sérti kúrva támadásaikkal, hanem
maguknak a bérkocsisoknak az existenciáját is
megtámadják. A főkapitány a kérés folytán ren-
deletet adott ki, amelyben rámutat arra, hogy
meg nem engedhető, hogy a bérkocsisok közlekedés
lebonyolításában oly elemek továbbra is részt
vehessenek, amelyek a nagyközönség részéről ál-
landóan jogos panaszokra adnak okot, közeget a
legszigorúbb ellenőrzésre utasította. Oly esetek-
ben pedig, amikor a panaszok tárgya durva visel-
kedés, vagy pedig a fuvar jogtalan megtagadása,
a bérkocsistól a hajtási jogosítványt azonnal ve-
gyék el.

(A továbbképzők előadói. Az előjárósági
tisztviselők részére szervezett továbbképzőkhöz a
polgármester megbízta az előadói tiszttel az I.
(végleges fogalmazói) szakcsoportnál dr. Szalay
Sándor II. ker. előjárót; a II. (ideiglenes fogal-
mazói) szakcsoportnál Goreczky Zsigmond IV.
ker. előjárót; a III. (kerületi mérnöki, illetve
kerületi műszaki) szakcsoportnál dr. Szepessy
Rezső X. ker. előjárót; a IV. (ker. állatorvosi)
szakcsoportnál Sipos Izidor VI. ker. előjárósági
főállatorvost; a V. (ker. számvevőszéki) szakcso-
portnál dr. Kiss Ferenc VII. ker. előjárót; a
VI. és VII. (fontosabb külső szolgálatot teljesítő,
valamint irodakezelői) szakcsoportnál Gergelyi
Sándor III. ker. előjárót; a IX. (közhasznú és
adóbiztosi) szakcsoportnál Thierry Adolf VII. ker.
előjárósági irodavezető, kezelő főtitkár; végül a
K. (egészségügyi) szakcsoportnál dr. Végh János
VIII. ker. tiszti orvost és Boda Jenő VIII. ker.

közélelmezési felügyelőt. Megkérte továbbá dr. Va-
scillievits János alpolgármestert, hogy helyette a
továbbképzők működéséről és eredményéről szemé-
lyes megfigyelés útján is szerezzen meggyőződést.
A továbbképzők a rendelet szerint november ele-
jén kezdődnek.

EGYESÜLETEK

(—) A Magyar Gazdasszonyok Országos Egye-
sülete folyó hó 24-én tartotta meg gróf Batthyány
Gézáné Teréz-körúti palotájában renhes havi vá-
lasztmányi ülést. Az igazgató-választmány öröm-
mel vette tudomásul dr. Wehner József egyesületi
titkár jelentéseit a czinkotai árvaház teljes átalá-
kítását és a tantestület teljesen újraszervezését
illetőleg. Jelenti, hogy a tantestület sajtóbeli tá-
madásaival szemben a választmány által elké-
szített utasított memorandumot a kultusz-, ke-
reskedelmi- és belügyminisztériumokhoz fölter-
jesztette, jelenti továbbá, hogy az intézet már
eddig is nemcsak a hivatalos felügyeleti hatóság-
ok, hanem a belügyminisztérium kiküldöttje és
az Országos Jegyző-Egyesület elnöke is megláto-
gatta és a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a
látottak fölött. A pénztárnok jelentése és számtal-
an segélykérés elintézése után a választmány
ismételt nagy lelkesedéssel mondott köszönetet
a pártfogónak és elnöknek fáradságát nem ismerő
munkásságáért.

(—) A magyarországi cionista-szervezetek
X. országos értekezlete. Vasárnap délelőtt tíz óra-
kor vette kezdetét a magyarországi cionista szer-
vezet idei értekezlete. Mintegy 80 delegátus jelen-
létében nyitotta meg Beregi Ármint elnök, a
Magyarországi Cionista Szervezet elnöke az ér-
tekezletet. Az első üdvözlő a cionista világ-
szervezet központi vezérbizottságának az érte-
kezleten megjelent két tagját, dr. Lewin Semarjah
vált orosz dumaképviselőt és dr. Korngrün Fülöp
ügyvédet. A délutáni ülésen dr. Dömény Lajos
ügyvéd a Zsidó Nemzeti Alap magyarországi iro-
dájának működéséről terjesztett elő jelentést. A
jelentések felett élénk vita fejlődött de a jele-
teket mégis tudomásul vették. Vasárnap este a
cionista szervezet a konferencia delegátusainak
bevonásával nyilvános nagygyűlést rendezett a
 régi országház nagytermében. Beregi Ármint el-
nöki megnyitóját után dr. Lewin Semarjah tartott
előadást a palesztinai zsidó gyarmatokról és azok-
nak zsidó kulturájáról. Az előadás után dr. Schön-
feld József ügyvéd előterjesztésére határozati aj-
vaslatot fogadtak el, mely szerint az értekezlet
kijelenti, hogy a cionista mozgalom egyetlen ál-
lam belső politikai életét nem érinti és így a haza-
fiatlanság vádját csak rosszakarat szíjleménye le-
het. Ezzel a konferencia első napja véget ért.
Este a Makkabea zsidó egyetemi hallgatók köre
a konferencia és dr. Lewin Semarjah tiszteletére
disz-commercet rendezett. A magyarországi cion-
ista szervezet ma délelőtt folytatta és befejezte
tanácskozásait. A mai gyűlésen, amelyen Beregi
Ármint elnök, hosszabb tárgyalás után
elfogadták az új szervezeti szabályzatot, majd
megválasztották az új vezetőséget. Elnökké Beregi
Ármint, titkárrá és a hivatalos lap szerkesztőjévé
dr. Schönfeld Józsefet, nemzeti alap-biztossá dr.
Dömény Lajost. Választották ezenkívül egy öt-
tagú szűkebb országos bizottságot és egy tiztagu
tágabb országos bizottságot. Több kisebb ügy el-
intézése után a konferencia véget ért.

Szép, egészséges fogak alapfel-
tételé a naponta való Odol szá-
és fogápolás. Az Odol ize kitü-
nően frissítő.

TÖRVÉNYSZÉK

Kovács Gyula kiszabadul.

— Esküdtbírószék ítélkezik fölötte. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 28.

A magyar igazságszolgáltatás amugy is
lassu üteme a legfelsőbb fórum befolyására si-
ralmas lassúsággal pergett le Kovács Gyula
képviselő dolgában. Öt hónapnak kellett el-
telnie, míg végre szünőbe jutott a méltányta-
lanságoknak az az áradata, amelyet Kovács
Gyula férfiasan és meggyőzővel viselt el.

Mint emlékeztet, Kovács Gyulának már
hetekkel ezelőtt ki kellett volna szabadulnia
a törvényszéki orvosszakértők vélekedése alap-
ján. A vádtanács azonban nem hagyta helyben
a vizsgálóbírónak a szabadlábra való helye-
zésre irányuló végzését és úgy határozott, hogy
a törvényszéki orvosi tanácsnak kell felülbi-
rálnia az orvosszakértők véleményét. Ez meg-
történt s ennek következményeképpen Kovács
Gyulának szabadlábra való helyezése csak né-
hány nap kérdése. De az ügyészség, mint ér-
tesülünk, a szabadlábrahelyezés után sem ejti
el a vádat, hanem erős felindulásban elköve-
tett szándékos emberölés címén szerkeszti
meg a vádiratot. Ebben az esetben a novem-
beri esküdtbírói ciklusban már tárgyalásra
kerülhet a sok viszontagságot átélte ügy, mely-
nek fázisáról tudósítunk a következőket je-
lenti:

Mit határozott az orvosi tanács?

Az igazságügyi orvos tanács Kovács Gyula
közvetlen megfigyelése és a periratokban foglalt
adatok alapján 1912. október 25-ikén tartott ül-
ésben a következőket véleményezte:

Kovács Gyula testmozgásai biztosak, gondolá-
menete összefüggő, a hozzá intézett kérdéseket jól
és gyorsan fogja föl és azokra értelmes feleleteket
ad, ismeretei társadalmi állásának megfelelőek, a
konvencionális formákat betartja, úgy, hogy
mindezen, avallmint a periratokban foglalt körü-
lmények figyelembe vételével:

Kovács Gyula sem jelenleg nem szenved, sem
a bűncselekmény előtt és után nem szenvedett el-
mebetegségben.

Emellett azonban egyes ideges állapotra mu-
tató funkcionális eseti, valamint bizonyos fanatiz-
musra emlékeztető szellemi jelek olyan inger-
lékeny idegrendszer mellett szólanak, amely Ko-
vács Gyulát diszponálhatta arra, hogy a kedélye-
ket általában is alterálni alkalmas politikai moz-
galmak befolyása alatt a tanúk által is nála észlelt
nagyfokú igazságtalanságot kiváltsa, ami az ő felségé-
hez intézett kérvényéből, valamint leveleiből és
egyéb nyilatkozatiból kitünő öngyilkossági gondo-
latában is kifejezést nyert.

A rendelkezésre álló adatokból következtethető,
hogy Kovács Gyula a büntett elkövetésének idejé-
ben oly felindult állapotban volt, amely akaratá-
nak szabad elhatározási képességét jelentékenyen
befolyásolta, az azonban, hogy teljesen kizárta
volna, nem állapítható meg.

Báró Korányi Frigyes elnök.
Dr. Schaechter Miksa jegyző.

Amint látható, ez a felülvizsgálati szakvéle-
mény dezavualja dr. Ajtai K. Sándor egyetemi
tanár és dr. Németh Ödön egyetemi magántanár,
törvényszéki orvosszakértők véleményét, amelyben
kimondták, hogy „Kovács Gyula a tettét mélyebb
öntudatzavarban követte el, amely az öndudat-
lanság fokáig emelkedett, s így akaratának szabad
elhatározási képességével nem bírt.”

... Heteczel-professzor tanuskodik.

Vasárnap délelőtt mozgalmas élet volt a tör-
vényszék harmadik emeletén, dr. Szlavek Ferenc
vizsgálóbíró előszobájában. Délelőtt tíz órakor leg-
nagyobb meglepetésre megjelent a folyosón dr.
báró Heteczel Manó egyik asszisztensével, dr. Ka-
tona Gyulával. Mindkettőjüket megidézte dr.
Szlavek Ferenc.

A vizsgálóbíró elsőnek báró *Herczelt* hallgatta ki, mint *Kovács Gyula* kezelőorvosát, aki szenencsés operációval az életét mentette meg. Vallomásaiban többek között a következőket mondotta a báró:

Én megoperáltam és kezeltem, de a cselekményről velem nem beszéltem s így arról semmit sem tudok. Csupán azt mondhatom, hogy amikor a mentők hozzám elhozták, teljesen eszméletlen és öntudatlan állapotban volt és csak később a környezetétől tudta meg, hogy hol van s hogy mit csinált.

Dr. *Szlakek*: Igaz-e, hogy *Kovács Gyula* érdeklődött az iránt, hogy él-e *Tisza*?

Herczel: Ismétlem, amikor elhozták, öntudatlan állapotban volt. Később, mikor megtudta, mit csinált, többször is kérdezte, hogy él-e *Tisza* és hogy nem történt-e baja.

Ezzel véget ért báró *Herczel* kihallgatása. Az aszisztense, dr. *Katona Gyula* következett. *Katona* kijelentette, hogy közvetlenül semmiről nem tehet vallomást. A vizsgálóbíró kérdésére kijelentette: csak *Herczel* tanártól tud arról, hogy *Kovács Tisza* hogyléte iránt érdeklődött.

Kovács szabadulása.

Mire a vizsgálóbíró a két kihallgatást befejezte, megérkeztek a védők, dr. *Polónyi Dezső* és dr. *Gonda Henrik*, akiket *Szlakek* vizsgálóbíró azonnal fogadott. Közölte velük az igazságügyi orvosi tanács határozatát.

Dr. *Szlakek* Ferenc vizsgálóbíró közölte a két védővel az orvosi tanács határozatát. Azután elrendelte *Kovács Gyulának* a fogházból való fölvezetését, hogy végzést hídessen ki előtte. Kévéssel azután egy fogházor kíséretében megjelent a fogoly képviselő. Szemelláthatólag rosszabb színben van, mint amikor még a gyűjtőfogház kórházában őrizték. Az ügyészség fogháza sápadtá tette és mintha kissé megnyult volna a multkor még telt arca. Rövid, bekecszerű télikabátot visel, amelynek prémjébe fázósan húzza bele a fejét, amint végigmegy a hideg folyosón.

— Közlöm önnek — mondta a vizsgálóbíró — hogy befejeztem a vizsgálatot, erről végzést adok a védőnek, az iratokat pedig indítványtétel céljából átteszem az ügyészséghez.

Ez az intézkedés természetesen nem következett volna be, ha az igazságügyi orvosi tanács teljes egészében helybenhagyja az orvosszakértők véleményét. Ebben az esetben ugyanis a vizsgálóbírónak minden további eljárást meg kellett volna szüntetnie.

Szlakek vizsgálóbíró a védőknek azt a kérését, hogy az iratokba betekinthessenek, teljesítette.

Az ügyészség már tegnap tudomást szerzett az igazságügyi orvosi tanács határozatáról. Dr. *Nagy Béla* ügyész, a *Kovács-ügy* referense ma egész délelőtt tanulmányozta az iratokat, megteszi indítványát a szabadlábra helyezés kérdésében, a melyről a vád tanács fog dönteni, valószínűleg már a legközelebbi napokban, — annál is inkább, mert a meghosszabbított vizsgálati fogság terminusa november 1-én lejár. Tekintettel arra, hogy négy orvosszakértő véleménye szerint *Kovács Gyula* akaratának szabad elhatározásában korlátozva volt, a döntés előreláthatólag *Kovács szabadlábrahelyezésével* fogja jelenteni.

§ Az Ügyvédi Kamara titkárválasztása. Vasárnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott a budapesti ügyvédi kamara. Dr. *Brüll Ignác* elnök 11 órakor nyitotta meg a gyűlést, melynek egyetlen tárgya a kamara titkárának megválasztása volt. A szavazatszedő-bizottság megalakulása után nyomokban megkezdődött a szavazás három jelöltre, akik dr. *Erdély Sándor*, dr. *Benédek János* és dr. *Havlik János*. A szavazást hétfőn, kedden és szerdán délelőtt folytatják. A szavazás titkos, de azért hozzávetőleges pontossággal mindegyik párt megtudja állapítani, hogyan áll jelöltje. Mind a három párt egyöntetű véleménye szerint a mai napon *Benédek János* pártja vezet, ami hívei körében nagy lelkesedést keltett. Leadtak eddig 620 szava-

zatot. Ebből 540 budapesti szavazatot, 80 pedig vidéki. *Benédek Jánosra* körülbelül 370, vagy 380 szavazatot esett, a többi 240 szavazatot tekintélyes része *Erdély Sándorra* s igen kevés *Havlik Jánosra* esett. Körülbelül ugyanannyi ügyvéd fog még szavazni a következő két napon, mint eddig s a jelek szerint *Benédek* nagy többséggel fog a választásból győztesen kikerülni.

§ *Becker rendőrhadnagyot halálra ítélték*. Newyorkból táviratozzák, hogy a *Becker-bünpörben* szombaton éjjel hirdették ki az esküdtek marasztaló verdiktjét, melynek alapján a bíróság másnap délelőtt tíz órakor *Becker rendőrhadnagyot* halálra ítélté.

§ A harmadik főlvonás. A budapesti büntető-törvényszék dr. *Füzesséry Zoltán* elnöklésével ma kezdte meg a vád alá helyezett májusi tüntetők harmadik csoportjának a tárgyalását. Negyven vádlott fölött fog ítélni ismét a bíróság. A vád alig változott: legnagyobb részük magánosok elleni erőszakkal, néhányan hatóság ellen elkövetett erőszakkal és közveszélyű rongálással, ketten igazságtalansággal, egy pedig testi épség ellen elkövetett kihágással van vádolva. A vádirat megokolása szövege szerint meggyezik a két előbbi vádirattal. Ez a vádirat is megállapítja, hogy a május 23-iki sztrájk és a büntetés a választói jegért történt. A negyven vádlott névsora a következő: *Hajba György*, *Kristóf József*, *Törzs Lajos*, *Takács Károly*, *Mersics Károly*, *Biermann Ferenc*, *Papir Mór*, *Takács Károly*, *Toller Pál*, *Diduch József*, *Adorján Mihály*, *Ádám Pál*, *Schilling János*, *Madarász János*, *Mendel József*, *Szegő Ignác*, *Rakovszky Árpád*, *Hossza János*, *Osztricsil Mihály*, *Müller Ármán*, *Kiss József*, *Schnürmacher Gyula*, *Nagy Béla*, *Kamcnár Rezső*, *Seitz Imre*, *Schneider Rezső*, *Koós András*, *Fejes Gábor*, *Lénárt János*, *Major Gyula*, *Ferka Márton*, *Mészáros Gyula*, *Pázmány József*, *Lengyel Jenő*, *Jakabos Kálmán*, *Puskás Péter*, *Karácsony László*, *Nébl Richárd*, *Molnár Sándor*, *Sztojadinovics Mirkó*. A tárgyaláson az előbbi két pör ügyésze dr. *Novák Ernő* képviseli a közzéval. A ma délelőtti tárgyalás a vádlottak és a tanúk személyazonosságának a megállapításával telt el. A tárgyaláson, amelyre körülbelül 50 tanút idéztek be a bíróság, a vádlottak tagadták a terükre rótt bűncselekmény elkövetését. Hosszasan foglalkozott a bíróság a Törzs Lajos joghallgató terhére rótt bűncselekmény tárgyalásával. Törzs Lajost a kir. ügyészség azzal vádolja, hogy május 23-án a Vármház-körút és Kálvin-tér tájékán egy nagyobb számú tüntető tömeg élén haladva, vörös kendőt lobogtatott és „előre” kiáltással buzdította a tüntetőket a rombolásra. A vádlott joghallgató tagadta a terhére rótt bűncselekmény elkövetését és azok a tanúk, akik a nyomozat és vizsgálat folyamán ellene terhelt vallomást tettek, a mai fő-tárgyaláson módosították vallomásaikat. A tárgyalás előreláthatólag három napig tart. *Schilling János* vádlott kihallgatásánál dr. *László Jenő* védő a védelem nevében tanúk kihallgatását kérte. Az elnök azonban figyelmeztette a védőt, hogy ezt a bizonyítás kiegészítése iránt előterjesztendő indítványok során kérheti. Ezért szóváltás támadt a védő és az elnök között s a bíróság a védőt 100 korona rendbüntetéssel sújtotta. A bíróság a tárgyalást holnap délelőtt kilenc órakor folytatja.

§ A Pancera-Fésüs-ügy befejeződött. Az a rágalmazási pör, amelyet *Pancera István* fiumei táblabíró *Fésüs György* közjegyző ellen indított, véget ért. A törvényszék tudvalevőleg elítélte *Fésüst*, a budapesti ítéltábla azonban felmentette. A felmentő ítélet ellen a főügyészség semmiségi panaszt jelentett be, a Kuriához azonban mégsem került az ügy, mert a főügyészség időközben a semmiségi panaszt visszavonta. Így a tábla ítélete jogerős lett.

§ Perlekedő pékek. A budapesti pékmesterek június 18-án tartott közgyűlésén egymást érték a viharos jelenetek. Az egyik felszólaló, *Glasner Ede* sütőmester felszólalása alkalmával „csirkefogó, zsaroló gazembernek” nevezte a sütőmesterek ipartestületének elnökét, *Spolarits Györgyöt*, aki ezekért a sértő szavakért büntető feljelentést tett *Glasner* ellen rágalmazás és becsületsértés vétségéért. Ma tárgyalta ezt a becsületsértési pert a büntető járásbír. dr. *Schirilla* járásbír. Ítéletre ma még nem került a sor, mert a bír-

a vádlott által bejelentett újabb anuk kihallgatása céljából a tárgyalás folytatását november 25-re halasztotta el.

§ *Caruso pöre*. Hónapokkal ezelőtt indult meg az a rágalmazási pör, amelyet *Caruso*, a világhírű énekes indított volt kedvese, *Giacchetti* énekesnő és ennek büntársai ellen amiatt, mert utóbbiak azt állították róla, hogy egy, az énekesnő nevére érkezett és kedvező szerződésajánlatot tartalmazó amerikai levelet elsikkasztott. A bíróság *Giacchetti* énekesnőt, továbbá *Romati* chauffeur, az énekesnő új barátját, *Turco* hírlapíró és több harmadrendű vádlottat a feljelentés alapján vád alá is helyezte és a lefolytatott előnyomozás után a fő-tárgyalást mult pénteken meg is kezdte. A tárgyalás kezdetén az elnök felolvastatta a vádlott *Loria* kétyájának levelét, amelyben azt állítja, hogy ő *Caruso* kezében látta a *Giacchetti* szívére érkezett és a *Caruso* által már előzőleg elsikkasztott amerikai levelet. A levél felolvasása után *Turco* hírlapíró, másodrendű vádlottat halgatták ki. *Turco* drámaíró mozdulatokkal, szemében könnyekkel, bünsőnek mondaj magát a *Caruso* ellen készült hamis bizonyítvány szerzésében. Őt vádlott társa, *Romati* chauffeur, *Giacchetti* új kedvese csábitotta erre. Amikor családjával a legnagyobb nyomorúsággal küzdöve visszatért hazájába, kétségbeesésben bizva-bizott *Romati* ígéréteiben, most azonban bensőleg kéri *Caruso* bocsánatát. Azután a hallgatóság élénk mozgolódása közben részleteket mond el a *Caruso* ellen szőtt komplottról. Beszédét *Romati* minduntalan ízelbeszakítja, mire az elnök *Romati*t többszörösen rendreutasítja. A komplottban azonban *Giacchetti* nem volt részes, ebben egyedül *Romati* a bűnös. A tárgyalás további során *Carusot* is kihallgatták. A világhírű énekművész emelt hangon kezd beszélni és az általános érdeklődés között részletesen elmondja a vádlott *Giacchetti* énekesnővel való tíz esztendői viszonyának eseményeit, az énekesnőnek 1907-ben elkövetett első árulását, mire ő bocsánatot kér apró gyermekük érdekében, azután a nő második hűtlenségét és az újabb bocsánatot. *Caruso* ma is 500 líra artsadíjat fizet havonként a volt kedvesének. A hölgynek 300.000 líra értékű ékszereit azért vette magához, mert azokat ő ajándékozta az énekesnőnek és nem akarta, hogy *Giacchetti*, úgy mint az egyéb ajándékokat és pénzküldeményeket, ezeket az ékszereket is *Romati*nak juttassa. A levélsikkasztás vádját *Caruso* határozottan visszautasítja. Eddig a gyermekek kedvéért megbocsátott a vádlottnak, most azonban má: véget kell vetni ennek az áldatlan helyzetnek.

§ A szabadkai halálraítéltek. Szabadkáról jelentik: Egy hét előtt ítélték halálra *Máté Lőrincet*, a topolyai feleséggyilkos susztert. Nincs kizárva, hogy a gyilkos kegyelmet kap, de azért el van készülve a halálra. A fogházban elég nyugodtan viselkedik. Kórházi kosztot kap: reggel tejet, délben levest, húst, főzeléket és este ismét levest. *Lőrincz* az éjszakát nyugodtan tölti, sokat imádkozik, de megbánást nem mutat és a halálfelelem nem igen bánja.

Nyilttér.

Erőváltan közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

A legnagyobb dícséretet hallhatjuk

mindenütt Fáy valódi szódéni ásványpasztilláról, kicsinyek és kevés helyen elférnek, de egyesítik magukban a híres szódéni gyógyforrások vizének minden jó tulajdonságát. Kényelmesen szedhetők, sohasem mondanak esütörtöt, mert megszüntetik a légutak hurutját, az elnyálkásodást, köhögést és rekedtséget s végül: mindenütt olcsón kaphatók: egy doboz ára csak 1 korona 25 fillér.

72-54.

Budapesti Autóipari R.-T.

Bérrautói

ÉJJEL - NAPVAL.

Garage. Javító műhely.

72-54.

Nagy terület

raktárhelyiség, több
órás souterrain szoba

november 1-re

olcsón kiadó.

VII., Szabó József-utca 25.

SPORT.

Budapesti ügetőversenyek.

— Hetedik nap. —

Aki hívja az ügetőversenyeknek, az nem hiányzott vasárnap, dacára a hűvös őszi időnek s így a BÜVE. sikerült propozíciója *St. Legerjét* nagy publikum élvezte végig. Mert tagadhatatlanul élvezetes volt a gazdag díj lefolyása. Természetesen *Herold* nyerte meg. Ez a kitűnő Caid-mén óriási hátránya dacára játszva intézte el ellenfeleit. A gyors kezdésü *Heimweh* két és fél körön vezetett, a hamarosan felzárkózó *Hammurabi* eleinte nem bír *Toncsival* és *Bolygóval* sem, *Herold* lépésről-lépésre hozza be hátrányát. Az istállóknál azután *Herold* élre állt és könnyen nyert *Bolygó* ellen, de az utóbbi diszkvalifikálták s így *Hammurabi* lett második *Toncsi* előtt.

A *Zuglói díj-at Custer* nyerte meg, végig poroszkalva az egész távot, utána pedig istállótársai: *Concurrent* foglalta le a második helyet. Azonban *Brunalira* nézve kis hiba, hogy gyászosan nem végződött ez az eredmény, mert hajszálon függött, hogy a megérdemelt kitiltást elkerülte. Ugyanis oly unfair hajtást produkált *Concurrent*-tel, hogy az igazgatóság 300 koronára büntette meg, de egyuttal figyelmeztette, hogy a legközelebbi ily esetben kitiltják a pályáról. Természetesen diszkvalifikáltak mind a két lovát s így *Hannah Louise*-é lett az első pénz, míg *Royal Reaper*, melynek többször lett volna alkalma, hogy a győzelmet magához ragadja, hajtója nem is forszírozta, *Concurrent* folytonos keresztzéseitől elkedvetlenedve. Az ítéletet a publikum nagy meglepéssel fogadta, dacára, hogy *Concurrent* favorit volt. Részletes eredmények ezek:

I. *Happy Promise*-verseny. Díj 1500 korona. 1. Mr. Oscar *Ma chérie* (Ryerson), 2. *Senibalt* (Brown), 3. *Lord Ryswood* (Feiser.) Nem helyezve: *Infantka*, *Love game*, *Medium*, *Illusion*, *Isir*. Tot.: 10:18, 20:28, 50, 51. Könyvfogadások: 1 és egynegyed reá *Ma chérie*, 4 *Medium*, 6 *Infantka*, *Iris*, 8 *Illusion*, 12 *Lord Ryswood*, *Love game*, 16 *Senibalt*. Idő: 1.31.8.

II. *Körmezdíj*. Díj 2000 korona. 1. *Haidhofi ménés Hausfreund* (Tappan), 2. *Iluskám* (Pezzi), 3. *Csóka* (Brown.) Nem helyezve: *Imitator*, *Feniks*, *Lebenmann*, *King Theses*, *Rendezvous*. Tot.: 10:16, 20:27, 84, 31. Könyvfogadások: 1 és fél reá *Hausfreund*, 4 *Csóka*, 6 *Czineár*, 8 *Feniks*, *Lebenmann*, 10 *King Theses*, 12 a többi. Idő: 1.34.5.

III. *St. Leger*. Díj 7500 korona. 1. *Wolai ménés Herold* (Ederer), 2. *Hammurabi* (Armstrong), 3. *Toncsi* (Brown.) Nem helyezve: *Bolygó*, *Heimweh*. Tot.: 10:15, 20:24, 32. Könyvfogadások: 2 reá *Herold*, 4 *Hammurabi*, *Heimweh*, 5 *Toncsi*, 23 *Bolygó*. Idő: 1.31.9.

IV. *Zuglói díj*. Díj 2600 korona. 1. *Giorgi* testvérek *Hannah Louise* (Giorgi), 2. *Royal Reaper* (Bodimer.) Nem helyezve: *Concurrent*, *Custer*. Tot.: 10:31, 20:20, 20. Könyvfogadások: 1 és egynegyed *Concurrent*, 1 és fél *Royal Reaper*, 3 *Custer*, 5 *Hannah Louise*. Idő: 1.33.8.

V. *Majtényi-díj*. Díj 1400 korona. 1. *Bauer F. Fledermaus* (Feiser), 2. *Onward* (Maszár), 3. *Metty* (Finn.) Nem helyezve: *Etus*, *Gyüger*, *Grille*, *Chance*, *Primás*, *Alike*, *Belladonna*, *Ernstl*. Tot.: 10:28, 20:38, 68, 66. Könyvfogadások: 2 *Fledermaus*, 3 *Chance*, 4 *Primás*, 6 *Onward*, *Gyüger*, 7 *Metty*, 10—25 a többi. Idő: 1.34.8.

VI. *Kettesfogatu urkozisverseny*. Díj 1500 korona. 1. *Ruzitska F. és Lipcsy Z. Süss S. F.*—*Pardon* (Mádi-Kovács), 2. *Csece-baba*—*Feeske* (Dr. Sennyei G.), 3. *Marie-Rose*—*Paripás* (Br. Uray.) Nem helyezve: *Deputy's Boy*—*Üstökös*, *Ernö*—*Csárdás*. Tot.: 10:44, 20:43, 45. Könyvfogadások: 1 és egynegyed *Csece-baba*—*Feeske*, 2 és fél *Ernö*—*Csárdás*, 2. *Süss S. F.*—*Pardon*, 6—12 a többi. Idő: 1.55.2.

VII. *Kettesfogatu berkocsisverseny*. Díj 600 korona. 1. *Grünfeld-fogat*, 2. *Richter-fogat*, 3. *Lucianovits-fogat*. Indult még 5 fogat. Tot.: 10:47, 20:28, 25, 30.

— Nyolczadik nap. —

Az *Őszi díj* és a *Nemzetközi handicap* érdemel holnap említést. Az előbbiben háromévesek találkoznak s alkalmasint *Léni* és *Kaethe* intézik el a versenyt, míg az utóbbi futás népes mezőnyéből *Lexington*, *Magnás*, *Gordon*, *Kontrás S.*, *Aufwiegerin* és *Concurrent* vonják magukra a figyelmet. Jelöltjeink:

- I. *Hilda M.*—*Anta*
- II. *Immergrün*—*Schatz*
- III. *Ryerson-hajt.*—*Gitana*—*Impastor*
- IV. *Kaethe*—*Léni*
- V. *Lexington*—*Concurrent*—*Kontrás S.*
- VI. *Lotty-Illusion*—*Charivari*—*Maba C.*

( ) *Bécsi versenyek*. Az orosz tenyésztés diadalmaskodott a Henckel emlékvversenyben *Mosci Ksiáze* révén. A *Sac-á-papier*-mén kikorrigálta az Ausztria-díjban mutatott alantas szerepét s könnyen nyert a két Hohenlohe-ló: *Rock Crystal* és *Mausi II.* ellen s csak negyediknek sorakozott *Mutual*. *Csatár*, *Blondel* pedig schol. A merész fogadásairól híres *Lubomirski* herceg mindjárt fogadást is ajánlott, hogy az Ausztria-díjban résztvevő lovakkal újra kiállítja s erősen bizik, hogy lova győzni is fog. Hogy *Évát* és *Bankárt* megverje, azt nem hisszük. Eddig ennek a két lónak a gazdája acceptálta ezt a fogadást. A *Buccaneer*-versenyt a sántha *Rafael* nyerte *Jacquemart* ellen, amelylyel *Carlslake* itt akart betörni, de nem sikerült neki. Kár most már erőlködni, mert jövőre ugy sem kap engedélyt nálunk, de vele együtt távozni kell még egy pár külföldinek, köztük *Fergusonnak* is. Miut halljuk, a *Springer-istálló* *Winkfieldet* szeretné engageálni. Részletes eredmények:

I. *Nyeretlen kétévesek handicapja*. Díj 2000 korona. Táv 900 méter. 1. *Dávid E. Azért se* (Pretzner), 2. *Sacher* (Carlslake), 3. *Inasa* (Winkfield.) Futottak még: *Admiralis*, *Rip-Rop*, *Malacca*, *Schnaps*, *Irving*, *Honos*, *Madéj*, *Mon Cousin*, *Goldhair*, *Pepik*, *Elf*, *Komet*, *Zagyva*, *Weibi*, *Bellebonne*, *Blakulla*, *Apród*, *Sartorella*, *Galiba*. Könnyen két és fél hosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10:02, 20:79, 30, 37.

II. *Stephansturni díj*. (Gátverseny.) Díj 6000 korona. Táv 2400 méter. 1. *Szemere M. Outing* (Smutny), 2. *St. Gilgen* (Me. Cornick), 3. *Palatin* (Aylin.) Könnyen ötnegyed hosszal nyerve, nyolcz hosszal harmadik. Tot.: 10:15.

III. *Gr. Henckel Hugó-émlékvverseny*. (Kétévesek.) Díj 20.000 korona. Táv 1600 méter. 1. *Hg. Lubomirski L. Mosci Ksiáze* (Winkfield), 2. *Rock Crystal* (Miles), 3. *Mausi II.* (Shaw.) Futottak még: *Ibrahim*, *Salvator*, *Blondel*, *Lucifer II.*, *Waterloo*, *Mutual*, *Csatár*. Könnyen másfél hosszal nyerve, háromnegyed hosszal harmadik. Tot.: 10:50, 20:44, 170, 95.

IV. *Gourmand-handicap*. (Kétévesek.) Díj 5000 korona. Táv 1100 méter. 1. *Geist G. Diana* (Janek), 2. *Aides* (Carlslake), 3. *Rama* (Hotár), 3. *Bowli* (Kozuch.) Futottak még: *Munus*, *Hungaria*, *Belcastello*, *Koppantó*, *Queen*, *Jacotot*, *Ghizza*, *Agrár*, *Andulkó*, *Gallifet*, *Márta*, *Anyus*, *Primula*, *Kikiriés*, *Ladro*, *Sopron*. Könnyen két és fél hosszal nyerve, fél hosszal holtversenyben harmadik. Tot.: 10:87, 20:59, 44, 46—64.

V. *Buccaneer-verseny*. Díj 20.000 korona. Táv 3200 méter. 1. *Lov. Landau II. Rafael* (Gulyás), 2. *Jacquemart* (Carlslake), 3. *Vivid* (Janek.) Futottak még: *Zoltán*, *Dianna*, *Forgive*, *Brennerpass*, *Lord Firebrand*, *Ksiáze Pan*, *Lira*, *Marasesti*. Erős küzdelem után rövid fejhosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10:94, 20:46, 43, 34.

VI. *Háromévesek akadályverseny-handicapja*. Díj 4000 korona. Táv 3200 méter. 1. *Rödey R. Duty* (Kolár), 2. *Americana* (Smutny), 3. *Troya* (Aylin.) Futottak még: *Jerome*. Küzdelem után egy hosszal nyerve, tíz hosszal harmadik. Tot.: 10:24, 20:29, 37.

VII. *Handicap*. Díj 1600 méter. Táv 3000 korona. 1. *Gr. Meran J. Au* (Sas), 2. *Little John* (Hotár), 3. *Taranto* (Guttman.) Futottak még: *Baby II.*, *Munkás*, *Szememfénye*, *Térence*, *Rahl*, *Persist*, *General*, *Dank!*... *Sage*, *Bliktri*, *Biserta*. Könnyen két hosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10:160, 20:103, 56, 148.

A *Winterhafeni díj* holnap arra szolgál, hogy *Carlslake* rehabilitálja, tudniillik *Sophienalpe*-val újra meg akarják vetetni *Jávort*. Ez nem is lesz nehéz dolog, mert tudja van, hogy *Jávor* másfél mértföldre nem jó. Jelöltjeink:

- I. *Outing*—*Rojtos II.*—*Tyli*
- II. *Rip-Rop*—*Debozi ménés*—*Don Alma*
- III. *Varga lov.*—*Visz*—*Scaguli*
- IV. *Nándor*—*Párta*—*Satrap*
- V. *Sunnyside*—*Pesztónka*—*Dara*
- VI. *Gerbeaud*—*Böske*
- VII. *Sturmbrant*—*Ropp*—*Epsom*.

BELATINY
PEZSGÓ

( ) *Káposztásmegyer*. A második nap egész más képet mutatott, mint a megnyitó. A nézőtér eléggé megtelt, dacára az ügetőversenyeknek. A program is szebb volt mára, mezőnyök minden futásban voltak. Ma már alkalma nyílt megmutatni *miss Bulfordnak*, hogy mit tud s dacára, hogy lovával a negyedik lett — a minden esély nélküli *Wood* — már megállapíthatjuk, hogy elég jó lovas. Kitűnően tud startolni s lovát szépen viszi a versenyben. Egy kis baleset érte versenyközben: a sapkáját elveszítette s haja teljesen felbomlott. Szinte boldog volt, hogy ma már jó startot kapott s a publikum is megéltjezte bravuros lovaglásáért. Szerdán alkalmasint újra *Igaz legyen-t* lovagolja. Az *akadályverseny* meghozta a meeting kvótaszenczációját, a győztes *Dáridóra* — mely ellen óvást adtak be, de azt elvetették — huszonhat és félszeres pénzt fizettek. Ennyire nem lett volna szabad elhanyagolni a *Gascony*-mént, mert *Fabricius* mellett az első napon elég jól tartotta magát. A favorit *Hütten* a második fatörzsnél elbukott, *Orgazda* pedig kitört a versenyben. Eredmények:

I. *Eladók verseny*. Díj 1200 korona. Táv 1800 méter. 1. *Veleszta* (Sinka), 2. *P. S.*, 3. *Partenza*. Futottak még: *Wood*, *Mitraille*. Egy hosszal nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10:47, 20:34, 24.

II. *Handicap*. Díj 1500 korona. Táv 2000 méter. 1. *Siréne* (Kiss G.), 2. *Sonate*, 3. *Bihar*. Futottak még: *Corot*. Öt hosszal nyerve, hat hosszal harmadik. Tot.: 10:19, 20:26, 22.

III. *Káposztásmegyeri nagy akadályverseny*. Díj 5000 korona. Táv 5600 méter. 1. *Dáridó* (Lázár), 2. *Ravenna*, 3. *Mókus*. Futottak még: *Vacant*, *Hütten*, *Orgazda*. Három hosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10:267, 20:168, 48.

IV. *Háromévesek gátversenye*. Díj 1500 korona. Táv 2400 méter. 1. *Flórika* (Keresztes), 2. *Spinozza*, 3. *Nordstern*. Futottak még: *Hont*, *Tréfas*. Egy hosszal nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10:42, 20:28, 24.

V. *Paskalmatomi handicap*. Díj 1400 korona. Táv 1200 méter. 1. *Mén Marót* (Esterházy), 2. *Szemese*, 3. *Gyöngyélet*. Futottak még: *Mácsola*, *Lenesi*. Félhosszal nyerve, félhosszal harmadik. Tot.: 10:28, 20:30, 31.

( ) *A vasárnapi labdarugó-mérkőzések*. A XX-ik osztrák-magyar válogatott mérkőzés előtt egy héttel az utolsó osztrák-magyar klubközi mérkőzés a magyarok fölényes győzelmével végződött. Az FTC Bécsben 3:0 arányú fölényes győzelmet aratott a vezető WAC ellen. Az első félidőben 3:0 vezetett már az FTC Schlosser, Pataki és Blumgoaljai révén, szünet után pedig Schlosser és Pataki újra három goalt ragtak. Az FTC egyik legfényesebb formáját játszotta ki Bécsben. Mindegyik ember kifogástalan volt. A WAC formáján alul játszott. Az I. osztályu bajnokság keretében találkozott a BAK az MTK-val, akit 1:0 arányban győzött le. A BTC 0:0 arányban eldöntetlenül játszott a 33FC-al. A Törekvés 2:1 arányban győzött a TTC tartalékos csapata ellen. Az UTE saját pályáján 4:1 arányban verte a NSC-ét, amely igen jól játszott, de az újpestiek a győzelmet erős küzdelem után bár, de megszerezték.

( ) *A MAC atlétikai viadala*. A Magyar Atlétikai Club vasárnap tartotta övzáró atlétikai versenyt, amelynek eredménye a következő volt:

100 yardos síkfutás. 1. Szerlemhegyi (MAC). 2. Rádi (MT).

Magasugrás handicap. 1. Torday Ottó (BEAC) 9 cm. e. 1.89 m.

Shlydobás handicap. 1. Gusznag Gyula (MAC) 1.90 m. e. 13.87 m.

100 yardos handicap. 1. Weinreb György (MTK) 11 mp.

Helyből magasugrás. 1. Horvay Andor (MAC) 1.41 m. 2. Vadon dr. (MAC) 1.37 m.

Diszkoszvetés handicap. 1. Mándy János (FTC) 5.40 m. e. 41.15 m.

2 angol mértföldes síkfutás handicap. 1. Forgách Ferenc (BEAC) 10.8 mp.

300 yardos síkfutás a Wetzler-díjért. 1. Déván István (MAC) 34 mp.

Távolugrás handicap. 1. Rácz Ferenc (MAC) 30 cm. e. 9.48 m.

1000 yardos handicap. 1. László Imre (BEAC) 57 m. e. 2 p. 20 mp.

Rudugrás. 1. Szemere János (MAC) 3.20 m. 2. Ács (BEAC) 280 m.

500 yardos handicap. 1. Radóczy Károly ser. (MAC) 1 p. 03.8 mp.

Kalapácsvetés. 1. Mučin István (MAC) 36.50 m. w. o.

4×100 méteres staféta. 1. MTK (Ferencz, Weinreb, Rákos, Rády 48 mp.) 2. MAC.

MINDENKI
 aki iródkban, hivatalokban, üzletekben és gyárakban a tisztaságot, kényelmet és célszerűséget szem előtt tartja

AZ „A. B. C.”-NÉL

hygien. tisztított kölesöntőrukkok, portörölkők, padlóruhák, bevezetés, nagyon olcsó kölesöntő mellett házhoz szállítva és hetenként pontosan cserélve, okvetlen meg-

KEZDI.

„A. B. C.” Egyesült Fehérruházati Vállalat,
V., Visegrádi-utca 9. Telefon 46-86.
 Külön osztály vendéglők részére.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági válság.

Budapest, október 28.

Évek hosszú sora óta nem szántotta végig gazdasági életünket annyi csapás, most most. Roskadoznak, összeroppannak az évtizedek hosszú sora óta fennálló kereskedőházak, miliós vállalatok korlátozott üzemmellel dolgoznak. Gazdasági pusztulás réme fenyegeti az országot és még csak halvány reménysugár sines arra, hogy ebből a végtelenül sivar helyzetből egyhamar kilábaljunk. Tizenhét hónap óta tengődünk ebben a végtelenül szomorú gazdasági életben, amelyre az első okot kétségtelenül a múlt év őszén sokat emlegetett marokkói kérdés szolgálta. Alighogy ez a külpolitikai differenzia rendeződött, kitört az olasz-török háború, amelynek még el sem ült a zaja s már lobbort vetett a balkáni háború.

A külpolitikai helyzet éppen akkor lett a legkuszáltabb s tette tartózkodóvá a külföldi tőkét, mikor nálunk egy kialakulófélben levő nagyszerű gazdasági konjunktúra készült be, amelynek a teljes erőfőjtéshez nagy tökére lett volna szüksége. A két és három év előtti nagy alapítkezések csak egyengették az utját, az alapját képezték annak az erősebb gazdasági életnek, amely éppen a múlt évben beköszöntött nagy pénzválság miatt nem bontakozhatott ki teljesen.

A gazdasági krízisnek töméntelen áldozata van eddig is s csapásait egyhamar kiheverni nem tudjuk. Bennünket a krízis érzékenyebben érintett, mint például Ausztriát. Ennek az az egyszerű oka, hogy a mi gyermekcipőben járó gazdasági életünk külföldi tőke segítségével nélkül egy lépést sem tud előre menni, vagy ha megy, csetlik-botlik — amit a tömeges bukás igazol, — míg Ausztria vértettebb egy krízissel szemben. Itt állunk egy nagy krízis közepén, tördeljük a kezünket, de a kivezető utat nem tudjuk megtalálni. Egymást okoljuk, más szemében keressük a szálkát s a magunkéban még a gerendát sem látjuk meg.

Mikor pár évvel ezelőtt az alapítási láz orgiákat ült nálunk s derűre-borúra alakultak a minden komolyabb létjogosultságot nélkülöző bankoeszkák, amelyeknél sok helyen a teljes alapítkezések csak papírosan voltak meg, már akkor előre lehetett látni, hogy ez a tulságos alapítási láz meg fogja magát boszulni. Ugyanez a nagy konjunktúra idején, mikor a bankok trezorjaiban összehalmozódott a sok esengő arany, kihiteleztek olyan vállalatok fölépítésére, amely vállalkozóknál nemcsak a forgó, hanem az alapítkezések is hiányzott. Ezek a könnyű kihitelezések nemcsak a vállalatokra, hanem magára a bankra is végzetes csapást mértek. Ha a bukások terjedelmes listáját áttekintjük, látjuk, hogy egy nagyobb vállalat bukása — különösen a vidéken — az alapító bankot is magával rántotta.

Nincs kivezető utat a válságból s éppen azért egy esetleges katasztrófa elhárításának nagy föladata az ország pénzügyi vezetőinek: vállaira nehezedik. Az Osztrák-Magyar Bank zárkózott politikája a múlt év őszén esodott mondott. Amikor ugyanis a külföldi nagy jegybankok vezetői állandó összeköttetést tartottak fenn a piacczal, mikor minden nap informálták a piacczal a várható eseményekről s fölhívták figyelmüket az esetleges olasz-török háborúra, a mi jegybankunk csak a szokásos módon érintkezett a pénzpiacczal. Ilyen nagy krízis közepén sokkal közelemben kell lennie a jegybanknak a pénzügyi életnek, előkészíteni, oktatni kell a piacczal, hogy az

események váratlanul ne ériék s ez a közlekenység korántsem vét a bank presztizse ellen. A nagy pénzügyet pedig ne máról-holnapra vonják meg a hitelt a vállalatoktól, hanem engedjenek nekik időt tőkéik mobilizálásához.

Egyelőre úgy fest a helyzet, hogy pénzpiaczi javulás csak a kora tavasszal várható. Átmenetileg még súlyosbodik a helyzet, amennyiben a magánkamatláb napról-napra emelkedik s már a bankrátát is eléri. A magánkamatláb folytonos emelkedése a bankráta emelését vonta maga után, mert egyforma magán- és hivatalos kamatláb mellett minden váltó a jegybankba vándorolna, minden igény ott nyerne kielégülést s a fokozott igénynyel szemben egyetlen remedium a kamatlábcsavar. A devizaárfolyamok állandó emelkedése is sietette a kamatlábemelést, de remélhetőleg az öt százalékon fölüli ráta rövid ideig lesz érvényben.

A bankbetétek csökkenése. A rendkívül súlyos hitelviszonyok, a nehéz gazdasági helyzet s a külpolitikai feszültség nyomában, különösen ha a háboru veszélye valamelyik országot annyira közelbebről érint, mint bennünket, rendszerint a takarékbetétek csökkenése jár. A kereseti viszonyok ma olyan kedvezőtlenek, hogy a legtöbb ember, különösen üzletember, egyenesen utalva van megtakarított tőkéinek igénybevételére. Másrészt pedig a bankhitelek korlátozása nyomán természetesen a magánhitelek nagyobb igénybevétele jár, ami ismét a takarékbetétek apadását eredményezi. Egy további, bár kisebb, oka a betétállomány apadásának az, hogy a nagyobb tőkések a mai alacsony tőzsdéi árfolyamokat értékpapíroknak befektetés céljából való vásárlására használták föl. Így aztán egyre apad a fővárosi pénzügyzetek betétállománya s a nagy bankok vezérigazgatói rovatvezetőnk előtt az utóbbi napokban nyomtatékosan panaszkodtak, hogy a betét fölmondások nemcsak hogy nem csökkennek, hanem egyenesen szaporodnak, sokkal nagyobb mértékben, mint ahogy július hó folyamán történtek, mely hónapról t. i. már hiteles kimutatást is közöl „A Hitel”. Már a júliusi adatokból is a betétek tekintélyes apadása tűnik ki, mint ezt a következő táblázat mutatja:

	1912. július 31-én	1912. jún. 30. ellenében
Takarékpz. betét	721,323.959	- 2,156.820
Pénztárjegy és utalv.	38,242.531	+ 289.904
Folyószámla-betét	557,831.252	-12,953.511
Összes betét	1317,397.744	-14,820.535

Eszerint tehát a budapesti pénzügyzetek összes betétei egy hónap alatt már 14,820.535 koronával apadtak. Ezt az apadást azonban jelentékenyen enyhíti az, hogy ebből a nagy összegből 9,797.369 korona a Magyar Pénzügyzetek Központi Hitelbankjára esik. A június 30-iki kimutatás szerint ugyanis ennél az intézetnél még 10,390.836 korinára, jobbra folyószámla-betét volt elhelyezve, amit július 31-ig 593.467 koronáig csökkentettek. Másrészt azonban néhány intézetnek a betétei növekedtek, mint p. o. a Magyar Agrár- és Járadékbanké 2,073.586 koronával. A legtöbb budapesti pénzügyzetnél az onban csökkentek a betétek és a nagyobb apadást egy hónap alatt a következő táblázat mutatja:

	Összes betét 1912. júl. 31. K O R O N Á K B A N	Apadás 1912. jún. 30. óta
Magy. bank- és keresk. r.-t.	81,902.102	-4,348.000
Egyesült bpesti főv. takp.	82,388.313	-3,609.434
Belvárosi takarékp.	34,191.342	-3,184.183
Pesti hazi első takp.	305,951.028	-2,065.452
Magyar ált. takarp.	52,115.743	-1,951.648
Első magyar iparbank	16,918.307	-1,914.383
Hazai bank r.-t.	40,122.221	-1,680.747
Magyar orsz. közp. takarp.	66,528.954	-1,485.977
Nemzeti takarp. és bank r.-t.	8,386.449	-1,352.403
Bpesti takarp. és orsz. zálogkölesön r.-t.	26,756.777	-1,135.054
Magyar keresk. hitelb.	7,459.965	-1,111.870
Budapest-lipótv. takarp.	12,035.527	- 614.251
Orsz. m. vasutas takarp.	2,895.180	- 488.689
Budapesti bank r.-t.	6,735.572	- 245.019

A betétek eme csökkenését meg fogják érezni a bankok mind, bár viszont a magas kamatláb elensúlyozza a veszteséget.

Felszámolás — haszonnal. Az Első Magyar Sertészhalál-Részvénytársaság feloszlik. A társaságnak Kőbányán 46.000 négyszögöl kiterjedésű telkei vannak, amelyet már jó áron el is adott. A telkek egy részét az új teherpályaudvar céljaira megvette a Máv. A Philaxia-szérum Részvénytársaság 9000 négyszögöllet vett. A Sertészhalál-Részvénytársaság a vételért felosztja s minden 400 koronás részvényre nyolczszázötven korona jut.

A Vasmegeyi cukorgyár r.-t. tőkeemelése. A Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank Rt. égisze alatt működő Vasmegeyi cukorgyár részvénytársaság november 10-én tartandó rendes közgyűlésén elfogja határozni a részvénytársaság alaptőkéjének 3.000.000 koronáról, további 1000 drb egyenként 1000 koronáról szóló teljesen befizetett részvény kibocsátása útján 4.000.000 koronára való felemelését. A cukorgyár egyike legrégebbi telepeinknek, 1894-ben alakult a társaság 1.500.000 korona alaptőkével, amelyet 1909-ben emeltek fel 3.000.000 koronára. Telepe Sárváron van; a gyár a legmodernebb felszerelésekkel van ellátva. A cukorgyár telte és berendezése az 1912. július hó 31-én lezárt mérlegben 6.657.707 koronával szerepel, ezzel szemben azonban a társaság értékesítkelési számlája 5.657.707 korona. Szóval az egész telep egy millió koronával szerepel a mérlegben. A társaság mérlege 380.172 korona tiszta nyereséget tüntet fel az elmúlt évi 304.246 koronával szemben. A fentemlített tőkeemelés teljesen biztosítva van, mert a társaság részvényei az összes ui részvényeket fix átveszik.

Pénzügyzetek gyűlése Temesvárott. A temesvári pénzügyzetek egybehívására vasárnap délelőtt tanácskozára gyűltek össze Temesvárhoz mint központhoz tartozó pénzügyzetek. Jelen voltak: az orsovai, pancsovai, nagybecskereki, nagy-kikindai, lippai, zombolyai, nagyszentmiklósi, fehértemplomi, dettai, karánsebesi és resiczai intézetek, amelyeknek képviselői, körülből 200-an, zsufozásig töltötték meg Temesvár szab. kir. város üléstermét. Az egybegyűltek fölkérésére Prokisch Ferencz bankfőnök vállalta az ülés elnökségét, majd dr. Berényi Pál, a Pénzügyzetek Országos Szövetségének az igazgatója, vállalta azt a szerepet, amelyet a Szövetség vállalt a pénzügyzetek közös érdekeinek képviselése körül. Azután hosszabb előadás keretében ismertette az új adótervényeket és azt a szolgáltatást, amelyet a Szövetség adóügyi osztálya fog betölteni a pénzügyzetek adószolgáltatása keretében.

Az értéktőzsdéről. Az értéktőzsde teljesen a háboru, valamint a bekövetkező események hatása alatt áll. Ma arra a hirre — Bécsből érkezett —, hogy Románia is elhatározta a mozgósítást, az egész vonalban lanyhaság állott be, nagyobb eladások voltak, amire — természetesen — az összes vezető-árfolyamok lényegesen alábbszálltak. A tőzsdét egyébként is a legnagyobb bizonytalanság uralja. A balkáni helyzet olyan pontra jutott, hogy lehetetlen ebből a jövő titkát kifürkészni, képtelenség úgy javulásra, mint áresésre spekulálni, mert nem tudhatjuk, hol ér véget a nagyhatalmak akciója és soha sem volt a felelet bizonytalanabb erre a kérdésre: Lokalizálva marad-e a háboru a Balkánon — mint most, Mindenesetre a legnagyobb óvatosság ajánlatos. Csak az vegyen részvényt — s az bátran vehet —, aki a részvényeket készpénzben ki tudja fizetni.

A husinség és a drágaság ellen. Gróf Serényi Béla földmivvelésügyi miniszter a székesfővárosban uralkodó husinség és drágaság enyhítése céljából erélyes lépésre szánta el magát, amennyiben egy, a vágott husbevitelt megszólván teljesen elzáró akadályt elhárított: a husvizsgálati szabályrendeletnek azt a rendelkezését ugyanis, hogy hus csak nagy darabokban és pedig legfeljebb nagy marhák ötödében lehet behozni, bizonyos tekintetben megszüntette. Ezentúl tehát a galicizai és felsőmagyarországi nagyméretű husfeleslegek mérsékelten áron a budapesti fogyasztó közönség rendelkezésére fognak állani. A miniszter rendelete, amely az összes városi és vármegyei törvényhatóságokhoz van intézve, így hangzik:

„A husvizsgálat tárgyában 54.300/908. szám alatt a kiadott itteni rendelet 114. szakasza értelmében a szarvasmarhák közfogyasztásra szánt friss husa egyik községből a másikba csakis bizonyos nagyobb darabokban, nevezetesen legfeljebb 31 részre vágva, kis állatok husa pedig legfeljebb két részre vágva volt szállítható. A husdrágaság némi enyhítése céljából indítatva érzem magamat, hogy ezen határozatunkkal szemben bizonyos

kivételes kedvezményeket engedélyeznek egy olyan vállalat részére, amely egyrésztől üzemének nagy arányainál és szervezettségénél fogva alkalmasnak mutatkozik arra, hogy a székesfővárosi husszükséglet kielégítésére és a husárok alakulására kedvező befolyást gyakorolhasson, másrésztől pedig elegendő biztosítékot nyújt abban a tekintetben, hogy azok a fontos köz- és állategészségügyi érdekek, amelyeknek védelmét a fent hivatkozott rendelet szakasz határozmányai célozzák, az engedélyezett kivételes kedvezmények ellenére sem fognak sérelmet szenvedni. Ennélfogva a Magyar Élelmiszer-szállító Rt.-nak további rendelkezésemig ezennel engedélyt adok arra, hogy hatósági állatorvos által élő és levágott állapotban megvizsgált állat köz-fogyasztásra alkalmasnak talált friss húsát a fent idézett rendeletszakaszban előírtól kisebb darabokban is az ország területéről budapesti hűtőtelepére, vagy a budapesti központi vásárcsarnokba továbbeladás céljából szállíthasson. Netaláni vizsgálások kizárása és a köz- és állategészségügyi érdekek megóvása végett elrendelem azonban, hogy a szállított húsoknak minden egyes darabját a vizsgáló hatósági állatorvos külön-külön lebélyegezni és a husszállítványokat kísérő igazolványokon az összeszűly feltüntetésén kívül azt is igazolni tartozik, hogy az igazolványban egyenkint felsorolt húsdarabok tényleg az általa megvizsgált és emberi élelemre alkalmasnak talált állat húsából származnak.

A gabonatözséről. A gabonatözsde mai szenzációja: a zab-ring kudarcza. A mai napon a zab 1.50 koronával lett olcsóbb 100 kilónként. Ennek a nagy árdevalvációnak az a magyarázata, hogy a hausse-konzorcium, amelynek effektív zabból ugyanis nagy mennyiségeket kell még átvenni, nézést vette, hogy néhány helybeli cég, amelyeknek nagyobb mennyiségű zabjuk érkezett föl Budapestre, ezt a határidős piacon ma el akarja adni és azután kötésekre leszállítani és hogy az illetőket ezen szándékukban megakadályozzák, vagyis, hogy ne tudják a zabot drága áron eladni, a hausse-konzorcium sürgősen realizált, vagyis maga kínálta a kötések a legnagyobb sietséggel és egyre alacsonyabb árfolyamokon. Ezzel elérte ugyan, hogy megszabadult az átvételi kötelezettségének nagy részétől, de ezzel együtt önmaga okozta azt, hogy a zab árfolyama egy óra leforgásán belül nem kevesebb, mint egy teljes koronával súlyodt. Pontban 11 órakor csöngéssel jelezték, hogy az ezidei októberi határidőkre nézve a nyit piacpon megszűnt a forgalom; nyomban ezután összeült az árjegyző-bizottság és a következő utolsó leszámoló-árfolyamokat állapította meg és pedig: buzára 11.— koronát, rozsra 9.90 koronát, tengerire 10.35 koronát, zabra pedig 11.55 koronát. Délután kifüggeszti a zsiró-hivatal a még függőben maradt összes októberi ügyletek

jegyzékét és kiosztja a felmondó-jegyeket, amelyből mindenki megtudja, hogy kinek tartozik szállítani, illetve kivel tartozik átvenni, szóval, hogy ki az ellenfele. Az áprilisi terminusok iránt ma csak kevés érdeklődés mutatkozott. Megnyitáskor kedvtelenül és a tegnapi zárlatnál némileg alacsonyabb jegyzésekkel indult meg a mai üzlet, a forgalom folyamán erős hajlandóság mutatkozott a realizálásokra és mivel ezzel együtt a kínálat egyre fokozódott, ennek folytán az irányzat lanyhult, az árfolyamok pedig meglehetősen csökkentek. Az áprilisi buza 11.89 koronán indult, előbb 11.84-ig gyengült, aztán 11.88-ig javult, majd ismét 11.80-ig csökkent és zárlatkor 11.83 koronán maradt. Az áprilisi rozs 10.50-ről 10.36-ig, az áprilisi zab 11.36 koronáról 11.23 koronáig, a májusi tengeri pedig 8.14 koronáról 8.— koronáig hanyatlott. A szombati zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza 8 fillérrel, az áprilisi rozs 10 fillérrel, az áprilisi zab 6 fillérrel, a májusi tengeri 10 fillérrel csökkent.

Az erdélyi pénzintézetek száma. Erdély 17 vármegyéjében — amint hivatalosan megállapították — összesen 770 pénzintézet van. Ezek közül részvénytársaság 244 és szövetkezet 526. Ezekből magyar pénzintézetek 34,229,599, a német pénzintézetek 10,115,115 és a román pénzintézetek 16,368,956 korona alaptőkével vannak képviselve.

Utímó az értéktözsde. Ma volt az utímó-halasztás az értéktözsde. Gyorsan intézték el az érdekeltek, mert a halasztandó angazmán kisebb volt a remélnél, a bankok is előzékenyebbek voltak a multkorinál. A report 6—8 és fél százalék volt, amely mellett november ultimójáig a következő díjtételek voltak: Osztrák hitel 1.72—2.98 korona, Államvasut 1.45—2.86 korona, Déli vasut 0.51—0.73 korona, Koronajáradék 0.9 és fél—0.16 korona. November mediójáig Agrárbank 0.40—0.89 korona, Magyar hitel 1.11—1.90 korona, Leszámitoló 0.45—0.96 korona, Magyar bank 0.51—1.05 korona, Jelzálogbank 0.54—0.95 korona, Hazai bank 0.30—0.59 korona, Rima 1.25—1.94 korona, Városi vasut 0.50—0.87 korona, Közuti vasut 1.15—1.79 korona.

A Schaumburg-Lippe-birtok erdőállománya. A Magyar Általános Hitelbank finanszírozta a hercegi Schaumburg-Lippe verőcezi és szlatinai uradalmanak eladását. A birtok erdőállománya 22,000 hold bukkerdő, amelynek ötmillió köbméter faállományát Gairard Fils barcsi cég vette meg tizenhatmillió koronáért. A cég már lefizette a vételár egyharmadát s a fennmaradó összeget tíz éven keresztül részletekben fizeti meg. Ennek a tranzakciónak finanszírozását a Hitelbank végzi. A tölgyerdő famennyiségének egy részére a Fatermelő-Részvénytársaság, Kronberger

és Fia budapesti és Drach bécsi cég is alkudott, minthogy azonban a Gairard-cég az egész mennyiségre reflektált, vele kötötték meg az alkut. A barcsi cég a tölgyfából hordódongákat készít és Franciaországba exportálja.

Az októberi terminus befejezése a gabonatözsde. Nem lesz érdektelen, ha közöljük, hogy a gabonatözsde október hónapban nyilvánult igazolomra mi adott okot és egyes gabonaneműekben mennyi felmondás történt. Az általunk naponként följegyzett felmondások összessége ekkép oszlik meg: buzában 1,497,000, rozsban 459,000, tengeriben 45,000 és zaban 994,000 métermázsát mondtak fel. Ez nem jelenti egyszersmind azt, mintha a mennyiségeket az eladók tényleg szállították volna, mert a beavatottak tudják, hogy egy és ugyanazt a mennyiséget többször is felmondják. A statisztikai adatok mindenesetre elég figyelemreméltóak, mert bár más esztendő októberjében is nagymennyiségű fölmondások fordulnak elő, de az ideizhez viszonyítva, évek óta ily óriási mennyiségű felmondások a gabonatözsde nem fordultak elő.

A Magyar Petroleumipar Részvénytársaság közgyűlése. A Magyar Petroleumipar Részvénytársaság tegnap tartotta rendes évi közgyűlését, melyen elhatározták, hogy az esedékes szelvény százöt koronával beváltassék.

Egy posztókereskedő-cég fizetési zavarai. Beer és Rosenberg budapesti posztónagykereskedő-cég, amely ötven év óta áll a iaczon, fizetési zavarokba jutott. A cég árukért 900,000 koronával tartozik, ezenfelül 300,000 korona készpénzzel. Az egyezségi tárgyalások megindultak.

Az ipartestületi tisztviselők tanfolyama. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara dr. Krejcsi Rezső kamarai titkár buzgó közreműködésével ipartestületi tisztviselői tanfolyamot szervezett, amelynek ma délelőtt fél 11 órakor volt az ünnepélyes megnyitása a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében. A megnyitáson, amelyen Thék Endre udvari tanácsos, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke elnökelt, a magyar királyi kereskedelemügyi kormány is képviselve volt Barthos Andor miniszteri tanácsossal, dr. Fenyvessy József miniszteri osztálytanácsossal és dr. Csécsy József miniszteri titkárral. Az elnök Thék Endre megnyitójában melegen üdvözölte a kereskedelmi kormány képviselőjét, Barthos Andor miniszteri tanácsost, aki viszont lelkes szavakban rámutatva a temesvári kereskedelmi és iparkamara kezdeményezésére, amely első ízben szervezett ilyen tanfolyamot, a kormány üdvözlését tolmácsolta. Azután nyomban megkezdődött a hat napra tervezett előadási sorozat. Elsőnek dr. Barthos Andor tartott tetszéssel fogadott előadást az ipar-ról általában a közigazgatás szempontjából. Dr. Fenyvessy József az ipartestületek magasabb

Osztrák-magyar bank.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR BANK közgyűlésének XXXV. rendes évi ülése

1913. évi február havában fog megtartatni.

A szavazatra jogosított részvényesek*), kik ezen közgyűlésnek tagjaként megjelenni kívánnak, felhivatnak, hogy legkésőbb szombat, 1912. évi november 30-ikáig az Osztrák-magyar banknak husz, saját nevükre szóló s 1912. évi nyilvánl, vagy valamely fiókintézetnél letegyék vagy lekötessék.

Azok a részvényesek, kiknek részvényei a banknál e célból már előbb letétbe helyeztetek, ezáltal külön bejelentés nélkül, a közgyűlés tagjaivá lettek.

Az ülésnek napirendje, helye és órája a Budapestben és Bécsben megjelenő hivatalos lapokban közzéteendő külön hirdetmény útján kellő időben fog a közgyűlés tagjaival közöltetni.

Bécs, 1912. évi október 23-án.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Popovics

kormányzó.

Wiesenburg

főtanácsos.

Pranger

vezérlik.

*) Az Osztrák-magyar bank alapszabályai 14-31k cikkének 1-25 bekezdése: Az Osztrák magyar bank közgyűléseiben csak osztrák és magyar állami alattvalók vehetnek részt.
Az alapszabályok 15-dik cikke: A közgyűlésből ki van zárva:
a) aki polgári jogai teljes évezetében nincs, különösen az is, akinek vagyona felett a csődeljárás megindított, ennek bevezetéséig;
b) aki fenytő ítélet folytán polgári, politikai, vagy büntetőbeli jogában korlátozva van — ezen korlátozás tartama alatt.
Az alapszabályok 18-dik cikke: A közgyűlés minden tagja csak személyesen jelenhet meg és magát meghatalmazott által nem képviselheteti és a tanácskozmányokban és határozathozatalnál, habár többféle minőségben venne is részt a tárgyalásokban, csak egy szavazattal bír.
Az alapszabályok 19-dik cikke: Ha a részvények jogi személyre, nére, vagy több résztvevőre szólnak, annak van joga a közgyűlésen megjelenni és a szavazati jogot gyakorolni, aki a részvénytulajdonosoktól, feltéve, hogy ezek vagy osztrák vagy magyar alattvalók, felhatalmazást mutat fel. A meghatalmazottaknak azonban a részvénybirtok kivételével egyéb személyes tulajdonságaiknál fogva (14. és 15. cikk) képeseknek kell lenniük arra, hogy a közgyűlésben részt vehessenek.

(Utánnomás nem díjazatik).

is alkudott, egész meny- g az alkut. ákat készít

a gabona- jük, hogy a ánuult izga- nemiekben naponként kékép oszlik 00. tengeri- zását mond- zt, mintha szállítások gy egy és elmondják. elég figye- októberjé- fordulnak ily óriási sdn nem

nyársaság Részvény- zgyűlését, s szelvény

zavarai. nagykeres- zozon, fize- 0.000 ko- na kész- adultak.

ama. A r. Krejcsi vével ipar- t, amely- népélyes Iparka- en Thék- kedelmi r királyi ve volt r. Feny- és dr. elnöklő szölte a s Andor nyakban kamara ervezett tolmá- t napra Barthos sz ipar- l. Dr. gasabb

feladatairól tartott szellemes apercukban bővel- kedő előadást. Délután dr. Halász Aladár, a munkás-betegség-nyelő pénztár ügyésze a kisipari munkás-betegség-nyelő és balesetbiztosításról tar- tott érdekes előadást, majd dr. Csécsy József min- iszteri titkár a képzéshez kötött iparokról szól- ván, retrospektív modorban ismertette a képzés- téshez kötött és a szabad-iparnak Magyarországon való fejlődését. Utána Cunst József kezdette meg szabad előadását az ipartestületi ügykezelésről, amelyet holnap délelőtt 9 órakor folytatni fog.

Egy bukkott cég szanalása. Straetz Herman erdélyi gyáros nemrég 3 és fél millió passzívával fizetéképtelenné vált. A cég hitelezői vasárnap Budapesten értekezletet tartottak. A hitelezők egyértelműen megállapodtak abban, hogy a cső- döt mindenképpen el kell kerülni, mert a csőd a legtöbb érdekelte nézve követelésének teljes el- vesztését jelentené. Végül is az az általános véle- mény domborodott ki, hogy a mai viszonyok kö- zött a legmegfelelőbb az, ha a hitelezők részvény- társaságot alakítanak a cég gyárvalalataiból. A részvénytársaság megalakítása azonban főképp a kincstárnak, mint legnagyobb hitelezőnek, a magatartásától függ. Erre való tekintettel az ér- tekezlet bizottságát küldött ki a pénzügyminisz- tériummal való tárgyalás, továbbá a részvénytár- saság alapítási munkálatainak intézésére.

A Weitzer-gyár osztaléka. Az aradi Weitzer- féle vagongyár-részvénytársaság a lefolyt üzletév nyereségéből 10 százalék osztalékot fizet.

Fizetéképtelenségek. A bécsi hitelezői véd- egylet a következő fizetéképtelenségeket jelenti: Klein József Nagykároly, Seidler Testvérek Maros- várhely, Braun József Miskolcz, Ruszt János Kiskomárom, Vegelmann József Miskolcz.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for dates (okt. 29. okt. 28.) and locations (méter). Lists various locations and their corresponding measurements.

Magyar királyi államvasutak Igazgatóság. 902085/AIa. 1912. sz.

HIRDETMÉNY.

A magyar királyi államvasutak Mindszentek ünnepé alkalmából a rákosi köztemetőt látogató közönség részére Budapest-Józsefváros és Rákos állomások között folyó évi november hó 1-én kü- lön személyvonatokat fog forgalomba helyezni.

E külön személyvonatok Budapest-Józsefváros (kifelé) délelőtt 10 óra 55 perczkor, délután 1 óra 10 perczkor, 2 óra 50 perczkor, 4 óra 10 perczkor, 5 óra 25 perczkor; Rákosról (visszafelé) pedig dél- előtt 11 óra 35 perczkor, délután 1 óra 40 percz- kor, 3 óra 25 perczkor, 4 óra 50 perczkor és este 6 óra 20 perczkor indulnak.

A közönségnek saját érdeke, hogy a Budapest- keleti pályaudvaron beállható tulsufaltság kike- érülse miatt csakis a fent elősorolt és Budapest- Józsefváros állomásról induló vonatokat haszná- lja.

Viteldijak azonosak a Budapest-kelet pályau- dvarról induló vonatok menetdjával. Budapest, 1912. október hó 12.

Magyar királyi államvasutak Budapest-központi üzletvezetősége.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, október 28.

A készáruipiaczon ma lanyha volt az irány- zat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok tar- tózkodók voltak, keveset vásároltak és rossz ára- kat ígértek. Mivel másrészt az árubirtokosok sem erőltették a dolgot, nehézkösen indult a forgalom, később azonban meglehetősen élénkült. Elkelt mintegy 33.000 métermázsza buza a szombati ára- nál 5 fillérrel olcsóbban. A legdrágább eladási ár 11.50 korona volt 79.5 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 10.95 korona 75 kilós bánági buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs 15 fillérrel, a zab 20 fillérrel olcsóbb, a tengeri és az árpa változatlan. Forgalomba került: 1700 q rozs 9.40-9.50 koronás áron, 1200 q zab 10.725-11.85 koronás áron, 500 q árpa 9.45 koronás áron és 900 q tengeri 10.50-10.60 koronás áron. A határidőpiaczi eseményeivel köz- gazdasági rovatunkban számolunk be.

Kötöttet:

- Buza. Tiszavidéki: 100 q 79 k 22.35 K, 200 q 76 k 22.35 K. Felsőtiszavidéki: 650 q 79 k 23.05 K. Pestvidéki: 200 q 80 k 22.85 K. Bánági: 4300 q 78.5 k 22.60 K, 7000 q 79 k 22.35 K, 3000 q 77 k 22.10 K, 1500 q 76.8 k 22.50 K, 1500 q 76.8 k 22.50 K, 5100 q 75 k 21.90 K. Felsőmagyarországi: 1000q 80 k 22.95 K, 2100 q 78.3 k 22.50 K. Bácskai: 1600 q 75.8 k 21.90 K. Tolnai: 4000 q 75.6 k 21.80 K. Rozs: 500 q 18.90 K, 100 q 18.- K, 400 q 18.80 K, 200 q 19.- K, 150 q 19.- K, 200 q 19.- K, 100 q 18.90 K. Zab: 100 q 23.70 K, 2000 q 21.55 K, 100 q 23.- K, 2000 q 21.55 K. Takarmányárpa: 500 q 18.90 K. Tengeri: 200 q 21.- K, 200 q 21.- K, 100 q 21.10 K, 200 q 21.- K, 100 q 21.- K, 100 q 21.- K, 100 q 21.20 K.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a követ- kező volt:

Table with columns for Buza, Tiszavidéki, Fejérmegyei, Pestvidéki, Bánági, Bácskai, Rozs, Árpa, Zab, Tengeri. Lists prices for various goods.

A határidőpiaczon kötöttet:

Délelőtt:

- Előfordult kötések (50 kg.-kint) 1912-re. Buza 1913 áprilisra 11.89-90-84-88-80-84-88... Rozs áprilisra 10.50-51-36-42-40... Rozs októberre 9.93-79-92-90-95... Zab áprilisra 11.34-36-23-28... Zab októberre 12.10-11.00-55-717... Tengeri 1913 májusra 8.10-09-14-04-10-02...

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with columns for Buza, Rozs, Zab, Tengeri. Lists closing prices for various goods.

Budapesti gabonaforgalom:

1912. október 25 től 1912. október 27-ig.

Erkezett Elszállított

Table with columns for Buzs, Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa. Lists quantities and measurements.

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde mai eseményeivel közgazd- sági rovatunkban számolunk be. Az üzlet folya- mán a következő kötések történtek:

Az előtőzsdén: Osztrák hitel 608.50-602.50, Ma- gyar hitel 793-786.25, Leszámitolóbank 503-507, Jel- zálogbank 416-417.00, Rimamurányi 724.50-731, Ál- lamvasut 672-674, Városi villamosvasut 372, Kézuti vasut 650.50-647.50, Magyar bank 534-531, Agrár- bank 485, Kereskedelmi bank 3712-3715, Salgószén 715, Hazai sorsjegy 106.25-106.75.

A déli tőzsdén: Osztrák hitel 602.25-602.75, Ma- gyar hitel 784.50-787, Magyar koronajáradék 85, Le- számitolóbank 503, Jelzálogbank 416.25-415.75, Rima- murányi 721-724, Államvasut 672, Városi villamos 630.50, Kézuti vasut 643-648, Magyar bank 529.50- 533.50, Agrárbank 485-486, Kereskedelmi Iparbank 200, Mercur 261, I. Magyar biztosító 15.000, Általáno közén 933-935, Temesvári szesz 440-441, Szanatórium sorsjegy 9.85-10.10, Konvertált sorsjegy 161, Hazai sorsjegy 105.106.50.

Az utőtőzsdén: Osztrák hitel 602.50, Magyar hitel 784, Leszámitolóbank 503, Jelzálogbank 416, Rimamu- rányi 722, Államvasut 671, Városi villamos 362.50, Kéz- uti vasut 643, Magyar bank 529.50.

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, október 28. (Saját tudósítónktól.) Nagy- aranyu realizációk fordultak elő zabban, mire az áruk 15-20 fillérrel gyengültek és ez a körülmény bányasztól hatott az irányzatra. Rozs 5 fillért vesztett, tengeri ugyanennyivel drágult.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 11.80-12.45, bán- áti és bácskai 11.45-11.85, mosoni és győri 11-11.45, felsőmagyarországi és csepeli 11-11.50, déliavasuti 10.90 -11.40, alsóausztriai 10.40-11.05.

Rozs: Felsőmagyarországi 9.60-10.20, csepeli 9.85 -10.15, pestmegyei 10.20-10.40, déliavasuti 9.95-10.15, ausztriai 9.90-10.20, különféle magyarországi 9.85- 10.15 K.

Árpa: Morvaországi 9.50-11, marchfeldi 9.25- 10, bécsvideki 9.30-10.15, felsőmagyarországi 8.75- 10.20, csepeli 8.75-9.50, mosoni és győri 8.70-9.75, déliavasuti 9-10.50, északmagyarországi 9.25-10.20, ma- láta 9.25-9.60, takarmány 8.30-8.80.

Magyar tengeri 10.50-10.80, Laplata 10.30-10.60, Cincantin 12-12.35. Magyar zab: új valogatott 11.55-11.80, elsőrendű 11.25-11.60, közepes 10.85-11.30, selejtes 10.60-10.85, ausztriai 10.20-10.70.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 28. A francia miniszterelnök beszéde lehangolta az előtőzsde irányzatát, majd a londoni jelentés hatott gyengítőleg és ezt már nem volt képes egyensúlyozni az a körülmény, hogy az orosz- és osztrák-magyar külügyminiszte- riumok együttes nyilatkozatot készítenek elő. Államvasuti-, Alpesi- és Skoda-értékek 10 koronával gyengültek. A déli tőzsdén a hangulat kedv- telen, a forgalom jelentéktelen, mert a spekulá- ció szigorú tartózkodást tanúsított. Az utő- tőzsdén a realizációk a ki nem elégitő politikai helyzetre lenyomták az árfolyamokat, később azonban budapesti vásárlásokra a Berlinből je- lentett jobb árakra kissé javult az irányzat, de nem igen emelkedte az árfolyamok.

10 óra 30 perczkor kötöttet: Osztrák hitel 605.50, Magyar hitel 790, Laenderbank 481, Államvasut 669.50, Déliavasut 105.50, Alpesi 947, Rimamurányi 721, Skoda 730, Török sorsjegy 216, 3 százalékos déliavasuti elsőbb- ség 242.50.

1 óra 30 perczkor kötöttet: Osztrák hitel 600.50, Magyar hitel 783, Anglóbank 317.75, Laenderbank 481, Bankverein 502, Uniobank 570, Államvasut 668.50, Déli- vasut 105, Alpesi 954.50, Prágai vasmű 3318, Rimmu- rányi 722, Dohányrészvény 283, Májusi járadék 85.30, Magyar koronajáradék 85, Török sorsjegy 214.50, Márka 117.95, Skoda 730.

Utőtőzsde: Osztrák hitel 600.50, Magyar hitel 784, Anglo 314.50, Bankverein 502, Union 572, Laenderbank 480, Államvasut 669, Déliavasut 103, Skoda 743, Dohány-

Reggelizés előtt fél pohár Schmidthauer-féle Használata valódi áldás gyomorbeteg- ségeknek és székeszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz. Advertisement for Igmándi keserűvíz with text and logo.

Az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt tel- jesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér Nagy üveg 60 fillér

részvény 284.75. Rimamurányi 721. Alpesi 945. Májusi járadék 83.20. Magyar koronajáradék 84.70. Török sorsjegy 213.50. Márka 117.90—93 nyugodt.

Bécs, október 28. (Magyar értékek számlata), 4 százalékos arany-járadék 104.50 Tiszal és szegedi kölesön sorsjegy — Magyar hitelbank részvény 781.50 Magyar lezártító és váltó részvény — Rima murányi 721.50. Magyar cukoripar — Adria hajó zási részvénytársaság — Magyar koronajáradék 84.70, 4 százalékos magyar földterem. kötvény — Nagy. nyerem-köles. sorsjegy 415.—, Kassa-Oderbergi Vasutársz. — Magyar jelzálogbank 413.— Magy. kereskedelmi bank —

Bécs, október 28. (Osztrák értékek számlata), 4.2 százalékos papír-járadék 85.20, 4 százalékos osztrák arany járadék 108.60 1860-as sorsjegy — Osztrák hitel sorsjegy — Angol osztrák bankrészvény 314.— Bécsi Bankverein 501.5 Osztrák-magyar bank 2045. Déli vasut 103.— Dunagőzhajózási r.-t. 1148. Dohány részv. 284.— Cs. k. arany (verb) 1146. Német banky. 117.86. Osztr. Lloyd 513.— 4.2 száz. ezüst jár. 83.50—88.45 Osztr. koronajáradék 85.20, 1864-es sorsj. — Osztrák hitelintézeti részvény 600.75 Union-Bank 571.50 Osztrák Länderbank 480.75 Osztrák-magyar államvasut 669.50 Elbevölgyi vasut —, Alpesi részvény 945.50 20 frankos 19.20. Londoni váltóár 24,18 Lipótkohó 830.— Török sorsjegy 213.05

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 28. (Értéktőzsde.) A Balkán-zövetség győzelmeinek lehetséges politikai következményei és a francia miniszterelnök beszéde nagyfokú kedvetlenséget és idegességet idézett elő, ami a tőzsde egész lefolyását jellemezte. Élénk eladási kínálat mellett az árfolyamok a hiányszó vételkedv miatt helyenként több százalékkal estek, így orosz bankértékek 6, bányáértékek jórészt 4 és a Deutsche Bank részvényei 3 százalékkal estek. Gözhajós és vasutértékek is szenvedtek és előbbieknél csak Hanza-részvények 11 százalékot veszítettek és csak később hozták helyre a veszteség egy részét. Járadékok többnyire gyöngébbek voltak. A később aránylag nyugodtabb hangulat állott is be, az irány mégis zártlag és az utótőzsdén is nyomott volt. A készáruipiac ipari értékei tulajdonrészt engedő irányt követett. Napi pénz körülbelül 2½ százalék, ultimópénz 5, pénz ultimótól ultimóig 4½—4¾ százalék mellett volt kapható, magánkamatláb 4½ százalék.

Berlin, október 28. (Saját tudósítónkól.) Ultimópénz árfolyama ma 4¾ százalék, a See-

handlung pedig 4¾ százalékot számított. Napi-pénz 2½ százalékon volt kapható, míg a kamatláb ismét 4½ százalék. London 5 százalék magánkamatlábat jelent, vagyis a magánkamatláb teljesen elérte a bankrátát.

Berlin, október 28. Zárlat. (Saját tudósítónkól. Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék —, 4. százalékos osztrák aranyjáradék 92.20 osztr. hitelrészvény 188.50 Déli vasut 18.50 orosz bankjegyek 215.90, 4 százalékos új orosz kölesön —, Discontó Commandit 181.—, Dinamitruszt 176.20, Harpeni 187.70 Unifikált török járadék 92.50, 4.2 százalékos ezüst jár. 95.10, 4 százalékos magyar aranyjáradék 87.40, Magyar koronajáradék 84.60 Osztrák-magyar államvasut 153.— Bécsi váltóár 847.50 Olasz járadék —, Alt. villamos sági Edison 254.— Gelsenkircheni 188.50, Laurakohó 169.—

Frankfurt, október 28. Zárlat. 4.20/0 papírjáradék —, 4. száz.-os osztr. ar.-jár. 92.10 Magy. ar.-jár. 87.70 Osztr. hitelint. részv. 189.12 Osztrák-magyar Államvasut 143.— Északnyugati vasut —, Bustien radi vasut —, Londoni váltóár 208.50, Bécsi Bankverein 128.— Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölesön 72.50, 4.2 százalékos ezüstjáradék 88.20. Osztrák koronajáradék 84.65, Magyar korona járadék 84.50 Osztrák-magyar bank —, Déli vasut részvény 18.75 Elbevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 847.66, Párisi váltóár 813.25, Union bankrészv. —

Hamburg, október 28. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst-járadék 87.75 1860. sorsjegy —, Déli vasut 18.20 4 százalékos aranyjáradék 91.75, Osztrák hitelrészvény 189.25. Osztrák-magyar államvasut 143.— Olasz járadék —, 4 százalékos Magyar aranyjáradék —

London, október 28. Angol consol 73¼.

Páris, október 28. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 39.60 Osztr. aranyjáradék 92.75. Magyar arany járadék 89.80, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 484.75 3¾ százalékos Olasz járadék 96.75 Déli vasuti elsőbbségi kötv. 252.—, 5 százalékos marokkói járadék 522.— 4 százalékos 1890. román köles —, 4 százalékos amort. román jár. —, 5 százalékos orosz járadék 104.60, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 98.40, 4 százalékos spanyol jár. 91.10 4 százalékos unifikált török jár. 79.85 Török sorsjegy 186.— Török dohányrészvény 301.— Osztrák földhitelintézet 1420. Osztrák Länderbank —, Magyarjelzálog bank 450.—, Banque de Paris 16.32. Banque Ottomane 62.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut —, Meridionalvasut 582.— Hartman gépgyár 670.— Rio Tinto 18.37, Sucrerie d'Egypte 74.—, Tula 1086, Urkányi köszén 359.— Chartered 3.—, De Beers 485.— East Rand 68.25, Jagersfontein 155.— Trans. Land Compan 36.— Váltó Amsterdamra (rövid) 208.62, Váltó német piacokra (rövid) 122.93, Váltó Bécsre (rövid) 104.25 Váltó Belgiumra (rövid) 3/8 Olasz arany váltó (rövid) 3/8 Váltó Svájcra (rövid) 3/8 Csekk Londonra 252.55 Magánkamatláb 3½.

ÁLARCZ ALATT

— FRANCZIA REGÉNY. —

50
— Hogy akarom-e, kedves Fabienne — viszonzá Hektor — én soha se felejtettem el, hogy ön felejtetetlen jó atyám leánya és ön boldoggá tesz e nyilatkozatával, Fabienne. Ön nem volt bűnös. Ön soha se veszíté el fivérért; de én ismét feltaláltam nővéremet. Szüksége van reám? Szóljon.

— Csak azért jöttem e bálra, mert tudtam, hogy önt itt találom.

— Ki mondotta ezt önnek?

— Egy levélke.

Mindez sokkal kevesebb idő alatt lett mondva, mint leírására kellett. Ügyeltek reájok és ezt ők tudták. Hektor mindamellet még többet akart tudni, mert úgy látszott, mintha Fabiennének sok mondandója lenne hozzá. De midőn egy másik szalonba mentek, magok előtt szemközt látták Lockeren asszonyt, ki oly férfiuinak nyújtá karját, kinek nyakán a porosz vörös sasrend zsinórja lógott. A fiatal leány megszorítá fivére karját és halkán fülébe sugá:

— Ime, közös ellenünk!

A gróf, ki már messziről megismerte mostoha anyját, tekintetét a férfiuara veté, ki a grófnét karöltve vezette. E szemeket már látta; egy szikra villant fel agyában, de még sem volt tisztában; úgy látszott, mintha ez ember arc kifejezése nagyon megváltozott volna. Egyszeren feljók tartott. Hektor igyekezett kifürkészni ezen arcvonásokat, midőn a grófné közelítve így szólt Fabiennehez:

— Kerestelek kicsikém! Goery ur — tévé hozzá, lovagjára mutatva — elsodálkozva, hogy nem lát többé mellettem, felkért, hogy keressünk fel. Tánccra akar felkérni.

A Goery névre Hektor elsápadt; megismerte a férfiuat, anyja rossz szellemét, e férfiuat, ki kétségbeesést hozott családjába, a

gyujtogatót, a gyermekrablót, a hamisítót. Fabienne, kinek szíve úgy dobogott, hogy majd megrepedt, erősen fivére karjára támaszkodott. Egyedül tekintetének szikrája tudatta a porosszal, hogy őrizkedjék tőle. De Goery kísértetiesen halvány volt.

Fabienne anyjának felelve, kijelentette, hogy a következő táncot odaigérte másnak.

— Kinek — kérdé méltóságteljesen a grófné.

— Fivéremnek — viszonzá büszkén a leány.

— És — tévé hozzá majdnem közvetlenül ez után Hektor — a kisasszony nem táncolhat ezen ural.

Egy kissé magához térve, a kalandor meg akará kísértetni az arcátlanúságot s a grófné felé fordulva és ujjával Hectorra mutatva kihívóan kérdé:

— Hogy hívják ez urat?

Hektor éző nélkül elhaladt mellette, magával vonta Fabiennét, ki e szavakat sugá a porosz fülébe:

— E férfiu az, kit ön meg akart ölni és ki holnap nem fogja önt elhibázni.

Lockeren asszony, ki egy kissé elveszté hidegvérét, nem gondolt már arra, hogy vissza hívja leányát. Magával vonta de Goeryt.

E kis dráma feltűnés nélkül folyt le és az ünnepély nem lesz zavarva általa. Egyetlen egy alacsony, szürke szakállas férfiu következett a gróftól, ez ember mindennél jelen volt; mondjuk ki, hogy e férfiu a legesekélyebb részleteket is ellette, de nem pusztá kíváncsiságból és e mellett jól elrejtőzött. Ha válaKi figyelemmel kíséri, azt hihette volna, hogy érdeklődik e dolog iránt vagy talán előre látta. Néhány lépésnyire e helytől, hol e jelenet végbe ment, közelített a grófhoz és háta mögött elhaladva, így szólt hozzá:

— Ön nem fog ezen emberrel megverekedni: ez egy nyomorult!

Hektor hevesen hátra fordítá fejét. A

szürke szakállas ember már eltűnt. Hector nagyon felizgatva, helyére vezette nővérét és meghagyta, hogy maradjon itt az ünnepély végéig, ha lehet. Legalább e pillanatban nem vonhatta ki anyja hatalma alól és e pillanat rosszul lett volna választva oly tette, mely kétségkívül zajt üt. Mindamellet fentartá magának a jogot, hogy örködjék e gyermek fölött, kiről most már tudta, hogy ez órában szintén áldozata azon cselszövénynek, mely körülötte szövődött.

— Fabienne — szólt hozzá, midőn elváltak — bizzék bennem és ne féljen ezen embertől, sújtsa megvetésével. Ismét eljövök önért. — Ne késsék soká.

Lockeren asszony még nem tért vissza helyére. Hector a tömeg közé vegyült.

Mig ezen eset ugyszólván észrevétlenül történt, egy magas alakú férfiu néhány lépésnyi távolban állt Chatenay asszonytól és szemeit folytonosan a mellette ülő fiatal leányra szegzé. Ő maga is két még eléggé fiatal hölgy kíséretében volt és szemeit csak azért vette olykor le Libussáról, hogy figyelemmel kísérje társnőit. Az imént elbeszélte esetet, mely sokkal komolyabb volt, nem vették észre, de már többieknek feltűnt az imént említett makacs szemlélet. E férfiu Uxelles gróf volt. Eljött a bálra, mert azt mondták neki: „Ön látni fogja ott a fiatal leányt, ki iránt érdeklődik, beszélhet vele és összehasonlítja, tanulmányozhatja.” Ime, ezért keresett a gyermek arcán bizonyos vonásokat, melyek neje vagy az ő vonásaira emlékeztetnék. Még nem beszélt Chatenay urnó védencével. Izgatottan várakozott, el akarván lesni egy mozdulatot, egy tekintetet, mely valami jellemet vezet vagy felvilágosítást nyújthat. Uxelles grófné és sógornője mi sem tudtak a történetéről. Semmiről sem lettek értesítve. A gróf magának akarta tartani az aggodalmakat és a netán meghiusult reményeket.

(Folyt. köv.)

„Jó étvágya lesz
Ha DIANA-SÓT vesz.”

Üzleti tudósítások.

Buzakorpa.

Finom korpa azonnali szállításra	12.20—12.40
1912. szept.	12.20—12.40
október—december	12.20—12.40
Durva korpa azonnali szállításra	12.50—12.70
1912. szept.	12.50—12.70
október—december	12.50—12.70

Zsiradékok.

Disznózsír budapesti	192.—193.—
vidéki	—
Szalonna.	—
Városi 3 drbos	167.—168.—
4	165.—166.—

Budapesti sertés vásár.

Október 28. Hizott sertésárak. I. Magyar elsőrendű; fiatal, nehéz (páronként 320 kgron felül) 158—161 fillér, közép (páronként 251—320 kgr.) 168—170 fillér, II. Magyar szedett: Közép (páronként 240—280 kgr.) 168—170 fillér kilogrammonként elősúly szerint. Sertéslétszám: Okt. 25-én volt készlet 29.273 drb, 26—27-én felhajtattott 212 drb, elszállítottott 670 drb, 28-ára maradt készlet 28.815 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: nyugodt.

Budapesti juhvásár

Október 28. Felhajtattott 2164 drb juh. Árjegyzések: Elsőrendű ürü 60—64, kivételesen 66, középmínőségű ürü 50—56, anyajuhok 48—50, razzkajuhok 42—48, kivreisi juhok 36—40, kosok 40—48 kilogrammonként. Az irányat igen lanyha volt, az árak ismét 2—4 fillérrel kilogrammonként csökkentek.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

Magyar Ujságkiadó Vállalat.

Igazgató: ERDOS ARMAND.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A kereskedelmiügyi miniszter a m. kir. zálogházak személyzeti létszámában Szelenyi Gusztáv főtisztet a VIII. fizetési osztályba sorozott főtiszté, Harlikovits Benő és Silye Béla tisztet a IX. fizetési osztályba sorozott főtiszté, Szemes Jenő és Kozma Sándor segédtisztet a tiszté, végül Gállits Viktor, Kertész Győző, Bernáth Aladár, Bekó Gyula, Regegel Ferencz, Kovács Lajos, Andorfy Imre, Szigeti Ferencz és Löffelmann Jenő segélydíjas gyakornokokat segédtiszté;

a vallás- és közoktatásügyi miniszter Stoiber Ottó csikszerepai r. k. főgimnáziumi rendes tanárt ugyan-ezen főgimnáziumhoz, a fennálló szerződésből kifolyólag rendes tanárrá, Thain János érsekújvári közs. kath. főgimnáziumi okleveles helyettes rajztanárt a nevezett főgimnáziumhoz, a fennálló szerződésből kifolyólag rendes tanárrá;

a földmívelésügyi miniszter dr. Tallatschek Ferencz budapesti lakost mezőhegyesi ménesintézeti orvosá;

a győri ítélőtábla elnöke Avass Dezső körmenyi lakos. jogszigorlót a győri ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká;

a kassai ítélőtábla elnöke dr. Fehér Gyula állam-tudor, feleli lakost a kassai ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká;

a szegedi ítélőtábla elnöke Ernstz Béla ügyvéd-jelölt, bajai lakost, a vezetése alatt álló ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gáspár Armin brádi segédtanfelügyelőt Torda-Aranys vármegye tanfelügyelőségéhez, dr. Maresa Dénes Árva vármegyei tanfelügyelőségi tölteket Vas vármegye tanfelügyelőségéhez eddigi minőségükben; a nagyváradai főügyész Szilágyi Géza nagyváradai törvényszéki fogházról hivatalból a székelyhídi járás-bírói fogházhoz helyezte át.

Pályázatok. A mezőkövesdi kath. főgimnáziumnál iskolaszolgái állásra december 15-ig, az erzsébetfalvai járásbírósnál és a pécsi törvényszéknél iróki állásra 4 hét alatt, a gálszécsi járásbírósnál vezető bírói, a breznóbányai, erzsébetfalvai és hajdunánási járásbíróknál jegyzői állásra két hét alatt leset beadni a pályázatokat.

Állatforgalmi korlátozás megszegése. Fölmerült esetből kifolyólag elvi határozatban mondták ki a földmívelésügyi miniszter, hogy aki forgalmi korlátozás alatt álló területre állatokat különböző egyéneknek elad marhalevel nélkül, az az 1888. évi VII. t.-cz. 8. és 30. szakcikkébe ütköző kihágást annyi ízben követi el, ahány különböző eladási ügyletet köt.

Hajózás. A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a Szeged-Titel-Zimony közti személyhajózási járatot a folyó évre a következő napokon szünteti be és pedig: Utolsó menet Zimonyból—Szegedre október 31-én. Utolsó menet Szegedről—Zimonyba november 3-án. Utolsó menet Zimonyból—Titelbe október 31-én. Utolsó menet Titelből—Zimonyba november 1-én.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban igen hűvös, változóan felhős és az Erdély délekeleti felében előfordult kevés csapadék-tól eltérve, száraz idő uralkodott; éjjel a hőmérő, a Dunántul kivéve, mindenütt a fagypont alá szállott. A hőmérséklet maximuma 16 C. fok volt Cirkvenicán, minimuma pedig -8 C. fok Tatrafüreden.

Prognózis a következő 24 órára:

Tulnyomóan száraz idő várható, egyelőre lényegtelen hőváltozással.

Allomás	Légnyomás mm. 709 +	Hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmér- séklet		
					max.	min.	max.	min.	
A.-Szlátna	74.2	8.8	NE	2	3	5	5	4	4
Ungvár	73.0	1.4	N	1	0	2	2	7	7
Késmárk	69.3	1.6		0	0	6	6	7	7
Losonc	68.8	1.6	S	1	0	6	6	7	7
Ógyalla	69.4	2.6		0	0	8	8	1	1
Budapest	70.5	2.0	SW	1	4	5	6	1	1
Héreny	67.4	3.4		0	0	11	3		
Keszthely	68.8	2.8	SE	1	4	11	3		
Pécs	70.4	2.6		0	0	10	0		
Zágráb	67.1	4.0	ESE	0	0	12	5		
Fiume									
Szeged	71.4	1.2		0	0	3	5		
Temesvár	71.0	0.4	N	8	0	6	3		
Nagyvárad	71.7	2.2		0	0	6	3		
Kolozsvár	73.0	3.4	N	1	4	6	3		
Nagyszécheny	72.5	3.8	S	1	0	13	0		
Szatmár		0.6		1	4	6	0		
Eger		1.0	N	1	4	5	8		
Arvavárnya		0.0		0	0	1	4		
Selmeczbánya		1.0	SW	0	0	3	7		
Komárom		3.2		0	0	6	4		
Magyar-Óvár		2.5	NW	1	0	8	5		
Sopron		8.2		1	4	8	5		
Eszék		6.2	N	1	4	16	6		
Cirkvenca		0.8		0	0	12	0		
Debrecen		1.1	W	1	0	5	0		
Kecskemét		0.8		0	0	5	0		
Országháza		4.0	N	0	0	4	3		
Arad									
Zombolya		1.5	N	1	2	7	3		
Versecz		0.4		1	3	8	4		
Orsova		2.2	N	1	1	9	1		

„EGYETÉRTÉS“

politikai napilap.

Kiadóváltall Igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1912. október 29-én.

M. KIR. OPERAHÁZ

Jancsi és Juliska.

Mese 3 képből. Zenéjét szerzette Humperdinck. Szövegét írta: Vette Adelaída. Ford. Abrányi Emil.

Személyek:

Andri, seprűkötő Váradi
Panna, a felesége N. valent
Jancsi Hávas Gy.
Juliska Payer M.
Vasoru bába Berta M.

Kezdete 5 órakor.

VARSZÍNHÁZ.

Csizmadia mint kísértet.

Számú 8 felvonásban, líra; Szigeti József

Személyek:

Alpár, földesúr Horváth
Kálári orvos Bonis
Sas István Gyenes
Orszo felesége K. Hegyesi
Miska, leányuk D. Ligeti
Miska, inas Rozsáhegyi
Balló Molnár
Kallós Barlos
Oregbíró Abonyi
Kisbíró Szűke
Mózses Hajdu
Molnárlegény Ditrói
Paraszlegény Lubinszky
Paraszleány Kelemen

Kezdete 7 órakor.

KÖVESSY SZINPAD.

Görbe-görbe.

Paródia 5 képből.

Kezdete 8 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A bölc Nathán.

Szomorújáték 5 felvonásban. Írta Lessing F. Fordította: Zichy Antal.

Személyek:

Nathán Gál
Saladin Pethes
Reona B. Török I.
Litaich Paulay E.
Dája S. Faj Sz.
Templomi vitéz Beregi
Ali Hafi Ivánfi
Patriárka Sugár
Szerzetes Hajdu

Kezdete 1/2 8 órakor.

NÉPOPERA.

Kurz Selma vendégfelléptével

Mignon.

Víg opera 3 felvonásban, 4 képből. Goethe regénye után líra; Michel Carré és Jules Barbier. Zenéjét szerz.: Ambroise Thomas

Személyek:

Kurz Selma
Philine Javor M.
Meister Vilmos Kertész
Lothario Róna
Laertes Pajoz
Jarno Bihar
Frigyos Marosffy
A sugó Mátral
Antonio Hevessi
Pinczérileány G. Fenyvessy
Lakáj Bodor

Kezdete 1/2 8 órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM
WALDMANN TIBOR igazgató. VII. Nagymező-utca 17.
Jegypénztár: D-1 és 3-6. árak. Az előadás kezdete 8 óráig.

ELLEN TELS

TÁNC-IDYLLEK.

ERNESTO BELLINI

A TELEPATHIKUS FENOMÉN.

TOQUÉ A CSUDAPUDLI

Bemutatja Mr. LOYAL

További 20 attrakció.

FERENCZY KABARÉJA
Gyár-utca 21. Telefon 73-27.

Megnyílik október 30-án, szerdán este 1/4 10 órakor.

Pályók 6, 5, 4, 3 és 2 koronás ülőhelyek. Jegyek előre válthatók az összes városi színházjegy elárúsító helyeken és a kabaré pénztáránál délelőtt 10-11-ig és délután 4-7 óráig.

ROYAL-ORFEUM

Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22

A felülmúlhatatlan októberi műsor bucsuja.

Még csak néhány napig:

NICK WINTER

a világhírű mozi színész és társulatának bucsufellépései a

„Nick Winter apacskezén” című szenzációs

kinema-szkeocsben.

Ramsenit

Acher Leo nagyszerű operettje. — Alice Carver & Co., H. Blank, The 3 Renards, Balzar, The 3 Renards, Hildegard, Les 3 Soeurs Draffir. Az előkelő idegen párisi darab. K. Solti Hermin, Szász Ilona és Virágh Jenő új kislekkel, valamint az összes pompás attrakciók. Jegyek elővétel díj nélkül válthatók a Royal Orfeum jegypénztáránál és a városi jegyárúsító helyeken. Előadás után Royal-Cabaret Csütörtökön, október 31-én délután 3/4 órakor utolsó mérsékelt helyáru családi előadás e hónapban. NICK WINTER és az összes attrakciók fellépte.

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket és azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON és FIA

Budapest, IV., Párisi-utca 5. sz.

a főpostával szemben.

MINDSZENTI KOSZORU

KIÁLLÍTÁSUNK MEGNYILT!

Művészileg dolgozott és meglepően szép koszorunk az idén is versenyen kívül állanak és kiállításunk ritka látványosságot nyújt. Wersékeket árunk pedig épen szenzációt fognak kelteni. — Minél

számosabb látogatást kér a

Philanthia Virágcsarnok

IV., Váci-utca 9. Telefon 450.

!! VASÁRNAP egész napon át nyitva!!

Iskola hegedűk hangfokozó gerendával

Jávortábi K 10

Habos Jávortábi K 12

Gyakorló hegedűk gyönyörűen dolgozva K 15

Továbbképző hegedűk utólrhetetlen hanggal K 20

Ingyen kap bármely hegedűhöz 1 tokot, 1 vonót és tartalék alkatrészeket kizárólag a

HANGSZER-OTTHONBAN

FEKETE MIHÁLY-nál

Budapest, VIII., József-körút 9/E.

MOST JELENT MEG!

A MODERN KÖNYVTÁR

LEGÚJABB SOROZATA

SZILÁGYI GÉZA:

Versek ..... Ára 50 f

ANATOLE FRANCE: Crainquebille (Színml.) Franyó Z. és Révész A. ford. Ára 40 f

MAX BURKHARDT: Clo méltósága (Vígjáték.) Ador. Ára 20 f

HOFMANNSTHAL: A balga és a halál Somlyó Zoltán fordítása Ára 20 f

KARINTHY FRIGYES: Ballada a néma férfiakról (Elbeszélések) Ára 20 f

BIRÓ LAJOS: A jövő országútján (Elmélkedések) Ára 20 f

SZOMORY EMIL: Komédia (Novellák) Ára 50 f

Kiadja az „Athenaeum” irodalmi és nyomdai részv. társulat és kapható minden hazai könyvkereskedésben

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1912. október 29-én.

VIGSZÍNHÁZ.

Primerose kisasszony

Színjáték 3 felvonásban. Írta: Fiers és Callilvet, Fordította: Göth Sándor.

Személyek:
Sermáize grófné V. Haraszthy H. Frimerose Göthné De Mérance Hegedűs De Lancrey Pierre Göth De Piélan gróf Fenyvesi Donatienne Mészáros G. Sámuel Dávid Tihanyi Piélan Hubert Zátany Dr. Fardin Bilassa Piélan grófnő Makay M. Janvryné Komlós I.

Kezdeté 1/8 órákor

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Éva.

Operett 3 felvonásban. Írták: Willner és Bodansky, Fordította: Gábor Andor. Zenéjét szerzte: Lehar Ferencz.

Személyek:
Elaírbert Király Dagobert Rátkai Pipsy Medgyaszay Larousse Németh Éva Fedák S. Mathieu Oóry Voutsin Simai Vossin Latabár Jack Hajnal Fródy Nador Georj Oriold Gecse Jakabffy Gusáv Földváry Ely Somló I.

Kezdeté 1/8 órákor

BUDAPESTI SZÍNHÁZ.

Rezső Rögert francia színésznőt vendégjátéka

A halga szüz.

Kezdeté 1/8 órákor

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A miniszterelnök.

Komédia 3 felvonásban. Írta: Nagy Endre.

Személyek:
Benke Dániel Z. Molnár Benkéné Báthory G. Gróf Bercey Szirmai Grófné T. Halmy M. Dr. Vas Jenő Törzs Kalmár Köröndy Grünfeld Huszár Linka Dobos M. Meri Czatal J.

Kezdeté 1/8 órákor

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Monte-Carlo és a Riviera.

Kezdeté 1/8 órákor

ROYAL-ORFEUM

VII. Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22.

A felülmúlhatatlan aktróberi műsor bucsuja. — Még csak néhány estén: **NICK WINTER** a világhírű moziszínész és társulatának bucsufellépéséi a **"Nick Winter apacskezén"** című szenzációs kinéma-szkecszen. **Alice Carver & Co. H. Blank. The 3 Renards. Hildegarde. Balzar. Les 3 Soeurs Draffir. Rameent:** Ascher Leó operetteje. Az előkelő idegen, párisi darab. **K. Solti Hermin, Szász I., és Virágh Jenő** teljesen új kuplékkal, valamint az összes pompás attrakciók. Jegyek elővétel díj nélkül válthatók a **Royal-Orfeum** jegypénztáránál és a városi jegyárúsió helyeken. **Előadás után Royal-Cabaret.**

Csütörtökön október 31-én délután 3/4 órákor **Nick Winter** utolsó délutáni fellépése. Teljes estli műsor. Mérsékelt helyárak.

Utolsó 7 nap!

CHARLES CIRKUSZ

BUDAPEST - TATTERSALL

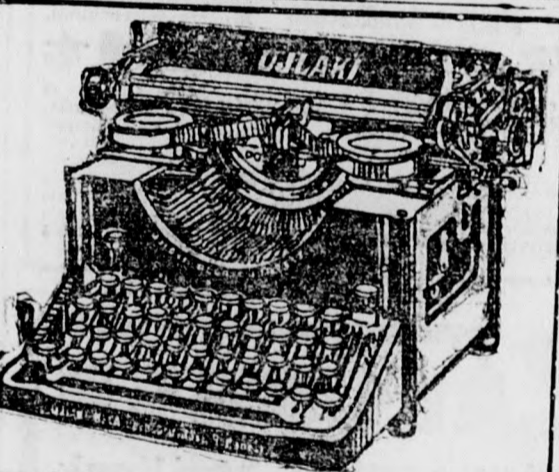
A legfényesebb, soha ilyen nem látott **cirkusz-programm.**
2 Csütörtökön és szombaton **2** nagy előadás **2**

Koszoru szükségleteinket

szerezzük be a :: :: :: ::
Riviera élővirágnagykereskedésben
Budapest, VIII. kerület, Eszterházy-utca 2.
Rákóczi-ut sarok. Telefon 89-39.
Az árak olcsók. A kiállítás pazar.

ALKALMI SZÖNYEGEK BUTOROK CSILLÁROK

szalon- és bürger-nitúrák, teljes lakberendezések legolcsóbban kaphatók az **Alkalmi Butoráruházban**
VII. ker., Baross-utca 9. szám, (az egész házban.)

Részletfizetésre is! Látható írásu **UJLAKI** írógépek **UJLAKI** írógéptelep
Arjegyék kívánatra. Arjegyék kívánatra.
Bpest, VII., Erzsébet-körút 28.
Telefon 122-60. Telefon 122-60.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.
Kezdeté 1/9 órákor. 9 órákor: Ujdonság!
Ha megszólal a grammofon!
Bohózat. — Irta Cézár.
11 órákor Oszkár kisasszony 11 órákor
Bohózat. — Írták Glinger és Taussig.
Továbbá **Steinhardt slágerkupalet** és remek külföldi számok. Vasárnap 1/4-órás délutáni előadás mérsékelt helyárakkal. Jegyek: délután 10-11 óráig és délután 3-6-ig a mulató pénztáránál, egész nap a Hirsch-féle nagytözsdeben Andrássy-ut 19. és a Hungaria fürdő pénztáránál kaphatók.

Bodnar Antal
Szűcs- és szőrme-áruház Szeged
V. Mádor-ut. 17.
A legújabb divatu szőrme különlegességek ús választéka állandóan raktáron vannak. Megrendelések pontosan eszközölteinek.

PALAIS DE DANSE

(TÁNCPALOTA.)
VI., SZERECSEN-U. 35. TELEFON 120-77.
Nagy művészettel és csodás eleganciával berendezve **megnyilik november hó 1-én.**

CIMBALMOT

10 koronás részletfizetésre 10 évi jótállás mellett, az általánosan elismert legszolidabb kiszolgálásáról híres **Reményi Mihály**
cég, a magyar kir. zene-akadémia házi hangszerkészítője szállít. III
Budapest, Király-utca 58.
Kérjen árjegyzéket és prospektust.

ROYAL-ORFEUM

Telefon 110-22 VII. Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22
Csütörtökön, október 31-én, délután 3/4 órákor mérsékelt helyáru **családi előadás NICK WINTER** és az összes attrakciók **utolsó délutáni fellépése.**
Mérsékelt árú jegyek — elővétel díj nélkül — válthatók a Royal-Orfeum jegypénztáránál és az összes városi jegyárúsió helyeken.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám. Telefon: 14-22. Előadás kezdeté 1/9 órákor.
Ma **„Amor-csemege”**
Bohózat 1 felv. Írta: Tábori Emil. Rendező: Rott Sándor.
és **„Mädchenhandel”**
Bohózat 1 felvonásban. Írta és rendezte: Trebitsch Sándor.
Jegyek elővételben: a **Folies Caprice** nappali pénztáránál d. e. 9-11-ig és d. n. 3-6-ig. Hirsch Andrássy-ut 19. Soprony Rákóczy-ut 1. és **Az Est** kiadóban. — 12 óra után az 1. ső emeleti „Casino de Parisban a világ legelső ének- és táncszámainak fellépése.

H e t i m ű s o r :

Október-november	Magy. Kir. Operaház	Nemzeti Színház	Várszínház	Népopera	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Budapesti Színház	Kövessy Színház	Uránia
30 Szerda	Hamupipőke	Sappho	—	Lammermoori Lucia	Az ostrom	Éva	A napraforgós hölgy	A molnár és gyermeke	—	Spanyolország
31 Csütörtök	Walkür	Sappho	—	Hoffmann meséi	Erős láncok	Éva	A miniszterelnök	A molnár és gyermeke	—	Orosz-Japán háború
1 Déluján: Péntek Este:	—	Kaméliás hölgy Az ember tragédiája	—	Tongerész Kötő Sevillai bortély	Diakéret	Limonádé ezredes Éva	A rablólovag A miniszterelnök	A molnár és gyermeke A molnár és gyermeke	—	Olimpiász Napoleon
2 Szombat	A csavargó és királyleány	Sappho	—	A lila domínó	Primerose kisasszony	Éva	A napraforgós hölgy	A molnár és gyermeke	—	—
3 Déluján: Vasárnap Este:	Aida	Sári bíró Sappho	—	Hoffmann meséi	Erős láncok	Leányvasár	Sárga lilom	Az aranyember	—	—
				A lila domínó	Az Ostrom	Éva	A miniszterelnök	Scheherazade	—	—

ATÓ
54-23.

donság!
ofon!

órákor

slg.
k külföldi
elyárakkal
lató pénz-
assy-ut 19.

ar
tal

ster
rme
pest

u.17.

di-
me
sé-
vá-
an-
ron
eg-
sz-

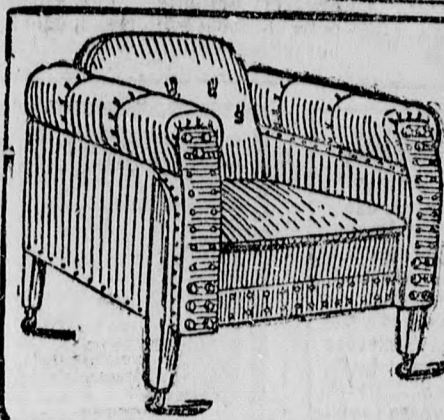
SE

-77.

n.

Y

3.

Bőrbutoripar!

Kendi Antal,
Bpest, IV., Semmelweis-u. 7.

Bőrbutorszaküzlet, mely minőség, formai kivitel és árak tekintetében különös előnyt nyújt. Angol bőrbutorok, ebédülő székek, foteuilok, férisszobák és irodahelyiségek butorizása!
Bőrbutor bevásárlása bizalmi dolog!

OLÁH GÁBOR: KORUNK HÖSE

Verses regény.
Ára 3 korona.
Kiadja a
FRANKLIN-TÁRSULAT.
Kapható: Lampel R.
könyvkereskedésében
(Wodianor F. és fia r.t.)
Budapest, VI., Andrásy-ut 24.
és minden könyvkereske-
désben.

AMERICAN SHOE COMPANY LIMITED

Amerikai cipő r.t.

Kizárólagos

amerikai cipő-
különlegességeink

az

eddigi árákon

kaphatók:

BUDAPEST,

IV., Kigyó-tér 1. (Királyi bérpalota.)

V., Dorottya-utca 6.

VII., Erzsébet-körut 42.

DEBRECZEN, Piac-utca 44. sz.

ZAGREB, Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket.

(Postal megrendelések: IV., Kigyó-tér 1. alá inté-
zendők.)

NAGY Ö. és TÁRSA

BUDAPEST, V., VÁCZI-UT 34. SZÁM.

Giró-számla az Osztrák-Magyar Banknál.
Magyar kir. postatakarékpénztári számla 28.778.
Os. k. osztr. postatakarékpénztári számla 105.782.
Császári postacheque-hivatal, Berlin, számla 9769.

Fuvarlevélek felülvizsgálását, kárté-
ritések kieszközölését, árubiányok és
határidőkésedelmek kieszközölését
jutányos feltételek mellett elvállalja.

Telefon: **Eredménytelenség esetén a
felülvizsgálás díjtalan.**
76-77.

készpénzért, vagy részletfizetéssel
legelőcsöbben

Butor ENRENTREU és FUCHS

testvéreknek
Budapest, VI., Teréz-körut 8.
Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-89.

FÉRFIAK NEMI BAJAIT

hugyszervi bajokat, syphilit, önfertő-
zésből származott idegbajokat, külön-
ösen pedig a **férfigyengeség**
(impotenzia) makacs alakjait, me-
lyek már más kezeléssel dacoltak,
meglepő eredménnyel gyógyítja rati-
onálisan kombinált módszerével szá-
mos évi gazdag tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI

speczialista, v. kórházi orvos (a nemi
betegok osztályán)

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető.
Levelekre díjtalan válasz. — Kivánatra gyógyszerek.

Rendelés: 9-3, este 5-7-ig.
Budapesten, Rákóczi-út 8/a.

(Lépcsőházi bejárat.)

Hirdetmény.

A „Monori gazdasági gőzmalom- és
gőztéglagyár részvénytársaság“ 1912
évi június hó 10-én tartott közgyűlésén a társaság
felszámolását elhatározta, amely határozat a cég-
jegyzékbe is már bevezettetett.

Amidőn ezt ezennel közhírré tesszük, felhiv-
juk a részvénytársaság hitelezőit, hogy követelé-
seiket a jelen hirdetmény harmadszori közzétételé-
től számított hat hó alatt érvényesítsék, mivel
ellenesetben a könyvekből megállapítható követé-
léseik az illetékes kir. Törvényszéknél letétbe
fognak helyeztetni.

Kelt Monoron, 1912. évi október hó 22-én.

A „Monori gazdasági gőzmalom és gőztéglagyár részvénytársaság felszámolás alatt“
Dr. Förster Aurél, s. k., Dobronyovszky
Gyula, s. k., és Margócsi Gusztáv s. k.

BUTOR

készpénzért és részletre
Nem kell banknál törleszteni
és semmiféle kamat nem számí-
tatik. Háló, ebédülő, uri és
szalonberendezések, óriási vá-
laszték, egyszerű és
modern kivitelben.

FUCHS BODOG butornagykereskedő

Budapest VII. Erzsébet-körut 32. Árjegyzék ingyen.

DARANYI LEGYÜJBŐB MODELLŰ

Számoló

ÉS LÁTHATÓ IRÁSŰ

összeadó gépei

nem szorulnak reklámra.
Díjmentes
bemutatás
az ország
bármely
helyén.
Telefon 139-54.

DARANYI MIKSA

Első Magyar Számoló- és Összeadó gép
Kereskedelmi Vállalat, a Szállítmányozási
és Iparbank részvénytársaság áruosztálya
helyén.
Budapest, VI., Váci-körut 37.

EVŐESZKÖZÖK

ezüstműből és alpacca ezüstműből,

DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK

a legelőnyösebben

POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTÉLEPÉN

Budapest, VI., Teréz-körut 5. szám, I. emelet.

VIDEKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

SPECIALISTA

Dr. KAJDACSY

Gyógyít bízta sikerrel kórházakban szerzett ta-
pasztalatok alapján: vér-, bőr-, ideg-, és gyonge-
égi állapotot és mindentelét női bajokat

Budapest, VIII., József-körut 2.

Rendel: 10-4-ig. Este: 7-8-ig.

„EHRlich 606“ alkalmaztatik.

Levél útján is biztos gyógyulást találnak azok,
kik személyesen meg nem jelenhetnek, vagy távol
a fővárostól laknak. Gyógyszerek titkosítással kivánatra
küldetnek.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill. -rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill. -rel fizetendő.

Házasságokat
diszkrétan, minden igénynek megfelelően közvetít **Magy János** elismerten legszolidabb házasságközvetítő irodája, Budapest, Rákóczi-ut 86. II. Cég-nélküli levelezés.

Akar Ön szellemes lenni? Akarja, hogy kellemes társalgónak tartásák? Akar a társaságban tekintélyhez jutni. Olvassa el a „**Társalgás Művésze**” érdekes könyvet. (Ellenállhatatlanság titka, stb.) Olcsón megszeresheti. Megtudja ebből, mint viselkedjék, hogy férfit, nőt, alattvalót, fellegbvalót egyaránt magához hódítsa. A könyv **korrekt utmutatója lesz** az élet minden helyzetében, halokon, banketteken, esküvőn színházakban és mindenütt, ahol kisebb-nagyobb társaság van jelen. Tartalomjegyzékét ingyen küld **Deák, Budapest, Rákóczi-ut 80. szám.**

Rizike
Salátagomba ötkilós postahordó hat körért. Melegly Aladár Kassa.

Csinosan buterozott
utcai szoba, magános urnó vagy hivatalnok ur részére kiadó Budán, I. Kék-golyó-utca 15-a., I. em., 8. ajtó.

Saszellészölő
mészés, mázsánként 54.—K, postakosaránként 3.50, őszibarack, táblakörte, magvászilva, esemegealma vegyesen 3.60. Turkesztándy, ugorka, paprika 1.60. Paradicsomnak mázsáját 16.— koronáért szállítja Szabó Géza, Budapest, Mátyás-u. 9.

Borosbordók
új és keveset használtak, minden nagyságban, erős szilvoniáit tölgyfából, bor-szivatyúk, „para” bor-tömlők, borsajtók, szőlő-zukók, pincetelszerelési cikkek olcsóbban, mint bárhol Klein Arnold, Budapest, VII., Rombach-utca 8. sz. Telefon 57—72. Árjegyzék ingyen.

Feltalálókknak
díjtalanul küld szabadalmi tanácsadót találmányokat minden államban értékesít Révai és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest József-körút 21.

Gyorsírás
és gyorsgépirás. A Gyorsíró Gyorsíró Társaság szaktanfolyamát lényegesen mognagyobbított modern hygienikus új helyiségekben (Andrássy-ut 12.) tartatnak. Legalap-sabb kiképzés gépirás-magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits rendszer. Beíratkozás naponként. Tan-díj igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „Kartók” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, Űszendő- és szá-mológépek kezelése. Par-huzamosan esli tanfolya-mokat is tartunk. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba juttatjuk Glogovskii és Társa, (Remington) Budapest, VI., Andrássy-ut 12. szám.

Zálogszedulákat
veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

Singer Jakob ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.

Végtelen nyomorban
vagyok 6 kiskoru gyermekemmel, férjem 1 1/2 éve beteg fekszik, nincs egy betevő falatunk. Kérem a nemesszívű emberek segítségét. Waszlaszek Irma Lugos. Tuncay-utca 32. szám.

Remek
téli almát, saját termésűt, netto 100 kilót 24 koronáért ingyen csomagolással, bórmentationul szállít utánvétellel Daeseck, Felső-bánya.

Soványág
Az egyedüli eredmény-től kísért háziszser a dr. William Hartly tanár amerikai erőtör-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodást jótállást. Vértelenség, gyengeség, idegesség ellen és gyomor-bajok-soknak nélkülözhetetlen tápszer. Kintutette: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Készítő levelek minden országból. Dobozonként 1 fnt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Mór E. Budapest, VII., Isván-ut 11. II/1. Telefon 156—30.

BUTOR
30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3 telomelet. Vétel és eladás **használt és új** polgári, urasági lakberendezéseknak, mahagóni és palisander butorok, nri szobák, angol bürger nitrak és teljesen berendezett zintaszobák, keleti szö-nyegek, csillárak. Telefon 82—13. 28598

Kitűnő fegyverek
öröknek önvédelemre, vadászatra és szoba-dísznek. Wernli gya-lagsági fegyver 5 kor., szurony hüvelylyel 1 K Wernli lovassági kara-bély 16 korona. Kro-patschek-karabély, 8 golyóra tölthető, szu-ronnyal 25 K. fegyver-szűj 1 korona, óles töl-tény darabja 10 fill., vaktöltény 2 fillér. Kato-nai puskaműves által kipróbált jó fegyverek. Tiller Mór és Társa udv. szállítóknál. Buda-pest, Váci-utca 35. Fegyver-árjegyzék kívánatra díjmentesen.

Veresátonya
befőtt 5 kilós postakosár K 8.50. Felkai konzervgyár Barta József Szepesmegye.

Réthy
név látható a valódi pe-metefü cukorka minden egyes darabkáján.

Saját termésű
finom fajalmát ingyeneso-magolással, itteni állo-másra utánvét mellett 24 koronáért 100 kg.-ként szállítok. Ferencs Mihály, Felsőbánya.

Köhög?
Használjon Réthy-féle czu-morkát ára 60 fillér gyógy-szertárak és drogériában.

Szabadalmakat
külföldi értékesítésre el-fogad Révai és Társa sza-badalmi és értékesítési osztálya Budapest, József-körút 21.

Kitűnő zamatu
csemogemézet 9.—, akác-mézet 9.50 koronáért 8t kilós edényben szállít **Jakab Antal, Taksaharkány.**

Nappali
koreskedelmi szaktanfolyam (Engedélyeztetett a 40988—1910. sz. min. szerve-zett alapján.) A tanfolyam fentartója a Koreskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete és oldja keres-kedelmi tisztviselők ki-képzése. A tanfolyamra oly nők és férfiak lép-hetnek, akik a polgári iskola 2—4-ik osztályát elvégez-ték és 14-ik életévüket betöltötték. Kezdő és ha-ladó csoportok. Időtartam 6 hó. Állásközvetítés. Tá-jékoztató. Telefon 79—45. Beiratkozások elfogad az igazgatóság, Andrássy-ut 67. (bejárt a Vörös-marthy-utcaórl.) Elnök dr. Vázsonyi Vilmos orsz. kép-viselő, igazgató: Aranyosi Miksa felsőker. isk. igazgató

Saját gyártmányú fürdőka-dak 14 kor.-tól feljebb; fűthető kádak 60 kor.-tól feljebb. Elvál-lalok mindenféle kútszivattyúk és házi vízvezeték-berendezése-ket legolcsóbb áron. **LEFKOVICS ADOLF** Budapest, VII., Wessely-utca 51/R. Telefon 115—48. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Soha nem létezett
rendkívül ked-vező fizetési feltételek mel-lelt szállítunk helyben és vi-dékre teljes lakberendezé-nyeket, valamint egyes butor-garabokat rész-letfizetésre. **Modern lakberen-dészi vállalat** Budapest, IV. ker., Goricózy-utca 7. sz. **0 iszes butor-album 1 kor.**

Csemegeszőlő,
muskotály, saszelela má-zsánként 50 kor., posta-kosaránként 3.50, tábla-körte, őszibarack, magba-váló szilva, esemegealma vegyesen 3.50, ananász-dinye, ugorka, paprika 1.60. Szabó Csongrádról.

Illusztrált korrajz a párisi kommunéről!

RÁKOSI VIKTOR A PÁRISI GYUJTOGATÓK (A kommun története) Regényes korrajz Ára fűzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona. Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer P. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrássy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Ajtók, Ablakok
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méret-ben és alakban, igen ol-csón kaphatók

Wiener A. utódánál BUDAPEST, ÖLLŐI-UT 123. Telefon: 82—88. Alapítottát 1889-ben

Acetylén-kézilámpa
A legna-gyobb sötét-ségben is 250—300 lé-pésnyi terü-lelet nappali fényben be-világító acetylén-lámpa. Nélkülözhetetlen minden vidéki háznál. — Gyári ár 100 mm.-es reflektorral K 4.— 110 mm.-es reflektorral K 6.— 118 mm.-es reflektorral K 8.— masszív kiállításon K 8.— 1 kg. Calc. Carbíd 70 órai égésre — — — K — 50 **LÁNG JAKAB és FIA Bpest, VIII., József-körút 41. Árjegyzék ingyen.**

„Hungária” beszélő-gépek
tölcseknéikéik is kizárólag eredeti első-rangu gyártmány, rész-letfizetésre is olcsón kaphatók. **Deményi és Társa Budapest, VI., Teréz-körút 4. Kérjen árjegyzéket.**

Zálogszedulát,
brilliantot, gyöngyöt, ékszerit, aranyat, ezüst-öt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz esontár-gyakat, szobrokat és olajfestményeket ve-szek Kertész ékszerész és régiségkereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45 Meghívásra jövék

Juniperus
(nemes borovicska) 4 1/2 li-teres postatartály bér-mentve K 12.20. Felkai Konzervgyár Barta József Szepesmegye.

Csillárok
részbi és galvanizált, gáz- és villanyhasználatra a legújabb eljárás szerint gyártva, leg-jutányosabb áron szállít **Schulz-csillárgyár** Rózsa-utca 109. Podmaniczky-utca mellett. Telefon 108—07.

MAKAY BÉLA
új könyve: **A LÁP VIRÁGA** és egyéb írások

Ebben az új könyvében is megmarad a természet bü-bajos világában, amelyet nálánál senki sem ismer és nem érez át jobban, de már nem csupán természeti le-írásokat és vadászképeket ad, hanem történeteket is kerelkít ki. **Ára 4 korona.** Kapható: **LAMPEL R.** könyv-kereskedése (Wodianer P. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-út 21, valamint minden könyv-kereskedésben.

AZ ATHENAEUM A KÖNYVTÁR
legújabb kötete: **A magyar széppróza halha-talan mesterének egyet-len elbeszélő munkája: TÓTH BÉLA: A boldog-asszony dörvise** 190 384 old. ... Ára

Eddig megjelentek:
KÖBOR TAMÁS: Komé-diak. Nov. (424 old.)
BIRÓ LAJOS: Glória No-vellek (448 old.)
BALZAC: A számárdbör. Regény (287 old.) For-dította Marsányi K.
ZOLA: Pascal orvos. Reg. (448 o.) Ford. Gerő A.
DICKENS: Két város. Reg. Ford. Bálint M. (448 o.)
ANATOLE FRANCE: A Pin-guinek szigete. Regény. Ford. Bölény Gy. (320 o.)
CSEHOV: Az orvos fele-sége és más novellák. (394 oldai.)
BÖLSCHÉ: Szerlem az első világában. (1152 oldal). Két kötet.
TOLSZTOJ: Hadzi-Murát. Regény. Az őrdög. El-beszélés. (374 old.)
VOSS RICHÁRD: A Keltés és az asszony. (A Fal-csani-villa). Regény. (384 oldal.)
Minden kötet **190** ára ... Kapható minden könyvtárban, Kijárá az Athenaeum irod. és nyomdai r.-társ.

Függöny
Kongressz-szövetek 85 és 110 cm. széles méterje 75 fill.-től fel-jebb. Kérjen mintákat. **Bérczi D. Sándor** kézimunka nagyiparos Budapest, VI., Dessozfy-u. 5.

A világhírű THE ROYAL
Gramofonokat minden recesség vagy utózáj nélkül mesés tiszta hang-gal, szigorúan az eredeti, nagyban gyári árakon és minden arful-emelés nélkül havi 6—10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vi-dékre is. Picció-dékre is. **Gramofonok 20 kor.-tól feljebb.**

Láng Jakab és Fia
grammofon-nagykereskedők, Budapest, József-körút 41. Fióküzletek VIII., Baross-ter 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Parlamenti
gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró is-kola. Gépírás különféle gé-pekben és magyar-német fogalmazásoktatás. A tel-jes kiképzés díja havi 10 korona. Koreskedelmi aka-démiai rendes tanárok ál-tal oktatott szaktantár-gyak. **Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület minisz-teri jóváhagyással szerve-zett tanfolyamai nyilvá-nyossági joggal.** Alapította Markovits Iván az 1863. évben. Közérvényű egye-sületi oklevelek. Tájéko-ztatót küld a **Gabelsberger Szakiskola** (kizárólag Hege-dús Sándor-utca 7. előbb a szemközti Liszt Ferenc-ter 10. szám alatt). A címre jól vigyázzunk! Az egye-sületnek más iskolája nincs. Az „Országos” és „Gabelsberger Szakiskola” jelzőket megtévesztés céljából utánozzák. Telefon 64—68.

Részpénzért
vagy hitellepes egy-eknek kedvező feltéte-lek mellett szállítok tel-jes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosíthatom, hogy ilyen

olcsón
sehol nem kap modern háló, ebédli, ur- és gyá-lon szobákat stb. Győ-ződjön meg, tekintse meg az új rakártaí-mat, itt jutányosan **vehet** a leggyorsrabtól a legdizsesebb kivitelig minden fajta **BUTORT** **Magy Imre** lakberendezési vállalkozó cég **BUDAPEST, VI., Lázár-utca 7. sz.** Árjegyzék ingyen. Al-bum 1 korona.